

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1979

NOVEMBER

ALEKSZANDR VAMPILOV

A vadkacsavadászat

DRÁMA HÁROM FELVONÁSBAN

Fordította: Elbert János

Személyek:

ZILOV
KUZAKOV
SZAJAPIN
KUSAK
GALINA
IRINA
VERA
VALERIJA
PINCÉR
FIÚ

ELSŐ FELVONÁS

Első kép

Városi lakás, egy új típuslakóházban. Be-járati ajtó, ajtó a konyhába, ajtó a másik szobába. Egy ablak. Típusbútor. Az ablak-párkányon hatalmas plüssmacska, nyakán szalag. Rendtelenség.

A rivaldánál heverő, ezen alszik Zilov. A heverő fejrésznél kisasztal telefonnal. Az ablakon át a szemben levő típusház legfelső emelete és teteje látszik. A tető fölött szürke ég keskeny csíkja. Esős nap.

Megszólal a telefon. Zilov csak némi idő elteltével és nem egykönnyen ébred. Miután felébredt, még mindig hagyja kétszer-háromszor kicsengeni a készüléket, csak akkor nyújtja ki kezét a takaró alól és veszi fel kelletlenül a kagylót

ZILOV Tessék.

Rövid szünet. Zilov arcán értetlen fintor. A túlsó végén nyilván letették a kagylót

Fura!...

Zilov leteszi a kagylót, a másik oldalára fordul, majd mindjárt a hátára, egy pillanat, és már le is rúgja magáról a takarót. Meglepődve fedezi fel, hogy zokniban aludt. Felül a heverőn, tenyerét a homlokára teszi. Óvatosan megtapogatja állkapcsát, arca fájdalmas fintorba torzul. Egy darabig így ül, egy távoli pontra mered – próbál visszaemlékezni a történetekre. Az-tán gyorsan odamegy az ablakhoz és kitárja. Bosszúsan legyint. Nyilvánvalóan nincs inyére, hogy odakint esik az eső.

Zilov harminc év körüli férfi, meglehetősen magas, erős testalkatú, járásában, mozdulataiban, beszédmodorában fesztelen, merész – éppen abból a magabiztosságból eredően, hogy testileg kitűnő állapotban van. De ugyanakkor járásán, mozdulatain és beszédén átüt valami nemtörődömség és unottság, első pillantásra nehéz volna megmondani, hogy ez honnan ered.

Kimegy a konyhába, palackkal és pohárral jön vissza. Az ablaknál állva sört iszik. Kezében sörözüveggel reggeli tornába kezd, de néhány mozdulat után abbahagyja ezt a – pillanatnyi állapotához nem illő – műveletet. Megszólal a telefon. Zilov oda-megy, felveszi a kagylót

ZILOV No? ! ... Most már hajlandó beszélni? Ugyanaz a móka: valaki letette a kagylót

Hülyéskednek ...

Leteszi a kagylót, kiissza a sörét, felveszi a kagylót, tárcsáz, vár

Marhák ...

Lenyomja a villát, újra tárcsáz, monoton hangon beszél, az időjárásjelentés tónusát utánóztat

A következő huszonnégy órában változó felhőzet várható, gyenge, időnként mérsékelt erejű szél, a hőmérséklet plusz tizenhat fok. (Most saját hangján) Ér-ted? Erre mondják, hogy változó felhőzet. Úgy esik, mintha dézsából öntenék. Üdv, Gyima ... Gratulálók, öregem, ne-

ked lett igazad... Hogyhogy miben? Hogy esni fog, a fene enné meg ! Egész évben vártunk, most meg itt van! ... (Megütődve) Hogyhogy ki beszél? Zilov ... Miért, mit hittél? Nem ismerted meg a hangomat? Mi? ... Ki halt meg? ... En? ! . Nem hinném ... Nagyjából mintha élnek ... Csak-ugyan? ... (Nevet) Á, dehogya, élek. Már csak az hiányozna, hogy épp a vadászat előtt meghaljak ... Mit mondasz? ... Hogy én nem megyek el vadászni? ... Honnan veszed ezt? ... Meg-bolondultál? Vagy talán nem akarsz magaddal vinni? Hanem? ! ... Nem, ezzel nem szabad viccelni ... (Megfogja a fejét) A fejem? ... Hát, nem mondom, fáj ... De hála Istennek, egyben van ... Tegnap? (Nagyot sóhajt) Igen, emlék-szem ... Nem mindenre pontosan, de ... (Sóhajt) A botrányra, arra emlékszem ... Hogy mért csaptam botrányt? Ezen töprengek, de nem tudok visszaemlékezni rá, hogy miért... (Bosszús arccal hallgatja) Ne beszélj ! ... Most már emlék-szem ... Emlékszem ... Nem, hogy a végén mi volt, arra nem. Miért, Gyima, történt valami? ... Becsületszavamra, nem emlékszem ... Rendőrség – nem volt? ... A cimborák ... No, szép ... Megsértődtek? ... Csak nem? Hát nem értik a tréfát? ... Egeve meg a fene őket. Majd csak túléljük, igaz? ... Én is azt mondom ... No, jó. És mi most mit csinálunk? Mikor indulunk?... Várunk? ... Mióta esik? ... Már tegnap óta? Ne beszélj ! ... Nem, nem emlék-szem ... (Megtapogatja az állkapcsát) Várj csak, nem volt tegnap csihipuhi? ... Nem? ... Fura ... Valaki csúnyán behúzott nekem. Egyet ... A pofámba ... Gondolom, ököllel ... Nem láttad, hogy ki volt? Különb, mindegy... Nem történt különösebb baj. Tűrhetően kulturált ütés volt ...

Kopognak az ajtón

Gyima! És mi lesz, ha egy hétig se hagyja abba? ... Csak félek, hogy hát-ha ... Jó, értem ... Én itthon ülök. Útra készen. Várom, hogy hívjál . Várom ... (Leteszi a kagylót)

Kopogtatás az ajtón

Szabad!

Az ajtóban megjelenik egy koszorú. Hatalmas, olcsó, nagy művirágokkal és hosszú fekete szalaggal díszített fenyőkoszorú. Mögötte felbukkan a koszorút hozó tizenkét éves forma fiú. Nagy komolysággal végzi küldetését

ZILOV (vidáman) Üdv! FIÚ Jó napot. Maga Zilov? ZILOV Hm, én.

FIÚ (odatámasztja a koszorút az asztal-hoz) Magának küldik. ZILOV Nekem? ... Hogyhogy?

A fiú hallgat

Te srác, valamit összekevertél... FIÚ Maga Zilov? ZILOV És ha igen? ... FIÚ Akkor magának küldték. ZILOV (némi szünet után) Ki küldött? Gyere, ülj ide. FIÚ Nemem kell. ZILOV Új le.

A fiú leül. Zilov szemügyre veszi a koszorút, felemeli, kisimítja a fekete szalagot, fennhangon olvassa a feliratát: „A felejthetetlen Viktor Alekszandrovics Zilovnak, aki időnap előtt elégett a munkában – vigasztalhatatlan barátai.” Szótlanul áll. Aztán elneveti magát, de csak egy pillanatra és nem éppen vidáman

Érted, miről van szó? ... Viktor Alekszandrovics Zilov én vagyok. És amint látod, élek és virulok ... Hm, mit szólni ehhez?

A fiú hallgat

Hol vannak? Odalent?! FIÚ Nem, elmentek. ZILOV (némi szünet után) Elköverték a csínyt, aztán elmentek ... FIÚ Megyek. ZILOV Tűnj el! ... Vagy – várj! Mondd csak ... Neked tetszenek az ilyen viccek? Szerinted szellemes az ilyesmi?

A fiú hallgat

Mondd meg: szerinted nem disznóság ilyesmit küldeni a barátodnak, aki másnapos, és ráadásul ilyen pocskék időben? ... Mi a véleményed: jó barátok így járnak el egymással? FIÚ Nem tudom. Engem csak megkértek, és felhoztam ...

Rövid szünet

ZILOV Te is megéred a pénzedet. Élő embernek hordasz koszorúkat, pedig biztosan úttörő vagy. Én a te korodban nem vállalkoztam volna ilyesmire. FIÚ Nem tudhattam, hogy él. ZILOV Ha tudtad volna, nem vállalod? FIÚ Nem. ZILOV Ezt mindenesetre köszönöm. Rövid szünet

FIÚ Én megyek. ZILOV Várj : és mit mondtak neked? FIÚ Azt mondták: V. emelet 20.... azt mondták, bekopogsz, megkérdezed, hogy Zilovhoz van-e szerencséd, és odaadod. Mászt nem mondtak.

ZILOV Látod, milyen egyszerű. És milyen röhejes ... (A koszorút a saját nyakába akasztja) Ugye, milyen röhejes? (Odamegy a tükkörhöz, művésziesen megfésülködik) Röhejes, mi? ... Mért nem röhögysz? ... Úgy látszik, nincs humor-érzéked. (A fiú felé fordul, és megrázza a saját jobb kezét, mintha a bajnokot ünneplő emelvényen állna) Első helyen: Vitya Zilov ! ... És miért? (Lehanyatlik a keze) No, nem röhejes? ... Nem nagyon, mi? (Ledobja magáról a koszorút, leül az ágyra, arccal az ablak felé) Vagy lehet, hogy se te, se én nem értjük már a vicceket?

Szünet

Menned kell? FIÚ Igen... Meg kell írnom a leckémet... ZILOV No, persze... A lecke, az komoly dolog ... Hogy hívnak? FIÚ (némi szünet után) Vitya. ZILOV Nocsak! Tehát te is Vitya vagy? Nem találd ezt furcsának? ... FIÚ Nem tudom. Rövid szünet

ZILOV No jól van, Vityka, eredj tanulni. De egyszer majd nézz be hozzám. Be-nézel?! FIÚ Jó. ZILOV No, eredj !

A fiú elmegy. Rövid szünet

Hát így ... Elköverték a csínyt és el-ináltak ...

Zilov ül a heverőjén. A szoba közepére mered. Gyászzene szól, egyre hangosabban. A fény lassan kialszik, és ugyanilyen lassan kigyúl és felerősödik két reflektor. Az egyik – fél erővel a heverőn ülő Zilovot emeli ki a sötétből. A másik reflektor éles fénnel egy kört metsz ki a színpad közepén. Zilov lakásának berendezése teljes sötétségbe merül.

Az éles reflektorfénnel megvilágított kör-ben követik egymást a Zilov képzeletében felbukkanó szereplők és beszélgetéseik. Megjelenésükkor a gyászzene furcsa módon bolondos, pattogó ütemre vált. Ugyan-az a melódia, de más ütemben, más ritmusban szól. Halkan végigkíséri az egész jelenetet. A fénykörben megjelenő szereplőknek és dialógusaiknak parodisztikusan, bohócosan kell hatniuk, de van bennük valami komor irónia is. Szajapin és Kuzakov jelenik meg

SZAJAPIN No, ne hülyéskedj. Az ki van zárva. KUZAKOV De tény! SZAJAPIN Megint marhászkodott, ahogy szokta. Ismered, nem?! KUZAKOV Nem, ezúttal komoly a dolog. Mint a vakbélgyulladás. SZAJAPIN Mibe fogadjunk, hogy csak elterjesztette magáról, és közben ott ül a Nefejejsben?

Kuzakov és Szajapin eltűnik. Megjelenik Vera, Valerija, majd Kusak

VALERIJA Ehhez szóljatok: tegnap még vadászni készült, hülyéskedett ... Tegnap! És mára?! VERA Ezt nem vártam tőle. A legszeszibb szeszi volt, akit ismertem.

KUSAK Micsoda tragédia ! Ezt nem hittem volna ! Bár az utóbbi időben egy kissé furcsán viselkedett ... Én aztán igazán nem vagyok álszent, de meg kell mondanom, hogy... khm ... meggondolatlanul viselkedett. Az efféle viselkedés nem vezet jóra.

Vera, Valerija és Kusak eltűnik. Megjelenik Galina, a nyomában Irina

GALINA Nem, nem, egyszerűen nem tudom elhinni... De hát miért tette ezt? IRINA Miért? GALINA (Irinához) Szeretted téged? IRINA Nem tudom. GALINA Mi hat évig éltünk együtt, de az is kevés volt hozzá, hogy megértsem őt. (Irinához) Mi ketten jó barátok leszünk, jó? IRINA Jó ...

Megölelik egymást, mindketten sírnak

GALINA Elutazom innen... Örökre... írsz majd nekem? IRINA (a könnyein keresztül) Jó ...

Galina eltűnik. Megjelenik Kusak és a pincér

KUSAK (Irinához) Örvendek ... Nagyon örvendek... PINCÉR Kislány, ilyen állapotban nem maradhat magára. KUSAK No, de ... Persze, persze... De hát mégis ... PINCÉR Hatkor várjuk a Nefejejsben. Rendben van? IRINA (a könnyein keresztül) Jó ...

Irina, Kusak és a pincér eltűnik. Megjelenik Kuzakov

KUZAKOV A fene érti... Ha az ember alaposabban belegondol, az élet végül is el van tolvá ...

Kuzakov eltűnik. Megjelenik a pincér, tálcával

PINCÉR No, fiúk, dobjunk össze valamit. (Elmosolyodik) Jó, félreértettek. Koszorúra dobjunk össze.

Galina, Kuzakov, Szajapin, Valerija, Vera, Kusak és 'Irina egymás után elvonulnak, mindegyikük rádob néhány pénzdarabot a tálcára. A pattogó muzsika hirtelen gyászzenére vált. A reflektorok kialszanak, a zene megszakad, a sötétben csak a pénz-darabok csengése hallatszik. Aztán kivilágosodik az egész színpad. Zilov a heverőn ül. Még mindig a szoba közepére mered. Feláll. Kimegy a konyhába, sörösüveggel jön vissza. Egy darabig álldogál az ablaknál, a képzeletben hallott gyászzené melódiáját füttyörészi. Az üveggel és a pohárral letelepszik az ablakpárkányra. Ide-oda forgatja a kezében a plüssmacskát, hosszan, figyelmesen fürkészi, mintha először látná életében. Feláll, odamegy a telefonhoz, tárcsáz

ZILOV Áruház? Lesz szíves Verát a telefonhoz küldeni... Ki kéri? Mondja meg, hogy Zilov . Igen, Zilov ... (Vár) Nem ér rá? ... Értem. (Lecsapja a kagylót, visszatelepszik az ablakpárkányra, sört iszik. Töpreng)

A színpadon kialszik a fény, elfordul a

forgó, majd újra kivilágosodik a szín. Új díszletet látunk.

Elkezdődik Zilov első emlékezése. A Nefejejcs eszpresszó egyik szöglete. Nem túl nagy kirakatablak, két-három asztal. Ajtó az utcára. Zilov és Szajapin leülnek az egyik asztalhoz. Szajapin egyidős Zilovval, de már kopaszodik, kövérkés. Meglehetősen jámbornak látszik. Szeret nevetni. Néha olyankor is elneveti magát, amikor nem kéne, amikor jobban járna, ha elfojtaná a nevetését

SZAJAPIN (*harsányan*) Gyima ! Üdv ! . . .
Észre sem veszed a szegény embert?

Megjelenik a pincér. Ő is egyidős Zilovval és Szajapinnal. Magas, kisportolt fiatalember. Mindig egyenletes, higgadt hangulatban van, fürgé, magabiztos, és túlonúl méltóságteljes, így aztán amikor felszolgál, egy kissé nevetségessé is válik

PINCÉR (*odamegy hozzájuk*) Üdv, fiúk.
SZAJAPIN Üdv, Gyima.

ZILOV Hogy vagy, öreg fiú?

PINCÉR Köszönöm, jól. Te?

ZILOV Megvagyok.

PINCÉR Készülődés már, mi?

ZILOV Már összekészültem.

PINCÉR (*enyhé gunyorossággal*) Már össze is készültél? Nagyon derék.

ZILOV (*elkeseredetten*) És még másfél hónap! Rágondolni is rossz ...

PINCÉR (*gunyoros nevetéssel*) Azért kibírod?

ZILOV Nem tudom, Gyima, nem tudom, hogy bírjam ki addig – fogalmam sincs.

PINCÉR Csak várd ki nyugodtan. Ha azt akarod, hogy igazi vadász legyen belőled – sose izgulj. Ez a legfontosabb. Sose szabad izgulni.

SZAJAPIN Ide hallgassatok! A vadászatig még másfél hónap van hátra, de az ebédszünetből csak harmincöt perc maradt. (*Zilovhoz*) Elfelejtetted, hogy mért jöttünk?

ZILOV Igaz, Gyima. Csak egy félóránk van. És azalatt még inni is kell, be is kell kapni valamit. Készen leszünk?

PINCÉR Megpróbáljuk.

ZILOV Akkor: három saláta, három sas-lik és italnak ... (*Szajapinhoz*) Vajon mit iszik?

SZAJAPIN Szerintem nyilvánosan semmit sem iszik.

ZILOV Egy kis bort?

SZAJAPIN Ebédszünetben? ! ... Tudod, hogy ő maga rendelte el körlevélben, hogy ...

ZILOV (*a pincérhez*) A főnököt várjuk.

PINCÉR Világos.

ZILOV Szerintem vedeli a vodkát. Éjjel.

SZAJAPIN Mellesleg, jól teszi. Érti a csíziót. Mindenben.

PINCÉR Van friss sörünk.

ZILOV Sör nem kell. Egy üveg bort. Két üveggel. Mulatok.

SZAJAPIN (*a pincérhez*) Gratulálj neki. Lakást kapott.

PINCÉR Komolyan?

ZILOV Magam sem akarom elhinni.

PINCÉR És hol?

ZILOV A hídnál.

PINCÉR Csakugyan? Akkor szomszédok leszünk.

ZILOV Majakovszkij utca 37. V. emelet 20.

PINCÉR Óriási. Gratulálok, öregapó. Ez már döfi!

ZILOV Lakásavató nyolc-nullanullakör. Ma. Várlak.

PINCÉR Köszönöm, Vitya, de nem tudok elmenni. Ma tizenegyik dolgozom. ZILOV Cserélj.

PINCÉR Reménytelen. Mindenki szabadságon van.

ZILOV Jelents beteget.

PINCÉR Nem, öregapó, nem szokásom.

Bocsáss meg.

ZILOV Kár.

PINCÉR Bocsáss meg, de ma lehetetlen. Sehogy se jön össze. (*Ír*) Két üveg bor, három saláta, három saslik ... (*Zilov-hoz*) De ne felejtsetd el. Egy fél üveggel jössz nekem.

ZILOV Föl van vésvé.

A pincér kimegy

SZAJAPIN (*a pincérre érti*) Hm, miből lesz a cserebogár. Az iskolában azt hittük, hogy kettőig se tud számolni. Ki hitte volna, hogy még pincér lesz.

ZILOV Látnád csak puskával. Egy fene-vad!

SZAJAPIN Ne mondd ...

ZILOV Óriási a fej. Ötven méterről, röptében – telibe. Ha én így tudnék. SZAJAPIN Te! A főnök is eljön a lakás-

avatóra?

ZILOV El. És elugrik értetek kocsival.

SZAJAPIN És mi jutott eszébe, hogy velünk akar ebédelni?

ZILOV Hol ebédeljen?

SZAJAPIN Itt lakik egy köpésnyire. Meg aztán ismered: az asszony nélkül egy lépést se.

ZILOV Tegnap elküldte a nejét nyaralni.

SZAJAPIN Ahá! Kiróg a hámból... Különben nekem beszélhetsz, savanyú egy alak ... De azért a lakás, az nagy szó ... Megígérte – megadta. Te megkaptad, én is meg fogom kapni. Azt mondják (*mutatja*) messzire elér a keze. Igaz?

ZILOV (*észrevett valakit*) Stop ! Ül ide. (*Elbújik*) Így ! Ide ! ... Ne mocsanj! (*Rendezgeti Szajapint*)

SZAJAPIN (*körülnéz*) Mi bajod? ... Hiszen ez Verocska. A szerelmed, ha nem tévedek. A te szerelmed – nem könnyű füst ...

ZILOV Maradj így... (*Elbújik mögötte*) Ma jobb, ha nem találkozom veled. Különben is, halálosan unom.

SZAJAPIN Vitya, kár a gőzért. Már észrevett. ZILOV (*visszaül a helyére*) A mindenit! Szép kis munkafegyelem van egy ilyen üzletben. Ez a lány is mindig munkaidő alatt kujtorog ... (*Integet*) Üdv ...

Megjelenik Vera. Körülbelül huszonöt éves. Nagyon vonzó jelenség, egy kicsit közönséges, eleven, mindig „formában van”. Most egy iparcikkáruház eladói köpenyét hordja. De általában nagyon elegánsan öltözik, és pazar a frizurája

VERA Üdv, szeszikék. Ezer éve nem láttalak benneteket. (*Leül*)

A pincér hozza a bort és a salátákat

Ebédre vártatok? ... Tündérik vagy-tok.

PINCÉR (*Verához*) Üdv, kisszívem.

VERA Szia, „szeszike”.

PINCÉR (*Zilovhoz*) Még egy saslik, ha helyesen értelmezem a dolgot.

ZILOV Tedd azt. A

pincér kimegy

VERA (*Zilovhoz*) Mulatsz? Mi az, meg-kaptad a lakást.

ZILOV Ühüm, megkaptam.

VERA Nagyon örülök. Hol csavarogtál ilyen sokáig?

ZILOV Otthon voltam, Verocska. Otthon, meg a hivatalban.

VERA És ha én halálra untam magam az-alatt? Nem lehet így eltűnni.

ZILOV Sürgős munkám volt. Mindig a munka. Éjjel, nappal.

SZAJAPIN Az egész hivatal szabadságon van. Ketten tartjuk a frontot.

ZILOV Ühüm. Égünk a munkalázbán. VERA Vigyázz, szeszi, mert mást keresek magamnak.

ZILOV És találsz is, vagy segítsek? VERA Köszönöm, nem vagyok már kis-korú.

SZAJAPIN Mondd, miért hívsz így mindenkit?

VERA Hogyan, szeszi?

SZAJAPIN Igen, így: szeszinek. Neked mindenki csak szeszi. Hogy kell ezt érteni: szesztestvér?

ZILOV Ó maga se tudja.

SZAJAPIN Talán az első szerelmed volt – szöszö-szeszi?

VERA Az első szeszi volt. És a második is. És a harmadik is. Mind szeszi. ZILOV (*Szajapinhoz*) Most többet tudsz? SZAJAPIN (*észrevett valakit*) Jön. (*Verához*) A főnökünk. Nem ajánlom, hogy kitergessétek neki a kapcsolatokat.

Borzasztó szigorú elvtárs. (*Feláll*) ZILOV (*megettolja*) Előtte : tapintatosan. VERA Jó, jó. Értettem.

SZAJAPIN Egyszerűen csak jó barátok vagytok. Világos? ...

VERA Világos, szeszi. Egy osztályba jártunk.

Szajapin kimegy

Látlak este?

ZILOV Ma? Nem, Verocska, ma nem lehet.

VERA Mért nem? ... De őszintén. ZILOV Megmondom őszintén: ma lakás-szentelő van nálam.

VERA Lakás-szentelő ... Mért nem hívsz meg? ZILOV Téged? ... Szívesen meghívnálak, de félek, hogy a feleségem ellenezné. VERA Miért? Találkoztál egy volt osztálytársaddal és meghívtad vendégség-be, mi van ebben különös?

ZILOV Hülyének nézed a feleségemet? VERA Mért, olyan okos? ... Mutass be neki!

ZILOV Minek?

VERA Hátha rám is ragad egy kis ész. No, nem lehet?

ZILOV Még csak ez hiányzik. Ne hülyéskedj. Holnap találkozunk.

Megjelenik Szajapin és Kusak. Kusak ötven év körüli tekintélyes férfiú. A vezetése alatt álló hivatalban igen hatásos fel-lépésű, szigorú, határozott, serényen intézkedik. Hivatalon kívül tétova és kapkodó. Ha vendégségben van, örökösen az ablak-hoz szaladgál, mint az autótulajdonosok általában

Erre, erre, vagyim Andrejics. Foglaljon helyet.

KUSAK Jó napot.

VERA Üdvözlöm.

ZILOV Még nem ismerik egymást: Vera.

KUSAK Örvendek ... Nagyon örvendek.

A pincér hozza a saslíkot, majd kimegy

ZILOV *(kezébe veszi az üveget)* Hogy jobban csúszson a, saslík. Remélem, nincs kifogása?

KUSAK Hm ... Hát ugye, persze... tulajdonképpen ebédszünet van. *(Verához)* Tudja, mi a hivatalban határozottan ellenezük az ilyesmit ...

VERA Nem dől össze a világ. Ha kivételesen fordul elő – nem veszélyes.

KUSAK Úgy gondolja? Hát persze, igaza van, kivételesen mért ne? ! Es végeredményben nem vodkáról van szó. *(Körülnéz)*

SZAJAPIN Vagyim Andrejevics, ráadásul alapos ok van rá. A kollégánk lakást kapott. Nem tréfadolog.

KUSAK Igen, igen, komoly ok van rá.

ZILOV *(mindenkinek tölt a borból)* Tekintse bemelegítésnek, Vagyim Andrejevics. Estére. Remélem, nem felejtette el. Nyolcra várjuk, ahogy megbeszéltük.

KUSAK Igazán, nem is tudom, hogy elmenjek-e. A hangulatom sem a legjobb, a feleségem, ugye, nincs itthon ... khm. Jelenleg.

ZILOV De hiszen megígérte, Vagyim Andrejevics!

VERA Ha nem titok, hol a felesége? KUSAK

Tudja, ő most Szuhumban v^n. Üdül.

ZILOV Üdül. Szóval, ő üdül, magának pedig tilos?

KUSAK Tulajdonképpen, igaza van ... De viszont, ha más szempontból nézzük, ő mégiscsak egyedül üdül ott, én pedig ugye, vendégségbe mennék, hogy úgy mondjam, mulatni... Az ilyesmi mégiscsak ... khm ... etikailag kifogásolható. Mi a véleménye?

VERA Maga igazi mintaférj. Múzeumi ritkaság. Az ilyen férjet bárhová elengedheti a felesége bátran. Bármilyen társaságba.

ZILOV Verának tökéletesen igaza van. El-döntött dolog, hogy eljön este.

KUSAK *(Verához)* Szóval, maga azt tanácsolja, hogy menjek el...

VERA *(jelentősen)* Okvetlenül. Más nem is habozna a maga helyében. Nem egy ügy.

KUSAK Nehogy azt higgye, én igazán nem vagyok álszent, de... szóval ... Egy-szóval, ott leszek. *(Bátorságot gyűjt, megfényegeti Verát a mutatóujjával)* De aztán vigyázzon, mert maga ... khm ... azt hiszem ... elcsábított. *(Körülnéz)*

VERA *(kacéran)* No, attól még messze vagyunk, de nem lenne érdektelen ... Egész érdekes lenne.

KUSAK *(egy küssé bárgyún)* Úgy gondolja?

VERA Igen. Én úgy gondolom. A hűséges férjek – a gyengém.

ZILOV Nocsak? ! Vagyim Andrejevics. Óvakodjék, kérem!

VERA *(Kusakhoz)* Sose iszunk? Tudja, mit? Én magát ezentúl szeszinek fogom szólítani. Nincs ellene kifogása?

KUSAK Szeszinek ... Mért éppen szeszinek?

VERA Talán nem tetszik?

KUSAK Nem is tudom ...

VERA No, igazán ...

KUSAK Szeszí ... Furcsa ... De a maga

kedvéért ... Ha magának tetszik ... Ezentúl ...

VERA Már rég így kellene. *(Az ujjával az orrára koppint)* Szeszí!

Szünet. Szajapin hangtalanul nevet, úgy, hogy Kusak ne vegye észre. Zilov kíváncsian figyeli Verát és Kusakot. Kusak körülnéz

KUSAK Nem is főznek itt rosszul. Őszintén szólva, rég nem jártam itt ... VERA Nézzen be néha. Este zene is van. KUSAK Ma is lesz?

VERA Micsoda?

KUSAK Zene ...

VERA Okvetlenül. De maga ma lakás-szentelőre megy.

KUSAK És maga? Csak nem azt akarja mondani, hogy nem jön?

VERA Engem oda nem hívnak meg.

KUSAK Lehetetlen.

VERA Pedig így van. Lakás-szentelőre az ember a barátait hívja meg, mi pedig Viktorral – tudja ... csak iskolatársak voltunk. Véletlenül futottunk össze.

KUSAK Ja, úgy?!

VERA Így persze, nem hívtam meg. De nem is erőszakolom.

KUSAK Khm ... khm ...

Szajapin oldalba löki Zilovot. Kis szünet

ZILOV *(Verához)* Mit képzel? Egyszerűen még nem jutottam hozzá, hogy meghívjalak. Nagy szeretettel várunk.

VERA Köszönöm. De nehogy azt hidd, hogy kierőszakoltam.

KUSAK Ugyan már! Ki gondolna ilyesmit?! SZAJAPIN Senki.

ZILOV Mindnyájan nagyon fogunk örülni. Nagyon jól fogunk mulatni. Pontosan te hiányoztál. Írd fel a címem.

A fény kialszik, a sötétben elfordul a forgó, majd újra kigyullad a fény.

Folytatódik Zilov első emlékezése. Zilov lakása. Zilov és Galina a vendégeket várják. Az egész berendezés mindössze egy asztal, amely körül most Galina sűrűg-forog, egy szék, egy vaságly, egy bőrönd. Galina huszonhat éves. Megjelenésében legfontosabb vonása a törekenység, viselkedésében a finomság, amelyet nem azonnal veszünk észre, és amelyet semmiképpen sem mutat hivalkodóan. Még fiatal lány korában alakulhatott ki benne ez a finomság, amelyet mostanában persze erősen elnyom a munka, a könnyelmű férj mellett nem könnyű élet, a megvalósulatlan remények nyúga. Arcáról jóformán egy percre sem tűnik el a gondterheltség és az erősen koncentrált figyelem – foglalkozására nézve tanítónő, és a füzetek fölött gömtyedő tanítónőkre ez gyakran jellemző. Ezúttal sötét ruhát visel, fölötte kötényt, lábán papucs

ZILOV *(az asztalnál)* Komoly zabát készítettél, én mondom. Kár beléjük. Ki-véve a főnököt.

GALINA Igazán nem számít. De mire ültetjük őket?

ZILOV A nők az ágyra, én a székre, a többiek a földre.

GALINA És a főnök?

ZILOV A földre! Majd legközelebb méltóztatik bútorozott lakást kiutalni.

GALINA Szégyen. Hárman ülhetnek az ágyon, és van még a szék, a bőrönd – összesen öt hely. Hányan is leszünk? Egy, kettő, három ... hatan.

ZILOV Heten.

GALINA Heten? Miért... Mi, Szajapinék, Kuzakov és Kusak – az hat. Azt mondtad, Kusak a felesége nélkül jön. Akkor – hat. Pontosan hat személy.

ZILOV De lesz még egy személy.

GALINA Ne mondd! És ki? Csak nem az a borzasztó Gyimád?

ZILOV Nem, ő ma dolgozik. De miért olyan borzasztó?

GALINA Nem tudom, de borzasztó. Már a tekintete is. Félek tőle.

ZILOV Hülyeség. Nagyon rendes fiú.

GALINA Mégis, ki lesz a hetedik, kíváncsi volnék.

ZILOV Egy nagyon helyes nő.

GALINA Tényleg?

ZILOV Egyáltalán nem is említettem?

GALINA Képzeld – egyáltalán. Meglepetésnek hagytad.

ZILOV Egyszerűen kiment a fejből. Verának hívják. Amennyire ismerem, egész csinos ... igen, határozottan csinos ... Mindenesetre Kusak odavan tőle.

GALINA Értem. Mindjárt az első este arra akarod használni a lakásunkat, hogy ...

ZILOV Mit képzelsz? Kusak tiszta vonzalommal szereti.

GALINA Tiszta vonzalommal, és a feleségét közben otthon hagyja?

ZILOV A felesége vén boszorkány. Mellesleg megkért, hogy beszéljek veled. De kiment a fejből.

GALINA Miről kellett volna beszélned velem?

ZILOV Hogy engedd meg, hogy itt találkozzanak.

GALINA És ha nem engedem meg?

ZILOV Már késő.

GALINA Nem akarom, hogy nálunk, a mi lakásunkban ...

ZILOV Semmi baja se történik a lakásunknak, hogyha ez a szegény Kusak, akinek mellesleg köszönhetjük ezt a lakást, néha pihen itt egy-két órácskát. elábrándozik egy kicsit, mond néhány csacsakást annak a helyes kis nőnek. Azt hiszed, ettől mindjárt leszakad a plafon?

GALINA Nem szeretem az ilyesmit. ZILOV Persze, nem a lakáson van a hangsúly, remélem, te sem így értelmezted. Csak megesett a szívem Kusakon. Te sem lehetsz ilyen szívtelen, gondold bele magad a helyzetbe.

GALINA *(még egy terítéket tesz az asztalra)* Tudom, a barátaidért mindenre kész vagy.

ZILOV *(megöleli)* Ne veszekedj. Inkább segíték neked.

GALINA Mindennel kész vagyok.

ZILOV Nagyszerű. Akkor igyunk.

GALINA Kettesben?

ZILOV Egy-egy pohárával.

GALINA Ne! Várjuk meg a vendégeket, ahogy illik.

ZILOV *(kiválaszt egy üveget)* Azt hiszem, a legjobb lesz, ha vodkával kezdjük. *(Tölt)*

GALINA Hát illik ez? Megjönnek a vendégek, és nekünk már keresztbe áll a szemünk.

ZILOV Összedől a világ.

GALINA És légy szíves, ma ne idd le magadat.

ZILOV Jó, jó!

GALINA Az új lakásra?

ZILOV Igyuk ki.

GALINA Tegnap, a költözködésnél, ami-

kor beültem a sofőr mellé, arra gondoltam: végre! Agyó, mamókák, papókák, agyó, külváros, irány a Broadway!
ZILOV Csin-csin.

Isznak

GALINA Ugye, itt szépen élünk majd?
ZILOV Persze.
GALINA Úgy, mint eleinte. Esténként olvasunk, beszélgetünk ... igaz?
ZILOV Okvetlenül.
GALINA Az a legrosszabb, amikor nem vagy itthon, és nem is tudom, hol vagy. ZILOV Itt szerzünk telefont is.
GALINA Nem szeretem a telefont. A telefonban mindig úgy érzem, mintha hazudnál.
ZILOV Nincs igazad. Nem bízol a technikában. Pedig akárhogy is : a technikáé a jövő.

Szünet. Galina odamegy az ablakhoz

GALINA (*kinéz az ablakon*) Képzeld, ma levelet kaptam. Egészen váratlanul. Tudod, kitől?
ZILOV No? ! (*Tölt magának egy kupicával*) Kitől?
GALINA Képzeld, egy gyerekkori pajtásomtól. De hogy jutottam az eszébe – nem is értem.

Zilov iszik

Még a szüleink voltak jó barátok, mi pedig vőlegénynek, menyasszonynak számítottunk. De csak tizenkét évesek voltunk, amikor más városba költöztünk. (*Never*) Nagyon muris fiú volt. A búcsúzásakor elírta magát, aztán azt mondta, de tudod, egészen komolyan: „Galka, harapj meg búcsúzóul!”
ZILOV Na és te? (*Tölt*) Megharaptad?
GALINA Igen. Az újját.
ZILOV Mulatságos! (*Iszik*)
GALINA Azt írja, nem sikerült a családi élete. Most már örökre agglegény akar maradni.
ZILOV No és? Nem rossz ötlet.
GALINA Autó jött. Szerintem hozzánk. Ők lesznek azok. Persze: Szajapin meg az ő csodálatos Valerocskája, de ki a harmadik?
ZILOV (*odamegy az ablakhoz*) A főnök. Az övé a kocsi.
GALINA És Kuzakov?
ZILOV Majd megjön.
GALINA És az a helyes nő?
ZILOV Ne félj. Ő majd jön később. (*Ki-megy az előszobába.*)

Galina papucs helyett szép cipőbe bújik, leveszi a kötényt, de aztán meggondolja magát és visszaveszi

(*Az előszobában*) Tessék, erre.

Belép Kusak, Szajapin és Valerija. Valerija huszonöt éves lehet. Szembeötlő az energikussága. Vonzó külsejével némiképpen ellentétben áll kemény, szinte férfias határozottsága. Rövidre nyírott, festett haj. Divatosan öltözik

KUSAK (*virágot nyújt át Galinának*) Szívből gratulálunk az új lakáshoz.
VALERIJA (*jön-megy a szobában*) Lásuk csak. Hadd nézzek körül nálatok.
SZAJAPIN Megjárja, megjárja. Jó kis kégli.
KUSAK Gyönyörű kis lakás, gyönyörű.

Gratulálok. Gratulálok. Tiszta szívből ...
VALERIJA (*kimegy a konyhába*) Hideg víz, meleg víz? ... Pazar. Gáz? Álom-szép! ... (*Megjelenik*) Nagyon jó ... És ez? Tizenharc négyzetméter?
GALINA Igen ... azt hiszem.
VALERIJA Gyönyörű!
KUSAK Csodás kis lakás. (*Odamegy az ablakhoz – kinéz a kocsijára*)

Valerija átviharzik a másik szobából. Galina utánamegy

SZAJAPIN (*nosztalgiával*) Nem vitás, tökéletes a kégli. (*Bemegy a másik szobába*)
VALERIJA (*a szobából*) Az erkély – délre néz? ... Vagy északra? ... KUSAK Bizony, a lakás – nagy dolog.
Még egyszer gratulálok.
ZILOV En pedig még egyszer köszönöm.
VALERIJA (*a szobából*) Gyönyörű! KUSAK Nagyszerű, nagyszerű ... No és – mind együtt vagyunk már? (*Benéz a másik szobába*)

ZILOV (*becsukja a szoba ajtaját*) Vera még nincs itt. De hamarosan megjön, legyen nyugodt. Nagyon felkeltette az érdeklődését.

KUSAK Gondolod?
ZILOV Ne szerénykedjék. Beleesett magába.
KUSAK Viktor ! (*Körülnéz*) Micsoda kifejezéseket használsz ... Azt akarod mondani, hogy ...
ZILOV Azt akarom mondani, hogy el ne szalassza.

KUSAK No de gondolod, hogy nekem ez nem kínos? ... Ítéld meg te magad: itt vannak Szajapinék meg a feleséged. Szerinted ez etikus?
ZILOV Hülyeség. Csak bátran, semmi teketória. Huszárvágás!

KUSAK Ejha, nem is gondoltam volna, hogy ilyen léha gondolkodású vagy. Te, Viktor, te engem ... khm ... khm ... elrontasz.
ZILOV Már úgysis régen szerettem volna valamivel viszonzni a kedvességét.

Valerija, Szajapin és Galina visszajönnek

VALERIJA Bútor kell! Sürgősen – bú-tor. (*Kimegy az előszobába*)
KUSAK Igen, bútor, feltétlenül. De nem baj, nem megy minden egyszerre, csak szép lassan, apránként. (*Odamegy az ablakhoz, kinéz az autójára*)
GALINA Egyelőre az ágyra kell ülnötök.

A vécéből kihallatszik az öblítő zuhogása és Valerija hangja: „Gyönyörű!”, majd megjelenik Valerija

VALERIJA Gratulálok. Végre normálisan fogtok élni. (*Szajapinhoz*) Tolecska, ha fél éven belül nem viszel ugyanilyen lakásba, megszököm tőled, esküszöm!
KUSAK Khm ... Fél éven belül ... khm ... ezt is elboronáljuk. Reméljük...
VALERIJA (*színpadias mozdulattal*) Vagyim Andrejevics! Én kész vagyok ... ZILOV Mire?
VALERIJA ...az imámba foglalni. Becsületszavamra.
ZILOV Csak imádkozz, leányom. SZAJAPIN (*hadarva*) Igen. Ide jön a televízió, ide a heverő, mellé a hűtőszekrény. Benne sör, miegymás. A barátaid számára.

Csengetnek. Zilov kimegy az előszobába. Kis szünet

ZILOV (*a küszöbön*) Vagyim Andrejevics! Jöjjön már!

Kusak kimegy az előszobába

VALERIJA (*Zilovhoz*) Ki jött?
ZILOV Vagyim Andrejevics ismerőse. Nagyon helyes nő.
VALERIJA (*meglepődve*) Miféle ismerő-se?
ZILOV Fiatal, csinos. (*Kimegy az előszobába*)
VALERIJA No nézd csak, milyen vagány.
GALINA Ki a vagány?
VALERIJA Ki? Hát Vagyim Andrejevics. Pedig biztosan van már negyven. SZAJAPIN Negyvenhat.

Zilov, Vera és Kusak jön be. Vera kezében nagy csomag

ZILOV Erre.
KUSAK (*Verához*) Erre parancsoljon. ZILOV (*mindenkihez*) Ismerkedjetek össze.
VERA Vera vagyok.
VALERIJA Valerija.
ZILOV A feleségem.
KUSAK A ház asszonya.
GALINA Galina.
VERA Nagyon örvendek. Gratulálok az új lakáshoz. Tessék ... (*A csomagot átadja Zilovnak*)
VALERIJA (*Zilovhoz*) Mi az? Mi van benne?
ZILOV Biztosan bomba.
VALERIJA Mutasd, meghalok a kíváncsiságtól.

Zilov nagy plüssmacskát vesz ki a csomagból. Szajapin hirtelen elnyivákolja magát, eléggé élethűen

VALERIJA (*rémülten*) Jaj !

Valamennyien kacagnak

Becsületszavamra megijesztettek. (*Kezébe veszi a macskát, nézegeti*) De szép kandúr!
KUSAK A bajsza! Micsoda bajsza van! És a szeme? ! Mint az igazié. (*Verához*) Gyönyörű ajándék.
VALERIJA (*odaadja a macskát Galinának*) Csoda helyes.
GALINA (*Verához*) Nagyon köszönöm.
VERA Képzeld, már nevet is adtam ne-ki.
GALINA És hogy hívják?
VERA Szeszi – így kereszteltem el.

ZILOV Atyaúristen. KUSAK (*szemrehányóan*) Verocska...
VERA Ha tetszik, maguk is így hívhatják.
VALERIJA Szeszi. Fura név. (*Galinához és Zilovhoz*) Szerencsét fog hozni nektek.
ZILOV Én máris érzem.
KUSAK Most pedig rajtunk a sor, igaz?
VALERIJA Tolecska, hozd be!

Szajapin kimegy az előszobába, csomagokkal tér vissza, kezdené kibontani őket

Ne! Zilov hadd találja ki.

Csengetnek

GALINA Ez Kuzakov. (*Kimegy az előszobába*)

ZILOV (Valerijához) Mit kell kitalálni?
VALERIJA Találd ki.. mit hoztunk aján-
dékba.

*Kuzakov és Galina lép be. Kuzakov har-
míncéves lehet. Külsője nem éppen figyelmet
érdemlő. Többnyire tűnődik, magába mélyed.
Keveset beszél, szívesebben hallgatja a
többieket, hanyagul öltözött. Mind-ezt
figyelembe véve, a társaságban rend-szerint
háttérben, árnyékban marad. De azt a
körülmenyt méltósággal viseli el, és ha van is
benne bizonyos bosszúság, ezt sikerrel
palástolja*

KUZAKOV Üdvözlök mindenkit az új
helyiségben. (Járkál, szemügyre veszi az
asztalt) Ha jól látom, nem késtem el.
VALERIJA A legjobbkor jöttél. Most ad-
juk át az ajándékokat.
KUZAKOV Az ajándékokat? ... (Valeri-
jához) Mit bámulsz úgy rám? Azt hi-
szed, üres kézzel jöttem (Zilovhoz) Vi-
tya ! Gyere, segíts!
ZILOV Még segítség is kell?
KUZAKOV De mennyire.
VALERIJA Kezdek kíváncsi lenni.

Kuzakov és Zilov kimennek

Egyedül cíl se bírja, no nézd csak ! KUSAK
Verocska, üljön már le, könyörgöm.
VERA Köszönöm, szeszi.
SZAJAPIN (Valerijához, a csomagokra
mutatva) No, mi legyen. Kibontsam?

*Kusak odarohan az ablakhoz – megnézi a
kocsiját*

VALERIJA Nem, nem. Előbb lássuk, mit talált
ki Kuzakov.
GALINA Hagyjátok. Inkább gyertek az
asztalhoz.

*Kopognak az ajtón. Kuzakov és Zilov utcai
padot hoz be. Mindnyájan nevetnek*

KUZAKOV Tessék, parancsoljatok. Saját
garnitúrából.
VALERIJA Csólakó.
GALINA Köszönjük, Kuzja. Jobbat ki se
találhatott volna.
ZILOV (leül a padra) Modern. (Kuzakovhoz)
Ülj le, te csavargó.
GALINA Tegyétek az asztalhoz. A hölgyek
erre ülnek.
VALERIJA Most jövünk mi. Egy pillanat
figyelmet kérek. (Zilovhoz) Találd ki, mit
kapsz tőlünk?
ZILOV Nem tudom. Adjatok egy szigetet. Ha
nem sajnáljátok tőlem.
VALERIJA Komolyan találd ki!
ZILOV Szabad a gazda.
VALERIJA Mit szeretsz a legjobban? No?!
ZILOV Hogy mit? ... Hadd gondolkozzam.
VALERIJA A feleségedet, ez magától ér-
tetődik.
GALINA Á, már régen nem szeret . . . VERA
(elneveti magát) Talán a szeretőjét.

Szajapin vihog

KUSAK (megütődve) Verocska! VALERIJA
(Zilovhoz) No? ! Rájöttél? ZILOV Próbálok
rájönni, de nem tudok. VALERIJA Mert olyan
lassú az észjárá-
sod. Mit szeretsz a legjobban? No?!
GALINA Legjobban a barátait szereti.

VERA A nőket. Ajándékozatok neki egy
nőt.

KUZAKOV Á, mesebeszéd. Vitya a világon a
legjobban a munkát szereti.

Cinkos nevetés

KUSAK (első szavait még félig-meddig el-
nyeli az általános nevetés) Mért bántják
szegényt? ... A gyakorlati véna hiányzik
belőle, az igaz, de nagyon tehetséges fiú,
nem szabad így ugratni.

VALERIJA Á, úgyse találd ki. No jó, te nem
tudod, de mi tudjuk. Tudjuk, hogy ezt
szereted. (Szajapinhoz) Tolecska, bontsd ki.

*Szajapin kibontja a csomagot. Vadászfel-
szerelés van benne: vadászkesz, történytáska és
néhány fából készített csalikacska, amelyet a
vadkacsavadászatban használnak. Szajapin
mindezt felmutatja a jelenlevőknek*

ZILOV Húha!

Mind nevetnek

SZAJAPIN (Zilovhoz) Nesze.

ZILOV (átveszi az ajándékokat) Ez igen ! Ez
aztán ajándék! Hogy lehettem ilyen hülye,
hogy nem jöttem rá?

GALINA Nagyon eltaláltátok a gusztusát.
ZILOV Úgy is van : a vadkacsavadászat – az
az igazi ! (Felcsatolja a történytáskát,
magára aggatja a famadarakat. Most már a
kép végéig teljes díszben marad)

VALERIJA Szeptemberben eljövünk vad-
kacsavadászatra. úgy vigyázzatok. GALINA
(élénken) Csak gyertek. De azt előre
megmondhatom, hogy a boltból veszem a
vadkacsát.

KUSAK Hogyhogy?

GALINA Nála ez már így van. A lényeg az,
hogy készülődik, készülődik, meg hogy
beszél róla.

ZILOV Ne hallgasson rá.

GALINA Talán nincs igazam? Lőttél már
valaha egyet is? No, mondd meg őszintén !
Legalább egy ekkorkát, egy ilyen (mutatja
az ujján) icipitci madárkát?

KUZAKOV Mit mutatsz neki. Még egy
ekkorát (két karral mutatja) sem tud el-
találni, te meg ilyet kívánsz tőle?

Mind nevetnek

ZILOV (örül az ajándékoknak: rá se he-derít
a gúnyolódásra) Jó, jó. Majd meg-látjuk.

SZAJAPIN Vitya! Tudod mit, hogy biztosra
menj – inkább ezeket puffantsd le. (Mutatja
a fakacsákat) Ezek nem repül-nek el.

ZILOV Jól van, no. Értetek is ti ehhez!

GALINA (tapsol) Figyelem! Fáradjatok
asztalhoz. Tessék.

*Mind leülnek. Kusak odamegy az ablakhoz –
megnézi az autót*

VERA (Kusakovhoz) Szeszi, mit lesel ki ál-
landóan? Valamit ott felejtettél? KUZAKOV
Az autóját. Csupán csak . . . KUSAK
(zavarban) Ugyan . . . illetve, csakugyan.
Éppenséggel az autóm. VALERIJA
Vagyim Andrejevics, ne nyugtalankodjék.
Mi úgyis itt vagyunk az ab-laknál, majd
figyeljük. (Szajapinhoz) Tartsd szemmel.

Mind leülnek, Kuzakov kivételével

VERA (Kuzakovhoz) És maga? (Helyet szorít
a padon) Üljön le, szeszi, ne szerénykedjen.
KUZAKOV Köszönöm. (Leül) De azt hi-
szem, téved. Engem Nyikolájnak hívnak,
maga pedig szeszinek szólított.

VERA No és, mi a különbség?

KUSAK (megütődve) Verocska? ! ...

VALERIJA Tökéletesen igaza van. Csak-
ugyan. Ez olyan jó macskanév. És olyan
macskaképe van. (Kuzakovhoz) No, csak ne
vitakozz, igenis macskaképed van.
Mutassátok meg neki!

*Galina megmutatja Kuzakovnak a plüss-
macskát. Mind nevetnek*

Mint két tojás.

KUZAKOV Egy csöppet se hasonlít. Ez aljas
provokáció!

ZILOV (Kuzakovhoz) Ne vitakozz, öre-
gem, nyugodj bele. (A kezébe vesz egy
üveget, bort tölt mindenkinek) KUZAKOV
Jó. (Verához) De később még
magyarázatot fog adni ezért.

VERA Jó, majd kimagyarázodom.

ZILOV Barátaim . . . (Kezébe veszi a po-
harát) Hajtsuk le?

SZAJAPIN Gurítsuk le!

VALERIJA Megálljatok! Hajtsuk le, gu-
rítsuk le! Hol vagytok, a kocsmában? Ez itt
lakásszentelő, úgy tudom.

ZILOV Van valami javaslatod?

VALERIJA Vannak erre régi szokások,
hagyományok . . . Valamelyikünk bizo-
nyára ismeri őket . . .

Hallgatás. Zilov mindenkinek tölt

VERA Ha akarjátok, táncolok az asztalon.
KUSAK Verocska ! (Zilovhoz) Micsoda tréfás
nő ... khm ... (Verához) Páratlan ...

KUZAKOV Nekem dereng valami. Meg-
számolják a sarkokat, és mindegyikre isznak
egy pohárral. Ez a szokás.

VALERIJA (Kuzakovot gúnyolja) Nekem
dereng valami. Jaj micsoda tökfílkók!
(Kusakovhoz) Vagyim Andrejevics, maga az
utolsó reménységünk.

KUSAK (feláll) Barátaim! Ne törjük a fe-
jünket. Maguk még fiatal emberek.

VALERIJA (meglepetve) És maga? Va-
gyim Andrejevics?!

VERA Szeszi, ne csüggedj, te sem vagy olyan
vén.

KUSAK (Verához és Valerijához) Köszönöm,
köszönöm. Helyesbíték: fiatal emberek
vagyunk, minek nekünk a százesztendő
bölcösség? Egyszerűen gratuláljunk a
háziaknak az új lakáshoz. És igyunk az új
lakásra.

*Egymásba csapó kiáltások: „Az új lakás-ra
l” „Éljen!” „Köszönjük.” „Hagyjuk ezt!”*

ZILOV Hajtsuk le.
SZAJAPIN Gurítsuk le!

*Harsányan szól az iméni pattogó zene. Ki-
alszik a fény, majd néhány másodperc múlva
újra kigyullad, a zene most már halkán szól.
Az első emlékezés lezárását kíséri ez a zene.
Ugyanaz a szoba. Ugyanaz az este. A
vendégek búcsúzkodnak. Zilov, Vera. Vera
már kabátban.*

VERA Tetszik nekem a feleséged. Szinte
csodálkozom, hogy találtál ilyet magad-nak.

ZILOV Nem tudom, Verocska. Nem is tudom.
Olyan régen volt, hat évvel ez-előtt . . .
VERA Képzem, mit szenvedett melletted ... Te, minden szeszik legszeszibbje.
ZILOV No jó. Hívj fel a hivatalban. Holnap.
VERA Felhívlak . . . ha lesz időm.
ZILOV Ahogy gondolod.
VERA Ez a kisöreg, ha jól sejtem, számít valamire.
ZILOV Csak számítson. Talán sajnálsz?
VERA Lépjek le veled? No? Nincs kifogásod ellene?
ZILOV Ne beszélj összevissza. Az öreg megtette kötelességét, most hadd mulasson egy kicsit.
VERA Talán mégiscsak vele kéne mennem? Mégiscsak ő a főnök.
ZILOV Ide figyelj, csinálj, amit akarsz. Te főzted ki ezt az egészét.

A becsípett Kusak jelenik meg az előszobában

KUSAK Micsoda este! Varázslatos este, ha szabad magamat így kifejeznem ... Hálás vagyok a sorsnak.
VERA Ne a sorsnak legyen hálás, hanem (Zilovra mutat) neki.
KUSAK Természetesen ! Köszönöm, Viktor, a szíves vendéglátást és ... mindent ...

Galina bejön a konyhából

Magának is nagyon köszönöm, Galina Nyikolajevna ... Ezt az estét soha nem fogom elfelejteni.
VERA Én sem.
GALINA Igazán örülök, hogy ezt mondják. Remélem, máskor is látjuk majd. Nagyon fogok örülni.
VERA (Galinához) Minden jót. (Zilovhoz és Kuzakovhoz) Viszlát, szeszik. KUZAKOV A viszontlátásra.

Kusak és Vera kimennek

GALINA Kikísérem magukat. (Kimegy)
ZILOV (Kuzakovhoz) Nohát, kitűnő volt. Mindenki jól érezte magát, mindenki elégedett. Kellemes este volt. KUZAKOV Te, ki ez a Vera, és hogy került ide?
ZILOV Tetszik neked?
KUZAKOV Legyek őszinte : igen.
ZILOV Szállj rá, mire vársz?
KUZAKOV Csak azt nem értem, mit akar ez a Kusak? Van valami köztük? ZILOV Közöttük? Jóformán semmi. Legfeljebb Kusak részeg fantáziájában.
KUZAKOV Én is azt hiszem.
ZILOV Nekem elhíheted, hiába törí ma-gát szegény feje.
KUZAKOV Észert csak játssza a könnyűvérű nőt.
ZILOV Gondolod?
KUZAKOV Hát nem jössz rá: még soha-sem láttál ilyeneket?
ZILOV Milyeneket?
KUZAKOV Ilyeneket, mint ez a lány. Megjártsszák a démont, pedig valójában . . .
ZILOV Valójában?
KUZAKOV Szerintem egyáltalán nem az, akinek kiadja magát.
ZILOV (vállon veregeti Kuzakovot) Öregem, melléfogtál, mint mindig.

Kusak jelenik meg az előszoba felől

KUSAK Viktor! . . . khm . . . Beszélhetnék egy percere?
KUZAKOV Hogyne, parancsoljon. Mi már végeztünk. (Zilovhoz) A viszontlátásra, Vitya.
ZILOV Üdv, Kolja.

Kuzakov kimegy

Nos?
KUSAK Ez a lány ... khm ... egészen meg vagyok babonázva ! De ... hogy kéne hozzálátni?
ZILOV (minden ceremónia nélkül) Nem tudja? ... Ígérjen, esküdjözzön, fenyegetse meg. Ahogy szokták . . .
KUSAK De ... khm ... mégis, milyen formában?
ZILOV Atyaúristen! Aranyba foglallak ... feleségül veszek ... megöllek – mit tud mondani még? Munkára !

Kusak elrohan, de visszajön

KUSAK Biztos vagy benne, hogy ... khm ... nem lesz belőle botrány? ZILOV Istenem, maga olyan, mint egy gyerek.
KUSAK Nem szeretném, ha félreértenél, én igazán nem vagyok álszent, de ... Mégiscsak ...
ZILOV Legyen férfi, és minden rendben lesz.

Kusak kimegy. Zilov egyedül marad. Az ajándékokat nézegeti. Megjelenik Galina

GALINA Azt hiszem, berúgtam.
ZILOV Világos ! Hullarészeg vagy. GALINA Komolyan? Mit gondoltak rólam a vendégek?
ZILOV No és? Torkig vagyok velük.

Rövid szünet

GALINA Te, jól figyelj rám, mondok valamit.
ZILOV No?!
GALINA Gyereket akarok.
ZILOV Megint?
GALINA Ideje lenne, hallod-e!
ZILOV Úgy gondolod?
GALINA Soha nem akartam ennyire ... És te? Mit szólsz hozzá?
ZILOV Én? Hát, ha itt az ideje, tulajdonképpen ...
GALINA Nem, te nem akarod, tudom.
ZILOV Ugyan, honnan veszed ezt? Én nem ellenzem ... Miért szontyolodtál el? Ez csak nem probléma. Ha kell – meglesz!
GALINA De te nem akarod.

Kusak jelenik meg. Galina bemegy a másik szobába

KUSAK (le van törve) Viktor ! Viktor!
ZILOV Mi baj?
KUSAK Eltűnt ! Volt – nincs.
ZILOV Mi tűnt el? Ki tűnt el? A kocsis vagy a nő?

Kusak odarohan az ablakhoz – megnézi a kocsiját

KUSAK A nő! Megszökött ... Mit jelent ez? ... Van erre kifejezés?
ZILOV Pörgetés.
KUSAK Hogyan?
ZILOV (idegesen) Ez a kifejezés rá: pörgeti az ürgét. Magát is átörgette ... Nem érti?

KUSAK (hirtelen kijózanodva) Viktor ... kiábrándítasz.

A vidám zene gyászritmusba vált. Elsötétülés, s ezalatt ismét a darab elejének díszlete áll vissza. Zilov az ablakpárkányon ülve sört iszik. Hirtelen felkapja a plüss-macskát, és a szoba sarkába vágja.

Függöny

Második kép

Zilov szobája. Odakint változatlanul esik az eső. Zilov tárcsáz

ZILOV Kuzakov nincs ott a környéken? ... Nincs bent? ... No, jó. (Le-nyomja a villát. Tárcsáz) Dokumentáció? Adja át a kagylót Szajapinnak. Nincs bent? ... Ma nem jött be. Értem. (Le-teszi a kagylót) Szép kis dolgozók! (Töprengve ül a telefontól)

Elsötétülés, amely alatt ismét elfordul a forgó. A szín kivilágosodik. Új díszlet. Második emlékezés. Hivatali helyiség. Egy ablak, két ormótlan szekrény, négy szék

ZILOV A főnök megvadult. (Fel-alá járkál, leül) Tudod, mit ötlött ki? Modernizálás kell neki, futószalaggal, új, fejlődő termelőüzem. És rögtön.
SZAJAPIN Ezt még a múlt héten ötlötte ki . . . Mi az, elfelejtetted?
ZILOV Legalább van valami ilyesmi?
SZAJAPIN Ilyesmi? ... A porcelángyáré. (Elővesz egy dossziét az asztalából) De egy éve fekszik nálunk.
ZILOV Hadd nézzek bele. Aha . . . (Lapoz) Rekonstrukciós terv, futószalag ... Ez kell!
SZAJAPIN De ezek csak tervek.
ZILOV Ki csinálta? (Megnézi) Szmirmov. Főmérnök. Ismerem az illetőt. Komoly ember.
SZAJAPIN Csakhogy nekünk nem tervek kellene. Hanem tények.
ZILOV Tények? És honnan vegyük őket? Most, azonnal? Vagy akár holnap? ... Stop! . . . Stop! . . . Stop! . . . Stop ! . . . A főmérnök mindent jelen időben tárgyal.
SZAJAPIN No és akkor?
ZILOV Hogyhogy na és? Úgy tárgyalja, mintha már készen volna. Nem ér-ted? ... Mióta fekszik nálunk ez a tervezet?
SZAJAPIN Körülbelül egy éve.
ZILOV Nagyszerű. Vegyük úgy, hogy egy év alatt ezek a tervek már megvalósultak. Az álom valóra vált. Aláírva. (Alá-írja)
SZAJAPIN Zseniális, de ... kockázatos. ZILOV Eh, dehogy. Átcsúszik. Senki ügyet sem vet rá. Hát kinek kell ez? ... Írd alá.

SZAJAPIN Én szívesen aláírom, de . ZILOV

No, gyereink. Nagyszerű munkánk van, de el kell ismerned, hogy egy kicsit unalmas. Egy kis merészség, egy kis alkotó fantázia – igazán elkel nálunk.
SZAJAPIN Azért mégiscsak ellenőrizni kellene. Ki kellene szólni a gyárba, a

főmérnöknek . ZILOV Félek, hogy kiábrándítana. Legyünk optimisták, öregem. SZAJAPIN Még megbeszéljük.

Kopognak. Zilov kinyitja az ajtót

HANG A posta.
ZILOV Adja ide.
HANG Lesz szíves aláírni.

Zilov egy csomó vaskos borítékot dob az asztalra. Szajapin átnézi a postát

SZAJAPIN Leveled jött.
ZILOV Nő írta?

SZAJAPIN Nem: A. N. Zilov. *(Áthajítja a levelet az asztalra)* Levelet hozott a posta a messzi családtól ...

ZILOV Az apám írt. Nézzük, mit ír az öreg süki. *(Olvas)* Aha ... Atyaúristen. Már megint haldoklik. *(Felnéz a levélből)* Megfigyelted, hogy átlag évente kétszer a halálán van? Hallgasd csak! *(Felolvas a levélből)* „... ezúttal itt a vég – érzi a szívem. Gyere, fiam, hogy még életben találj, és hogy megvizsgáld az anyádat, aki négy esztendeje nem látott.” Érted, mire megy a játék? Mindenkinek efféle leveleket ír, aztán lefekszik és várja a hatást. A hülye rokonok meg sorra érkeznek, és az öreg boldog. Egy darabig fekszik, aztán egyszerre csak makkegészséges, és vodkát szed gyógyszer helyett. Mit szólsz ehhez?

SZAJAPIN Nyugdíjas?

ZILOV Személyi.

SZAJAPIN Hány éves?

ZILOV Túl a hetvenen. Hetvenkettő, vagy hetvenöt. Valahogy így.

SZAJAPIN Öreg már. Csakugyan meghal-hat.

ZILOV Ne hidd. Mokány ember az én apám.

SZAJAPIN Én azért a helyedben haza-mennék.

ZILOV Mikor?

SZAJAPIN Szeptemberben, akkor ügyis szabadságod van.

ZILOV Képtelenség. A szeptember szent és sérthetetlen: az a vadászaté.

Rövid szünet

SZAJAPIN No, mi legyen a cikkel? Mit csinálunk?

ZILOV Azt hiszem, megegyeztünk: leadjuk. Én aláírtam.

SZAJAPIN Könnyű neked, de én?! ... Pont most, amikor a lakásügyemnek el kell dőlnie, ezt be kell látnod ...

ZILOV Dobjunk föl egy egyrubelest. Ha fej – leadjuk, ha írás – bevalljuk, hogy nem tudunk a témáról cikket produkálni.

SZAJAPIN *(sóhaj)* No, jó ...

Kopognak az ajtón

ZILOV Tessék. *(Feldob egy pénzdarabot)*

Irina lép be. A pénzdarabról menten megfeledkeznek. Irina tizennyolc éves. Megjelenésében a közvetlenségét semmi esetre se tévesztjük össze naivsággal, jólelkűségét együgyűséggel, mint ahogy őszinte bizalma sem egyszerűen tapasztalatlanságból vagy könnyelműségből ered, mert legfőbb vonása az őszinteség. Ugyanakkor azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a szemünk láttára teszi első önálló lépéseit az életben

IRINA Jó napot.

ZILOV Jó napot.

IRINA Bocsnát, ez a szerkesztőség?

Rövid szünet

ZILOV Mi a baj, kislány?

IRINA Hirdetést szeretnék feladni ... ZILOV Hirdetést? ... Milyen hirdetést? IRINA Tudja, elvesztettem valakit. Találkoznunk kellett volna.

ZILOV Üljön le, meséljen el mindent szép sorjában. *(Leülheti. Kacsint Szajapinnak)* Azt hiszem, tudunk segíteni.

IRINA Csakugyan?

ZILOV Majd igyekezzünk.

SZAJAPIN A kollégám megtesz minden tőle telhetőt.

IRINA Igazán? Köszönöm, nagyon köszönöm.

ZILOV Nincs mit. Nos, miről van szó?

IRINA Tudja, nagyon fontos lenne, hogy megtaláljak valakit. Együtt jöttünk a vonaton, egy kocsiiban. Kosztyának hívják, a vezetéknevét nem tudom. ZILOV Folytassa.

IRINA Becsaptam őt. De igazán nem akartam, becsületszavamra.

ZILOV Mégis, mi történt?

IRINA Tudja, úgy állapotunk meg, hogy ma tizenkettőkor találkozunk a főposta előtt ... És erre épp mára hívtattak be írásbelire.

SZAJAPIN Felvételi?

IRINA Igen, az idegen nyelvek főiskolájára. Ha tudtam volna, hol a főposta, korábban beadtam volna a dolgozatomat. Így aztán, mire odaértem, már nem volt ott ...

SZAJAPIN Ennyi az egész?

IRINA Ilyen balul ütött ki a dolog. ZILOV

Felháborító, így becsapni egy em-

bert. A mi városunkban ez nem szokás.

Maga honnan jött?

IRINA Mihalevkából.

ZILOV Az meg hol van?

IRINA Messze. Északon.

ZILOV És, hogy hívják?

IRINA Irina.

SZAJAPIN Szép név.

ZILOV Na, most mi lesz, Irina? Hogy leszünk ezután?

IRINA Ha betennék az újságba a hirdetést ...

ZILOV Miféle hirdetést?

IRINA *(éltéken)* Én már meg is fogalmaztam! Mondjuk, így ... Kosztya! Későn értem oda.

Várj rám a főposta előtt augusztus 5-én 12 órákor. Mindent meg-magyarázok, Irina ... Jó így?

SZAJAPIN Várj reám, s én megjövök, hogyha vársz nagyon ...

IRINA Nem lehet betenni? ... Pedig biztos elolvassná. Ő minden újságot elolvas. Minden állomáson leszállt újságokat venni. Ő maga is verseket ír.

ZILOV Aha, szóval költő. Talán Konsztantyin Szimonov?

IRINA Ne vicceljen, Szimonov öreg és Moszkvában lakik.

ZILOV Szó sincs róla. Azelőtt Moszkvában lakott, de most itt lakik.

IRINA *(elképedve)* Igazán?

ZILOV Ha mondom. Tudja, azt gondolta: elegendő volt Moszkvából, ez a zaj, lárma, nyüzsgés, meddig lehet még ezt bírni. Azt mondja: keresek egy csendesebb helyet. Szóval így.

IRINA Nem, ez nem Szimonov. Még csak két verset írt. A harmadikat pedig ott a vonaton.

ZILOV Biztosan magához írta. Igaz?

IRINA Honnan tudja?

ZILOV Verset írt magához, maga pedig

cserébe beleszeretett. Így van?

IRINA Beleszerettem?! ... Dehogyis, ugyan már ...

ZILOV Talán nem is szereti?

IRINA Persze hogy nem.

ZILOV Akkor minek keresi?

IRINA Hogy kimagyarázkodjam. Különben azt hinné, hogy be akartam csapni. ZILOV *(Szajapinhoz)* Mit szólsz hozzá? SZAJAPIN Szeress, szende szűz lány, most szeress, ma még ...

Kusak lép be

KUSAK Hol a cikk? Maguk mivel foglalkoznak? Maga milyen ügyben jött, kislány?

ZILOV Irinának hívják. Es személyes ügyben jött.

KUSAK Csak azt ne mondja, hogy egy osztályba jártak.

ZILOV *(szemügyre veszi Irinát)* Nem mondtam. Ha mondanám, akkor sem hinné el senki.

SZAJAPIN A barátját keresi.

KUSAK Itt? Maguk között?

IRINA Nem, egy hirdetést szeretnék feladni.

KUSAK Hirdetést? ... Nálunk? Hogy-hogy?

Szajapin hangtalanul nevet

IRINA Hát ez szerkesztőség, nem? KUSAK Szerkesztőség? ... *(Öklével megfenyegeti Zilovot és Szajapint)* Téved,

kislány, ez nem szerkesztőség.

IRINA Hogyhogy?

ZILOV Jó, semmi baj, a szerkesztőség itt van mellettünk.

IRINA *(Zilovhoz)* Mért járatta velem a bolondját? ... Nem is értem ... KUSAK

(ingerülten) Mit nem ért ezen?

Maga a szerkesztőséget keresi, ez pedig itt Műszaki Információs Központ, ha érdekl...

IRINA *(feláll)* Bocsnát. *(Az ajtó felé indul)*

KUSAK *(a tekintetével kíséri, megenyhülten)* Nem történt semmi. Biztosan az

„információ” szó tévesztette meg. Minden jót.

IRINA *(Zilovhoz, az ajtóban)* Miért járatta velem a bolondját?

ZILOV *(utánamegy)* Nyugalom, Irina, minden rendbe jön. *(Az ajtóban, Kusakhoz és Szajapinhoz)* Egy pillanatra. *(Ki-megy)*

KUSAK Az az érzésük, hogy le tudják adni a cikket?

SZAJAPIN Az az érzésünk.

KUSAK Látom én, miféle érzésekkel vannak elfoglalva. Mi ez itt? Hivatal vagy találkahely? Hányszor figyelmeztessen még magukat?

SZAJAPIN Hogy, kerülök ebbe én? Tudja, hogy jóformán nem is érdekelnek a nők.

KUSAK Disznóság! Elvégre mindennek megvan a maga helye és ideje. Utoljára figyelmeztetem magukat, és igyekezzenek a munkával. Ebéd után le akarom küldeni a cikket a nyomdába. *(Kimegy)*

SZAJAPIN Neki jutnak a lányok, nekem meg a ledorongolás. *(Telefonál)* Szerkesztőség? ...

Kuzakov? ... Üdv. A fene akar sakkozni. Zilov ott van nálad? ... Nincs?! ... Rohadék!

... Nem! ... dehogyis te! ... Jó, ha parancsolod, te is.

SZAJAPIN *(Telefonál)* Szerkesztőség? ...

Kuzakov? ... Üdv. A fene akar sakkozni. Zilov ott van nálad? ... Nincs?! ... Rohadék!

... Nem! ... dehogyis te! ... Jó, ha parancsolod, te is.

Belép Zilov

ZILOV No, mit szólsz a kicsikéhez?

SZAJAPIN Azt, hogy menj vele – tudod, hová?

ZILOV No? ! Hová? Adj egy jó tanácsot.

Esetleg moziba? Kezdetnek! ...

SZAJAPIN A fekete fenébe! Az öreg (*mutatja a főnök ajtaját*) követeli a cikket. Most mit csinálunk? Nem fogja annyiban hagyni a dolgot ... Ne felejtssd el, hogy amúgy is fenekeedik rád – a lakásszentelő miatt. Már elfelejtetted?

ZILOV Füttyölök rá. (*Felveszi a kabátját*) Ilyen kislányt nem mindennap talál az ember. Még mindig nem érted? Ez egy szent ... Ez egy életre szóló szerelem is lehet – ki tudja? (*Az ajtó felé indul*)

SZAJAPIN Stop! Állj meg, a fene essen beléd.

ZILOV Nos? De röviden, mert vár a kis-lány.

SZAJAPIN Az öreg követeli a cikket. Mit csináljunk?

ZILOV Már megint az az átkozott cikk!

Le kell adni, és kész. Írd alá! SZAJAPIN

Nagy kockázatot vállalok, azt he kell látnod.

ZILOV A kutya mindenség! Nem először csináljuk. (*Most jut eszébe*) Fej vagy írással akartuk eldönteni! Hol a rubeles?

Mindketten keresni kezdik a már negyed-órája feldobott pénzdarábot

Hogy is állapotunk meg?

SZAJAPIN Ha fej – leadjuk, ha írás – nem ... Itt van. Írás. Nézd meg. ZILOV Pechünk van. Várj csak, szerintem

összekeverted. Ha írás – leadjuk, ha fej

– nem ... Dobjuk fel újra! Ha írás – leadjuk, ha fej – nem. (*Feldobja a pénzt*)

SZAJAPIN Fej.

ZILOV (*bosszúsan*) A fene egye meg! ... A sors ellen semmit sem tehet az ember. Majd holnap foglalkozunk ezzel a hülye cikkel. (*Az ajtó felé indul*)

SZAJAPIN (*újtát állja*) Akkor menjünk be együtt az öreghez. Nem fogom egyedül tartani a hátamat.

ZILOV Tiszta örület ... Tudod mit? Legszebb szám a három. Dobjuk fel harmadszor. Ha írás – töredelmesen bevalljuk az öregnek, ha fej – nem. (*Feldobja a pénzt*)

SZAJAPIN Fej.

ZILOV (*megkönnyebbülten*) Hála Isten-nek, legalább egy ügyet elintéztünk. (*El-indul az ajtó felé*)

Megszóal a telefon

SZAJAPIN Igen ... Azonnal ... (*Zilovhoz*) Várj! Téged keresnek.

ZILOV Ki az?

SZAJAPIN Szerintem a feleséged.

ZILOV Nem vagyok itt.

SZAJAPIN De én már azt mondtam ...

ZILOV Hülye! (*Átveszi a kagylót*) Mi van? ...

Mi a baj? (*Letakarja a kagylót a kezével*)

Légy jó barátom! Szórakoztasd egy pár percig azt a kislányt. Lent vár a kapuban.

De aztán semmi csibésztség! Ezt még könnyű eljlesztetni. No, menj, légy szíves ...

Szajapin kimegy

Mi történt? Most akarsz találkozni? Azonnal? ... Lehetetlen. Sürgős munkám van. Egy beszámoló... Mindenki szabadságon van ... Ketten tartjuk a frontot ... Nem, dehogyan ... Most egy-szerre miért olyan sürgős? Mi bajod van? ... Légy szíves, mondd meg, mi történt? ... Micsoda? ! ... Gyerekek

lesz? ... Biztos vagy benne? Óriási!

Gratulálok ... Biztosra veszem, hogy fiú lesz... De mennyire... Persze, hogy hogy örülök ... Nagyon örülök neki ... Miért, mit csináljak – daloljak, táncol-jak? ... Hogy találkozunk? Este úgy-is találkozunk ...

Elvégre nem most azonnal akarod megszűlni ... Hogyan? ... Várj !

(*Nyilvánvaló, hogy a vonal másik végén lecsapták a kagylót. Ez némiképpen bosszantja Zilovot*) No, tessék, máris megszértődött. (*Kimegy*)

Elsötétülés. Elfordul a forgó, a szín kivilágosodik. Zilov a szobájában ül, a telefon-nál, feláll, fel-alá járkal a szobában. A koszorú előtt megáll. Egy darabig áll a koszorú előtt

ZILOV Ugratnak, a bitangok

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

Harmadik kép

Zilov szobája. Odakint esik az eső. Zilov telefonál

ZILOV (*türelmetlenül*) Ezek szerint kár hívni magukat? ... Igen: kár, felesleges. Maguk mindig ugyanazt hajtogatják. Változó felhőzet, gyenge, időnként mérsékelt erejű szél. Hogyan? ... Nézzen ki az ablakon ... Maguk szerint ez változó felhőzet? Szerintem, ömlik ... Azt szeretném tudni, mikor áll el ... (*Barátságosabban*) Akkor ki tudja? Talán az úr-isten? ... No, mondhatom : a természet leigázói – szép, még azt sem tudják megmondani, mikor áll el az eső. Kiváncsi vagyok, mivel foglalkoznak ott maguk? ... Tessék? (*Hadarva. Látszik, hogy szerette még beszélgetni*) Egy pillanat! Hadd fecserésszünk legalább egy kicsit, úgyse sok haszon van a munkájából... Jaj, kislány, nem kell mindjárt megharagudni ... Negyven? ... No és? Mért nem juthatna eszébe a fiatalsága? ... Én? ... Hogy is mondjam? ... Én még kis csitri vagyok, de a lelkem már ezer-éves ... Nem ismeri ezt a kis dalt? ... Tessék? ... Hivatják ... Kár. Igazán kár. (*Leteszi a kagylót, ledől a heverő-re. Hanyatt fekszik. Kezét a feje alá kulcsolja*)

Elsötétülés.

A színpad ismét kivilágosodik.

Elkezdődik a harmadik visszaemlékezés.

Zilovék lakása. Heverő, néhány szék, az ablakpárkányon Vera ajándéka, a macska.

Kora reggel. Galina az asztalra dőlve alszik,

az asztalon égve maradt a lámpa, mellette nagy halom fűzet.

Csattan az ajtózár. Galina felriad, felemeli a fejét. Szemüveg van rajta, most lekapja, az asztalra teszi. Az ablak felé fordul. Bejön Zilov

ZILOV Üdv.

GALINA Jó reggelt. (*Eloltja az asztali lámpát*)

ZILOV Mért nem alszol? ...

Szünet

Ennyi munkád van? ... (*Leveti a zakó-ját, ledobja a heverőre*) Le se feküdtél?

Rövid szünet

Ez így nem megy. Nem szabad ennyit dolgozni. Nem vagyunk lovak. (*Leül a heverőre*) Mindjárt összeesem. (*Ásít*) Ebből a hivatalból egyszerűen meg kel-lene szökni... Ítéld meg te magad : ez egy munka? ... Tudod, hol voltam? ...

Kis szünet

Képzeld el: Szvirszkben. Tegnap ebéd után egyszer csak – gyertünk az állomás-ra, indulás. Hova megyünk? A porcelán-gyárba. Minek? Óriási szenzáció : elkészültek egy üzemszék rekonstrukciójával. Felmérni, általánosítani a tapasztalatot, informálni a tudományos világot. De miről? Egy kis vacak üzemszék! ... Egy kis-ipari szövetkezet. Bagót sem ér. Rossz rá gondolni ... Nem, nem nekem való ez. Mégiscsak mérnök volnék . . .

Rövid szünet

Telefonáltam az iskolába, de éppen órán voltál... Mégiscsak kellene telefon itt-hon is. Egyszerűen nem lehet élni nélküle, ismerd cl... Galka ! ...

Hallgatás

Mi az, nem akarsz beszélgetni velem? ... Furcsa ...

Szünet. Ledől a heverőre

Mi a baj? Nem tetszik valami? ... Bökd ki már, mit követtem el, az isten áldjon meg ... Vagy régen kaptál utólagos levelet a gyerekkori jó pajtásodtól, he? Nem ír a fiú? ... Hát tehetek én róla? ! Fáradt vagyok, aludni akarok. Hagyj aludni ... Hallod? Összesen két órát aludtam az állomáson ...

Rövid szünet

No, mi a baj? Talán nem hiszel nekem? GALINA Este láttak a városban. ZILOV Engem? ... Különös . . . Ki láthatott? ... Engem, a városban, tegnap es-te ... Fantasztikus!

Rövid szünet

Attól függ, mit nevezel estének. Ha hét körül, az lehet – mindjárt megmagyarázom.

GALINA Egy szavadat sem hiszem el. ZILOV (*fogja magát és megsértődik*) Ezt komolyan mondd?

GALINA Egy szavadat sem hiszem el. ZILOV (*nyugodtan*) Nem jól teszed. Egy asszony higgyn a férjének. Jól néznénk ki. A családi életben a legfontosabb a bizalom. Enélkül a családi élet egyszerűen elképzelhetetlen.

Szóval, ki látott tegnap a városban?

Pontosabban, Ici hit-te azt, hogy engem lát?

...

GALINA Nem lényeges.

ZILOV Nem úgy van: mindent tisztáznunk kell, hogy a gyanú árnyéka se maradjon benned. Ki látott, és hol?

GALINA Tízkor láttak a csemegeüzletben.

ZILOV Ki?

GALINA Nem mindegy? ... A szomszéd-

asszony.

ZILOV Marja Vasziljevna? ... Igaz?

Akkor már mindent értek. Hiszen ő rö-

vidlátó. Hát nem furcsa: hogy ő látott, de én nem láttam őt. Egyszerűen ki van zárva. Tévedett a vénasszony. *(Odamegy Galinához)* Galka, túlságosan gyanakvó lettél. Inkább hiszel a szomszédoknak, mint nekem. Nem szégyelled magad? *(Meg akarja ölelni)*

GALINA *(kiszabadítja magát az ölelésből)* Azt mondtad, fáradt vagy ... ZILOV No és? GALINA Akkor ne ölelgess. Pihenj, ha fáradt vagy. ZILOV Annyira azért nem vagyok fáradt. *(Megint próbálja megölelni)* GALINA *(odább megy tőle)* Hagyj. Nekem ez kellemetlen. *(Némi szünet után)* Többé köztünk nincs helye ilyesminek.

Rövid szünet

ZILOV *(nyugtalan lesz)* Hogyhogy „többé”? ... Mi bajod van? Miért nézel így rám? ... Mi ez? ... Arra nézz így, aki meg akar erőszakolni ... Én mégiscsak a férjed vagyok ... Gyereket fogsz szülni nekem. GALINA Nyugodt lehetsz. Nem szülsz neked gyereket. ZILOV Micsoda? ... Mit akarsz ezzel mondani? ... Elmentél a kórházba?

Rövid szünet

(Fenyegetően) Azonnal beszélj! Elmentél a kórházba? GALINA Mintha nem ezt akartad volna. ZILOV *(fel-alá járkal)* Mit műveltél! ... Hogy tehetted ilyet? ... Mért nem szól-tál nekem? Beszélj! ... Nem volt jogod egyedül dönteni! ... Tudod te egyáltalán, hogy mit művelsz? Van róla fogalmad? Ezt sosem bocsátom meg neked! GALINA Hagyd abba a bohóckodást.

Szünet

ZILOV Ez szörnyű ... Szörnyű, hogy még csak meg sem kérdezted.

Rövid szünet

Most mi lesz? Most már nem csinálhatod vissza... *(Odamegy hozzá)* Hogy vagy? Jól érzed magad? ...

Rövid szünet

Minden rendbe jön, hallod? ... De legközelebb egy lépést sem tehetsz a megkérdésem nélkül! Úgy bizony. Személyesen fogok felügyelni rád. Nem hiszed? GALINA Egy szavadat sem hiszem el. ZILOV És miért nem? ... Én bezzeg hiszek neked. GALINA De én nem, tenéked.

ZILOV Furcsa... *(Egy darabig hallgat)* Emlékszel, valamikor kölcsönösen megígértük, hogy hiszünk majd egymásnak. Egymásnak — és nem a szomszédoknak. Vagy nem így volt? Talán már nem is emlékszel rá? GALINA „Valamikor” ... Emlékszem. Valamikor sok minden volt. ZILOV Valami megváltozott azóta? GALINA Megváltozott? Ugyan, menj már. Minden elmúlt. ZILOV Figyelj rám. No, beszéljünk higgadtan.

Zilov oda akar menni Galinához, az asszony kitér előle. Zilov letelepszik egy székre a szoba közepén

Egy és más megváltozott — elvégre az élet megy tovább, de mi ketten maradtunk, és köztünk is maradt minden. Legalábbis én ugyanúgy érzek irántad, mint hat évvel ezelőtt. Mint azon az estén. Remélem, azt még nem felejtetted el?

GALINA Most reggel van, nem este. Ne erőlködj. Minden elmúlt köztünk. ZILOV Nem igaz, minden a régi. És ha valami mégsem volna úgy, bármelyik pillanatban visszahozhatjuk. Akár most mindjárt. Minden tőlünk függ. GALINA Mi már nem hozhatunk vissza semmit. ZILOV Nem hiszed? ... Mindjárt meglátjuk. Hunyd le a szemed. És mindjárt meglátod. Mindent. Hunyd le a szemed.

Rövid szünet

No, jó, nem muszáj lehunyni. *(Szemügyre veszi a szobát)* Igen ... Az a szoba kisebb volt ... Itt állt az asztal. *(Más helyre teszi az asztalt)* Az ágy — itt. *(Át-tolja a heverőt)* Erre *(felveszi az ablak-párkányról a macskát, és behajítja a he-verő alá)* nincs szükség ... Mi kell még? ... No, igen, bor — volt bor is. Nincs itthon borunk? ... Kár ... És

még? Virág! Virág is volt ... Nem emlékszel? Milyen? ... Szerintem, hóvirág. Persze, április volt. Ugye, április? GALINA Hagyd abba. Ne bolygasd ezt. Jobb, ha nem bolygatod.

ZILOV *(megsértődik)* Jobb, ha nem bolygatom? Mit akarsz ezzel mondani? Nekem az az este — szent. Ünnepe! És visszahozzuk, meglásd ... Itt a virág! *(Fel-kapja az asztalról a réz hamutartót, oda-mutatja Galinának)* Hóvirág. Hóvirágot hoztam neked.

GALINA Gúnyt üzöl belőlem? ZILOV Honnan veszed? ... Hát nem akarsz megérteni? ... Ül ide! ... Ül le már, könyörgöm. Amikor beléptem, az ablaknál ültél. Itt. Ül le ... *(Erőszakkal leülteti)* GALINA *(feláll)* Hagyj békén, kérlek. ZILOV *(újra leülteti)* Kinéztél az ablakon ... nézz ki ... Ki volt tárva. *(Ki-tárja az ablakot, visszamegy a szoba közepére)* Így. Hiányzik még valami? GALINA Hagyd abba, az isten szerelmére. ZILOV Isten nem volt, de szemközt állt egy templom, emlékszel? ... Illetve, egy planetárium. Belül planetárium, de kívülről mégiscsak templom. Emlékszel, azt mondtad: szeretnék templomban esküdni neked ... És én mit válaszoltam? ...

Rövid szünet

Ha jól emlékszem, megcsókoltalak ... Most is így teszünk: mondd azt a szöveget a templomról, én pedig megcsókol-lak. GALINA Hagyj engem békén, kérlek. ZILOV Igaz, menjünk szép sorjában. Kinéztél az ablakon. Nézz ki az ablakon. Amikor beléptem, hátranéztél... Nos, belépek. *(Eljátssza)* Hátranézel. Nézz hátra ... Hátra kell nézned. Amikor hátranéztél, találkozott a tekintetünk, és tudtam, hogy azon az estén minden be-teljesül. Es te? ... Te is megérezted ... No, jó. Menjünk szépen sorjában, ne kalandozunk el. Belépek, te hátranézel. *(Ordít)* Belépek!

Galina kedvetlenül hátránéz

Így semmire se megyünk. Úgy nézel rám, mintha meg akarnálak erőszakolni. Pedig akkor kedvesen néztél rám, esküszöm ... Próbáld meg ... Belépek. *(El-játssza)* Belépek ... *(Hangosan)* Galka! ...

Galina hátránéz

Igen ... Így jobb. Megjárja ... *(Játssza a játékot)* ugye, nem késtem el? GALINA Elkéstél. Tegnap este kellett volna jönnöd, nem pedig ma reggel. ZILOV Üristen! Értsd meg végre, hogy most nem itt vagy, hanem ott! Ott! Érted? Azon az estén ... *(Eljátssza)* Ugye, nem késtem el?

Galina hallgat. Zilov odamegy hozzá, át-adja neki a virágot jelképező hamutartót

GALINA *(gunyorosan)* Köszönöm. ZILOV Kit bámulsz az ablakból? Váld be ... GALINA *(némi szünet után, gunyorosan)* Szervusz, Vitya. Voltál te valaha templomban? ZILOV Voltam. Egyszer bementünk a fiúkkal. Becsipve. Hát te? GALINA *(gunyorosan)* Én elkísértem a nagymamám. Hogy ne menjen egyedül. ZILOV No és milyen? GALINA *(gunyorosan)* Szép. Szeretnék templomban esküdni veled.

Zilov meg akarja csókolni

Ne zaklass, kérlek. ZILOV Nem, ez a „ne zaklass” ez nem onnan való. Próbálgat visszamemlékezni, hogy mit mondtál akkor ...

Rövid szünet

(Keserű szemrehányással) Látod, már semmire sem emlékszel. GALINA De emlékszem, mit szólsz hozzá? *(Enyhe gunyorossággal visszaidézve az akkori szöveget)* Képzeld csak el! Felmegyünk a lépcsőkön, belépünk, odabent néma csend, lobognak a gyertyák, és minden olyan ünnepélyes ... ZILOV Ez az! Aztán én ideültem. *(Leül)* És azt kérdeztem ... *(Eljátssza)* A házi-néni itthon van? GALINA Nem egészen így. Akkor izgatottabb voltál ... ZILOV *(eljátssza)* A házinéni itthon van? *(Vár, aztán súgja a szöveget)* Nincs, ügyeletes a kórházban ... No! ... *(El-játssza)* A házinéni itthon van? GALINA *(eltűnődve)* Azzal este csak-ugyan ügyeletes volt ... ZILOV *(játssza az akkori helyzetet)* Nem is jön ma haza?

Átöleli Galinát. Galina elhárítja, de csak egészen enyhe ellenkezéssel. Az emlékezés őt is magával ragadja

Nem is jön ma haza? GALINA No, azért nem egészen így volt. En azt mondtam ... *(Halkan, mély hangon ismétli azokat a távoli szavakat)* Menjünk el valahová. ZILOV *(átveszi a játékot)* Ne! GALINA Menjünk el a planetáriumba. Még sohasem voltunk ott. ZILOV Ne! GALINA Vagy hazakisérlek a diákszállóba.

ZILOV Ki akarsz dobni?

GALINA Dehogya... Csak menjünk sétálni, nagyon kérek ... *(Kilépve a visszaemlékezésből)* Mi az, nem felelsz? *(Súgja neki a szöveget)* Nem megyek sehova.

ZILOV Nem megyek sehova.

GALINA Miért?

ZILOV Mert ... *(elakad)* mert ...

GALINA *(türelmetlenül)* Miért?

ZILOV *(most eszébe jut)* Mert szeretlek.

GALINA És ha, egy kicsit sétálunk, már nem fogsz szeretni?

ZILOV *(bizonytalanul)* Dehogyanem. De ezt nem élem túl...

GALINA *(felszabadultan)* Menjünk, nagyon kérek. Bizonyítsd be, hogy szeretsz... *(Vár, aztán)* No, mi van veled? *(Izgottan)* Szóalj meg már!

ZILOV *(hamis hangütéssel)* Nem tudok élni nélküled.

GALINA Nem így volt! Egyáltalán nem így! Nem érzed a situációt? ... No!

ZILOV *(bizonytalanul)* Drágám ... GALINA

Nem!

ZILOV *(kérdőn)* Szerelmem? ...

GALINA Dehogya!

ZILOV *(elszántan)* Csillagom!

GALINA *(fájdalmasan)* Nem, nem, nem! ...

Képtelen vagy visszaemlékezni?

ZILOV *(kínlódik)* Ne idegeskedj ... Várj egy pillanatig... Mindjárt beugrik .. *(Végre világosság gyűl az agyában)* Most már emlékszem ! *(Meggfogja Galina kezét)* Gyere hozzám!

GALINA *(kiszabadítja a kezét)* Nem ! El-

felejtetted a legfontosabbat.

ZILOV Nem baj. *(Meg akarja ölelni)* GALINA

Nem! Lehetetlen, hogy ne cm-

lékezz rá... Emlékezz vissza, könnyör-

göm!

Rövid szünet

(Kétségbeesetten) Csakugyan nem emlékszel rá?

Szünet. Galina várakozik

ZILOV A fenébe is ! Ezer dolgot mondhat egy férfi ilyen helyzetben.

GALINA *(már-már gyűlölettel)* Elfelejtetted !

Mindent elfelejtettél!

ZILOV No, elég. *(Durván)* Gyere ide! *(Erővel magához rántja)*

Galina kitépi magát, és lassan távolodik tőle. Hallgatás. Galina hirtelen leroskad egy székre és sírva fakad

ZILOV *(kiszáradva, némi keserőséggel)* No, tessék... Felidéztek az ifjúságunkat.

Elsötétülés. A fény újra kigyullad. Zilov feje alá kulcsolt kézzel fekszik a heverőn

Függöny

Negyedik kép

Zilov fel-alá jár a szobában. Megáll az ablaknál. Odamegy a telefonhoz, tárcsáz

ZILOV Gyima? . . . Én vagyok, Zilov ... Ez az eső szerintem már sohasem áll, cl. Negyven nap és negyven éjjel fog ömleni. Azt mondják, egyszer már előfordult . . . Gyimal! Mi lenne, ha most

mindjárt nekivágnánk? ... No? ... Kljucsiban éjszakázhatnánk ... Fűtülünk a sárra ... És ha nem kocsival megyünk? Kocsi nélkül átvergődünk rajta, azért kezesekedem ... Semmiképpen? Az baj... Őszintén szólva, pocsk hangulatban vagyok. Ráadásul a barátaim is kitoltak velem... Még nem hallottad? Tudod, mit küldtek nekem? ... Koszorút... Koszorút ! ... Persze, temetésit, sirkoszorút ... Ugratnak azok a dő gők ... Ilyen mulatságosnak találod? ... Hát, én nem annyira... Én érzékeny ember vagyok, és most ezzel a szellemes kis csinnnyel fogok álmodni... Szép kis barátok ! Gengszterek ... Maffia ... Szóval, nem is tudtál erről a csinyről? ... No, hála istennek, legalább egy rendes ember van... *(Nyugtalanul)* Gyima! Nem sértettek meg tegnap véletlenül? Nem történt semmi? ... Hála isten-nek... *(Izgottan)* Öregfiú, bocsásd meg, hogy ilyen hülyeségeket kérdezek, de mondd, szeretsz engem? ... *(Hallgatja a választ)* Mert én... megmondom neked őszintén, a tegnapiak után, teljesen magamra maradtam ... Nem, én érzem, hogy egyedül maradtam. És most úgy fest a helyzet, hogy te állsz a legközelebb hozzám ... *(Erőltetetten nevet)* Á, dehogya, nem erről van szó ... No, jó. Hála istennek, akkor megyek veled vadászni... *(Most a megszokott hangján)* Várom a telefonodat... Nem megyek sehová – itthon várom, hogy hívj. *(Le-teszi a kagylót, fel-alá jár a szobában, megáll, arccal az ablak felé)*

Elsötétülés. Elfordul a forgó. Kigyullad a fény.

Újabb visszaemlékezés.

Iroda a Műszaki Információs Központban, zilov és Szajapin. Szajapin ír valamit

ZILOV Öt óra elmúlt. Fájront. *(Elrakja a papírokat az asztalába)* Állj le. Újabban úgy dolgozol, mint egy gőzgép.

SZAJAPIN Mit csináljak? Te könnyen beszélsz, van lakásod . . . Egy főberlet mégiscsak nagy dolog. Vedd csak például azt, hogy alberletben folyton szem előtt vagy, nincs magánéleted. Ha a feleséged elkezd balhézni, neked tünnöd kell, mint egy úriembernek. És ha a legszivesebben lekevernél neki egyet? Nem, egyszerűen nem lehet ... Majd ha kapok lakást, akkor meglátjuk, ki az úr a háznál.

ZILOV *(nevet)* A lakásszentelőre kaptok tőlem két pár bokszesztyüt.

SZAJAPIN Ha lakásod van, szabad vagy, mint a madár. Ha nem tetszik ez az iroda, fogod magad és elmegy máshová. ZILOV Például?

SZAJAPIN Például egy gyárba, vagy kuta-

tatónak. Meddig tart az?

ZILOV Hagyd el, öregem, belőlünk már

semmi sem lesz.

SZAJAPIN Mért nem?

ZILOV Azért. mert, ahogy annak idején apukám szokta mondani, lusta vagy és romlott.

SZAJAPIN És te?

ZILOV Én? *(Elneveti magát)* Én még vi-

hetném valamire. De képtelen vagyok rá. Nincs bennem akarás.

SZAJAPIN Én személy szerint jól érzem itt magam, de a feleségem ...

ZILOV Ez az iroda nekünk a legmegfelelőbb hely, öregem. Ez a mi otthonunk. SZAJAPIN

Majd meglátjuk. *(Elrakja a papírokat az asztról)* Mi a programod? Mi kimegyünk a meccsre.

ZILOV *(hátradől a székén)* Menjetek.

SZAJAPIN De még addig *(saktáblát szed elő az asztalából)* lepergetünk egy partit.

ZILOV Rajta!

SZAJAPIN Jó kis meccs lesz. Krasznogorszkkal játszanak a mieink. Nem

akarsz egy jót röhögni? *(Tárcsáz)* ZILOV Ne ülj rá a telefonra. Hívást várok.

SZAJAPIN *(a telefonba)* Kuzakov? ... Hogy vagy? ... Nem akarsz kapni egy mattot?

Akkor gyere át, még van egy kis időnk . . .

ZILOV Nem hallottad, hogy telefont várok?

SZAJAPIN Jól emlékszel, én játszom a fehérrel ... No, gyere minél előbb. *(Le-teszi a kagylót)* Kitől vársz telefont? *(Födlállítja a sakkfigurákat)* Csak nem attól a kislánytól?

ZILOV Hát aztán.

SZAJAPIN Úgy látom, nagyon rástartol-tál.

ZILOV Tetszik nekem.

Csöng a telefon. Zilov felveszi a kagylót

Ira? Szervusz ... boldogságom ... Honnan

beszélsz? ...

SZAJAPIN Szerelmem, boldogságom, most

mért nem vagy velem?

ZILOV Csak sóhajtozom utánad... Nem

hiszed el? ... Hogy bizonyítsam be neked?

.... Majd meglátod, hogy lefogytam. Igen, tegnap este óta... Meddig tart az? Ésre se

veszed, és már lefogy-tál... Hol vagy?... Honnan?... Fülkéből?... Rád kopogtak? Ki

kopogott rád? ... Csak nem molesztálnak? ... *(Szajapinhez)* Suhancok! Látod, túl csinos a

kislány. *(A telefonba)* Küldd el őket a jó

anyjukba. Mondd, hogy hívod a rendőrséget. De nehogy mosolyogni merj rájuk ... Hallod-e? ! Hatkor vár-lak a Nefelejcsben. Hatkor, a

Nefelejcs-ben. Ne késs ... Mi az? ... Nehogy szöba állj velük! Semmi szín alatt... *(Le-teszi a kagylót)* Hogy elszemetelenedtek ezek

a huligánok.

SZAJAPIN Nem értem: beleszeretél vagy csak ugratod.

KUSAK *(megjelenik, kezében brosúra)* Mi ez,

le akarnak buktatni?

Rövid szünet

Honnan vették ezt a blablát?

Rövid szünet

Kitől szereztek ezt a pimasz álnformációt?

ZILOV Mi történt, főnök?

KUSAK Ja, persze, nem tudnak semmi-ről ...

ZILOV Talán van benne *(rámutat a bro-*

súrára) némi pontatlanság?

KUSAK Némi pontatlanság ... Óriási! Nem hittem volna, hogy ilyen szerény.

Pontatlanság! Egy szó sem igaz az egészből. Hazugság!

ZILOV Nevezetesen?

KUSAK *(a nyitott brosúrára bök)* Itt ! Itt!

Mintha nem tudnák!

ZILOV A porcelángyázat illetőleg? Csak nem?!

KUSAK Egyáltalán nem volt ott rekonst-

rukció. És nincs is!

ZILOV Fantasztikus, hogy miket beszél !

KUSAK Egy szó sem igaz az egészből ! ZILOV

Hát ha ez így van, akkor ez va-

lóban borzasztó. Botrány! Hogy történhetett ilyesmi? ! Ki fogjuk nyomozni, nincs más megoldás. Várjunk csak ... Hol az eredeti anyag? *(Kutat az asztalában)*
KUSAK Melyikük foglalkozott ezzel az anyaggal?

Rövid szünet

ZILOV Hát, én.
KUSAK Zilov, maga egyre kevésbé tetszik nekem.
ZILOV Mit csináljak? Talán fészüljem másképp a hajamat?
KUSAK Ne szellemeskedjen! Nem olyan vidám dolog ez az egész, mint hinné, arról biztosíthatom. Üljön le, és fogalmazzon egy feljegyzést, amelyben magyarázatot ad az eljárásról. *(Szajapinhoz)* Maga is.

SZAJAPIN Én?

KUSAK Maga. Igenis, maga. Mind a ketten aláírták azt a cikket. Együtt fogják viselni a felelősséget.

ZILOV Neki semmi köze az egészhez.

KUSAK Úgy? Ezek szerint egyes-egyedül maga a bűnös?

ZILOV Ezek szerint.

KUSAK Mindjárt gondoltam ... Nagyon nemes eljárás, nemes önfeláldozás. Értem én. Igazi barát nem is cselekedhet másképp.

ZILOV Beismerem, hogy félrevezettem Szajapint ...

KUSAK *(gúnyosan)* No persze, félrevezet-te. Szóval, maga kapjon fegyelmit, őt pedig dicsérjem meg. Helyesen értettem?

ZILOV Nagyjából. Így lenne logikus.

KUSAK Igen. Nagyszerű. Egyenesen kitű-nő . . . Csak egy a bökkenő ... barátaim: az, hogy hülyének nézik az embert. Vagy ez talán így van rendjén?

ZILOV Egyáltalán nincs.

KUSAK Ez az! Egyáltalán nincs rendjén. Mert én jól tudom, hogy mért akar falazni a barátjának. Csak azt nem értem, hogy mért néz hülyének? Nem mondaná meg? *(Zilovhoz, makacsul)* No, ugye? Egyszer ezt is meg kellett kérdeznem magától. Előbb vagy utóbb.

Valerija megjelenik, és megáll az ajtóban. Nem veszik észre

ZILOV Mindenesetre érdekes kérdés ...

KUSAK A következő pedig még érdekesebb lesz. Mondja, megfelel magának ez a munka a hivatalunkban?

ZILOV *(némi szünet után)* Nekem tökéletesen megfelel ... Mért, ilyen élesen vetődik fel a kérdés?

KUSAK Ha az egész felelősség kizárólag magát terheli *(meglebegteti a levegőben a brosúráját)* ezért az égbekiáltó felelőtlenségért – akkor elbocsátom.

Rövid szünet

Amint látják, tisztelt jó barátok, ki kell rukkolni az igazsággal. Nos, ki foglalkozott az anyaggal? Maga egyedül? Vagy mind a ketten?

SZAJAPIN Én nem ismertem a cikk anyagát. Zilov készítette a szöveget. Én meg-bíztam benne.

KUSAK Úgy... *(Zilovlíz)* No, most mit mond?

ZILOV Én már az előbb is mondtam. Én készítettem a cikket.

KUSAK Akkor a kérdést kimerítettük.

(Szajapinhoz) De azért maga is megrovást fog kapni. Látatlanban soha semmit ne írjon alá, csak ha már figyelmesen elolvasta. Ezek elemi dolgok. Az én időmben minden kezdő tudta az ilyesmit. Disznóság!

VALERIJA Jó napot.

KUSAK Jó napot.

VALERIJA *(Kusakhoz)* Mit műveltek itt ezek? Kontárok! Vagyim Andrejevics, nem szidni kell őket, hanem jól elnászpángolni. Kár, hogy én csak gyenge nő vagyok.

KUSAK Bizony, sajnos, panaszom van rájuk. Komoly hibát követtek el a munkában. Mondhatnám, megbocsáthatatlan hibát.

VALERIJA Szóval így állunk? Fűtsön be nekik alaposan ! Legalábbis, a férjemet büntesse meg példásan, ehhez ragaszkodom.

KUSAK A férjében nincs elég ... hm ... hm ...

ZILOV *(sűg neki)* Következteség.

KUSAK Ez az!

VALERIJA *(a férjéhez)* Tökfej ! *(Kusakhoz)* Vagyim Andrejevics, minél keményebben bünteti meg, annál jobban fogok örülni.

KUSAK Igazán sajnálom, de ezúttal csak-ugyan nem úszhatja meg minden következmény nélkül.

VALERIJA Vagyim Andrejevics! Van egy ragyogó ötletem! Ennél jobb büntetést ki sem találhatna neki ! Ha megrovásban részesíti, az egyszerűen leperog róla. Ha elbocsátja – számít is ennek. Egyetlen-egy dolog van ...

SZAJAPIN Erre már én is kíváncsi vagyok.

VALERIJA *(Kusakhoz)* Megmondjam?

KUSAK Mondja, mondja, Valerija. Magának szerencsére megvan a józan esze.

VALERIJA *(Szajapinra mutatva)* Büntetésből nem mehet el a meccsre. Mert oda készült. No?

SZAJAPIN *(idegen tónust erőltetve magára)* Te, vigyázz magadra!

VALERIJA Úgy-úgy-úgy! Meccs helyett itt fogsz ülni és dolgozol. Túlórában. Értetted? Mi meg elmegyünk a meccsre, Vagyim Andrejevicssel.

ZILOV Nem rossz!

VALERIJA *(Kusakhoz)* Nos?

SZAJAPIN *(az előbbi idegen hangon)* Te itt ne parancsolgass!

VALERIJA *(Kusakhoz)* Döntött?

KUSAK *(erőltetetten nevet)* Mindenesetre, nagyon eredeti ötlet ... Ugyanakkor ... nem igazi fenyítés ... VALERIJA Döntött! Elvégre maga is szereti a futballt.

KUSAK Mármost én? ! ... Hát, nem vagyok éppen szenvedélyes szurkoló, csak olyan mérsékelt ...

VALERIJA Akkor nem tudja elképzelni, mit jelent öneki a foci! Menjünk! Higgye el, hogy ez lesz neki a legigazibb büntetés.

KUSAK Igazán nem is tudom ... VALERIJA Vagyim Andrejevics ! Mit kell ezen magyarázni? *(A férjéhez)* No,

mond meg, hogy vélekedsz a dologról.

SZAJAPIN Vagyim Andrejevics, nálunk,

sajnos, ő parancsol. Ha egyszer így határozott ...

VALERIJA *(belekarol Kusakba)* Vagyim Andrejevics, elkéssünk! Ziiovnak pedig, tudja mit – büntetésből vonjon le a szabadságából. Egy hetet. Tudja, ha ő nem mehet el idejében vadászni.

ZILOV Ebbe ne üsd bele az orrodát.

VALERIJA Azt nem éli túl. Látja? *(Az ajtó felé vonszolja a tanácsstalan Kusakot)* Gyerünk, mert elkéssünk.

KUSAK *(az ajtóban)* Vigyázzon, Valerija. Ha most azt hiszi, hogy égni fog a kezük alatt a munka, nagyon téved.

VALERIJA Majd adunk nekik! Azt kapják, amit megérdemelnek. Úgy, hogy ne is reménykedjenek.

SZAJAPIN *(nem minden büszkeség nélkül)* Láttad?

ZILOV Nem egy elveszett nő.

SZAJAPIN Életem párja.

ZILOV Jól egymásra találtak. Te is jó-madár vagy. . .

SZAJAPIN Öregem, ne félj, úgysem rúg ki. Meg kell értened, öreg: a lakásomról volt szó. Majdnem odalett a lakásom. A szemed láttára. Ezt meg kell értened.

Hang az ajtó mögött: „.Távirat”.

Zilov kimegy, és mindjárt visszatér, kezében a távirat. Utközben már fel is bontja – földbe gyökerezik a lába. Egy darabig mozdulatlanul áll

Mi történt?

ZILOV Meghalt az apám.

Leül egy székre, lehorgaszta a fejét

Ezúttal nem tévedett az öreg ... *Szünet*

SZAJAPIN Mikor? ZILOV

Tegnap, hatkor ...

Kis szünet

Fater, fater ... Ha tudtam volna ... *Szünet.*

Zilov feláll., tárcsáz

Galka ... Meghalt az apám ... Igen ... Igen ... van pénzed? ... Hozd el, amennyi van. Hazautazom ... Ma ... Most mindjárt ... Igen ... Várlak a hivatalban. Várook... *(Leteszi a kagylót)* SZAJAPIN Odaérsz?

ZILOV Oda kell érnem ... Öt óra repülővel, aztán egy fél nap hajóval, és onnan még autóbusszal... Remélem, odaérek.

SZAJAPIN No, látod ... Most aztán biztosan nem rúg ki.

ZILOV Mit mondasz?

SZAJAPIN Mondom, hogy ilyen tragédia után biztosan nem rúg ki, ehhez nincs joga.

Megjelenik Kuzakov és Vera. Zilov lehorgasztott fejjel ül

KUZAKOV Üdv, szeszik!

Kis szünet

Mért vagytok ilyen búvalbéléltok? Egy kis pia kéne, szeszikém? *(Odamegy. leül a saktáblához)* Nos, nagymesterem ...

SZAJAPIN Várj! Most nem játszhatunk.

KUZAKOV Mi történt?

VERA Kiábrándultak az életből. KUZAKOV

Lehet, hogy igazuk van. Az élet alapján véve el van tolvá.

Szajapin megmutatja Kuzakovnak a táv-iratot

VERA (*Zilovhoz*) Szeszi, mi lelt? Más-napos vagy? Fáj a fejecskéd?
ZILOV Fogd be a szád, te liba!
VERA Csakugyan rosszkedvű.
ZILOV Csend, nem érted?
KUZAKOV (*Verához*) Hagyd.
ZILOV (*Verához*) Minek jöttél ide? Mit akarsz itt?
KUZAKOV Velem van.
ZILOV Hivatalról hivatalra cipelni. Kitálhattál volna valami illendőbbet is.

Rövid szünet

VERA (*Kuzakovhoz*) No? / Hagyd ezt?

Kuzakov szólanul odanyújtja a táviratot Verának. Gyászzene. Elsötétülés. Elfordul a forgó.

A zene elhallgat. Kigyullad a fény.

Folytatódik a visszaemlékezés.

A Nefejejs kávézó. Zilov és Galina megállnak a kávézó bejáratánál

ZILOV Most menj.
GALINA Nincs is időd hazajönni?
ZILOV Minek?
GALINA Összekészülni.
ZILOV Mit készülődjek? Nem névnapra megyek... No, menj csak. Menj haza!
GALINA Talán mégis ...
ZILOV Mit akarsz?
GALINA Talán mégis együtt utazhatnánk?
ZILOV Nem, nem, elhatároztam, hogy egyedül megyek.
GALINA Azt gondoltam, mégis jobb len-ne...
ZILOV Micsoda?
GALINA Ha veled mennék.
ZILOV Mért lenne jobb? ... Itt már úgysem lehet segíteni... Hány óra? GALINA Tizenkét perc múlva hat. ZILOV No, szervusz. Indulnom kell a repülőtérré. Még egy percre beugrom ide, felhajtok egy korttyal ... Szervusz.

Zilov bemegy a presszóba, leül egy asztalhoz. Galina megáll a bejáratnál

Gyima! *Megjelenik*

a pincér

PINCÉR (*Galinához*) Üdv, Galka . . . Gyere be, a vendégem vagy. (*Odamegy Zilovhoz*) Üdv, Vitya!
ZILOV Üdv, Gyima. Légy szíves, hozz egy kis vodkát.
PINCÉR (*halkan, Galináról*) Vitya, mért nem hajlandó a feleséged fogadni a köszönésemet? Nekem mindegy, de azért mégiscsak udvariatlanság tőle... Menynyi vodkát hozzak?
ZILOV Két decit.

A pincér elmegy. Galina odajön az asztal-hoz

Még mindig itt vagy?
GALINA Leülök hozzád. (*Leül*) Legalább egy kicsit veled vagyok.
ZILOV Egyedül akarok maradni, nem érttetted? Nem tudod megérteni?
GALINA Nem, nem tudom. Azt hittem, hogy éppen most . . .
ZILOV Éppen most akarok egyedül maradni.

Rövid szünet

GALINA Jó, értem. Az apádnak úgyis idegen voltam... Sőt, neked is régóta

idegen vagyok már... Te, már régóta meg akarom mondani... Igenis, kapok leveleket.
ZILOV Miről beszélés?
GALINA Minden nap jön levelem. ZILOV No ne mondd... És kitől, ha szabad kérdeznem ... A gyermekkori pajtásodtól, ugyebár?
GALINA Szerelmes belém.

Rövid szünet

ZILOV És te? ...
GALINA Nem tudom ... De így, ahogy mi élünk, nem lehet tovább élni. ZILOV És ezt éppen ma kellett megmondanod?
GALINA Nincs szükségem rá. Mondd meg az igazat.
ZILOV Van neked lelkiismereted? ... Levelezgetsz, flörtölsz, meg mit tudom én, és éppen ma tálalod ki nekem? ! Éppen amikor meghalt az apám? Köszönöm, jól megvigasztaltál.

Rövid szünet

GALINA Bizonyára bűnös vagyok, de tovább nem bírtam... Bocsáss meg, ha bűnös vagyok.
ZILOV Csak ne feszélyezd magad. Ne kí-mélj! Folytasd ! No, mesélj!
GALINA Nincs mit mesélnem.
ZILOV Nincs? !... Az nem olyan biztos. Mit tudom én. Hátha mégis. Eddig hallgattál róla, már ezzel is becsaptál. Honnan tudjam, hogy végül is, mi van köztetek?
GALINA Hagyd ezt! Mit találsz ki mindenfélét.
ZILOV Én találok ki mindenfélét? Hiszen te magad mondtad, hogy most már nem tudod, kit szeretsz.
GALINA Ez nem igaz!
ZILOV Látod, hová sülyyedél? és egy ilyen asszonyt vigyek magammal az édes-apám sírjához? Soha! Menj innen, látni sem akarlak.
GALINA Megörültél ! - Nem tudod, mit beszélés ...
ZILOV Menj innen, ha mondom! Ne is kerülj a szemem elé! Tessék, utazz cl a gyerekkori pajtásodhoz. Parancsolj ! Sok boldogságot!
GALINA Mi bajod van? ... Igazán nem adtam okot erre. Régóta nem is válaszolok a leveleire... Összesen kétszer írtam neki... Mindössze két levelet. Hogy merészelsz így beszélni velem?
ZILOV (*most egyszerre nyugodtan*) No, jó... Rám jött a bolondóra, bocsáss meg... Tönkrementek az idegeim. Meg kell értened, hogy micsoda lelkiállapot-

ban vagyok . . . GALINA Én vagyok a hibás. Bocsáss meg...
ZILOV No, jó, nem kell mindjárt megsértődni... Látod, éreztem, hogy egyedül kell maradnom.

Rövid szünet

De most menj haza. Jó?
GALINA (*feláll*) Jó.
ZILOV És ne haragudj.
GALINA Nem haragszom. Mikor jössz vissza?
ZILOV Mikor?... Gondolom, egy hét múlva, másfél hét múlva.
GALINA Kár, hogy nem készítettem össze neked az útra. Még felöltöt se viszel.

ZILOV Nem baj, megleszek valahogy. (*Odamegy Galinához, megcsókolja az arcát*) A viszontlátásra.

Galina kimegy. Megjelenik a pincér

Hány óra?
PINCÉR Öt perc múlva hat ... Valami harapnivalót a vodka mellé?
ZILOV Nem kell ... Gyima, igyál velem.
PINCÉR (*leül*) Köszönöm, Vitya, de ha dolgozom – egy kortyot sem. Ez nálam szabály, tudod. (*Némi szünet után*) No? Számolod már a napokat, mi? Hány nap van még hátra? ... Nekem is útrakészén áll a motorom. Minden előkészítve. Te, Vitya, a csónakot újra kellene szurkozni. Írhatnál annak a sánta öregnek ... Vitya !
ZILOV Tessék?
PINCÉR Mondom, a csónakot újra kellene szurkozni. Írni kéne nekik.
ZILOV Mindent elintéztem. A csónak már a vízen van.
PINCÉR Derék.
ZILOV Már csak tizennyolc nap van hát-ra. Semmiség. (*Hallgat*)
PINCÉR Mért lóg az orrod?
ZILOV Nagy szomorúság szakadt rám, Gyima.
PINCÉR Mi a baj?
ZILOV Most megyek eltemetni az öregemet.
PINCÉR (*némi szünet után, együttérzéssel*) Értem ...

Rövid szünet. Zilov iszik

Szomorú eset ...
ZILOV Pocsék helyzet, Gyima ... Gyalázatos fia voltam. Négy év alatt egy-szer sem látogattam meg.
PINCÉR Hát ...
ZILOV Most aztán, megláthatom ...
PINCÉR Messze laknak?
ZILOV (*rábólint*) Attól félek, nem érek már oda idejében ... (*Némi szünet után*) Mennyit fizetek?
PINCÉR Egy-hatvan.
ZILOV (*pénzt vesz elő*) Ja. És tartozom neked három rubellel.
PINCÉR Három-hússzal, Vitya.
ZILOV Bocsáss meg... Tessék. (*Odaadja a pénzt*) Köszönöm.
PINCÉR (*feláll, számvetően csattogtat*) Harmincöt kopejka jár vissza.

Zilov legyint

Köszönöm.

Irina megjelenik a bejáratnál

ZILOV (*a' pincérhez*) Viszlát, Gyima.
PINCÉR Viszlát. Kitartás, öreg fiú, nem szabad elcsüggedni. (*Kimegy*)
IRINA (*beljebb jön*) Jó estét.
ZILOV Gyere ide. Üljl le!

Irina leül, kezét csacsika módra az asztal-ra helyezi, egyenes háttal, felszegett fejjel ül, mint az iskolapadban. Elkacagja ma-gát. Zilov tenyerével lefogja a két kezét)

No? Hogy viselkedtél?
IRINA Jó kislány voltam. Mindent úgy csináltam, ahogy mondtad.
ZILOV Okos kislány vagy. Es azok a huligánok? ... Ott, a telefonfülkénél. IRINA Jaj. Alig tudtam elmenekülni tőlük. Tiszttára meg vannak veszve. Nem akartak kiereszteni a fülkéből.

ZILOV A bitangok.

IRINA A, csak meg vannak veszve. Szóval, képzeld, nem akarnak kiereszteni. Én meg mondom nekik: eresszetek ki, mert csúnyán összeszidlak benneteket. Azt mondja az egyik: juj, csak ne szídj össze, inkább gyere velünk, ma van a születésnapom, azt mondja. Nyilván hazudott. Mondom neki : nem érek rá, randevum van. De ők csak erősködtek, hogy elkísérnek. Hát mondd, nincsenek megveszve? *(Anélkül, hogy szünetet tar-tana)* Te pedig becsaptál. Nem is fogy-tál le, Egy csöppet se. De szomorú vagy.

ZILOV El kell utaznom.

IRINA Mikor?

ZILOV Most azonnal. Csak elbúcsúzunk és már megyek a repülőtérre.

Rövid szünet

IRINA Muszáj elmened?

ZILOV Muszáj.

IRINA Akkor menj. Majd várni foglak. Sokáig kell várnom?

ZILOV Sokáig. Egy egész hetet.

Megjelenik Galina. Kezében felöltő, akta-táska. Gyorsan jön be, de miután néhány lépést tesz az asztal felé, ahol Zilov és Irina ülnek, megtorpan.

Rövid szünet. Galina rájuk mered, ők Galinára. Zilov tenyere még mindig Irina kezén. Galina odamegy a legközelebbi székhez, le-rakja rá a felöltőt meg az aktatáskát, az-tán gyorsan kimegy

Rövid szünet

IRINA Ki ez a nő?

Rövid szünet

ZILOV A feleségem.

IRINA *(megdöbbenve)* A feleséged? ... ZILOV Igen. Nős vagyok.

Szünet

Látom, meg van döbbenve ... Össze vagy törve... Úgy érzed, mindennek vége.

Rövid szünet

No? ! Mondd, hogy gazember vagyok, állj fel és hagj itt... Tessék, csinálj, amit akarsz.

Rövid szünet

Mindennek vége, igaz? ... Mért hallgatsz? nem tudod, mit szoktak ilyenkor mondani? Majd én megtanítlak rá ...

IRINA *(csendesen)* Nem . . .

ZILOV Hogyhogy „nem”? Mondom, hogy nős vagyok ... Ez semmit sem változtat a helyzeten?

IRINA Úgy, ahogy mondd : ez semmit sem változtat a helyzeten. Nekem mind-e-gy...

ZILOV *(odaül mellé, megöleli)* Boldogságom! Falfehérté, nyugodj meg. hülyeség az egész. Nős vagyok – hivatalosan. De régen idegenek vagyunk egy-másnak, legfeljebb jó barátok. Két jó barát. Semmi több.

IRINA Ez igaz?

ZILOV Elmondhattam volna mindent az első napon, de minek? Nincs jelentősé-

ge, nem igaz? Ha be akarnálak csapni, most is becsaphatnálak. Azt mondhatnám, hogy a hügom ...

IRINA Először azt hittem, meghalok ... Aztán éreztem, hogy nekem mindegy, hogy nős vagy-e vagy sem. De félelmetes volt.

ZILOV Szegény kislányom! Gyönyörűségem! Nem is tudod, milyen csodálatos vagy!

Rövid szünet. Zilov megcsókolja Irina kezét. Irina zavartan néz jobbra-balra

IRINA Szeretnék enni valamit.

ZILOV Nagyszerű ötlet! Tudod, mit, meg-vacsorázunk. És iszunk valamit, jó?

(Harsányan) Gyima! . . . IRINA És a géped? Elkéred még?

ZILOV *(elkomorodik)* Igazad van . . . lgyekezniem kell.

Megjelenik a pincér

PINCÉR *(Zilovhoz)* Hívtál?

ZILOV Igen ...

Rövid szünet

(Határozatlanul) Hozz valamit enni, meg egy kis bort ...

PINCÉR Mit hozzak enni?

ZILOV *(Irinához)* Mit ennél?

IRINA Amit te, én is azt.

ZILOV *(hirtelen elhatározással)* Két bífiszteket. Valami hideget, egy üveg bort és két deci konyakot.

IRINA Nem késed le a gépet?

ZILOV Majd elrepülök holnap. *(A pincérhez)* Világos?

PINCÉR Minden világos.

Gyászzene, amely hirtelen megszakad, és egy másodpercnyi szünet után szeszélyes változtatával cserélődik fel.

Elfordul a forgó, a zene elhallgat. Kigyullad a fény. Zilov szobája közepén áll, arccal az ablak felé néz

Függöny

Ötödik kép

Zilov tárcsáz

ZILOV Diákszálló? ... Legyen szíves, hívja le a 40-es szobából Irinát ... Hogyan? .. Már régen? ... A holmijával együtt? Es felvették, nem tudja? ... Ma van? ... Egy pillanatra még! Nem tud-ja véletlenül a felvételi bizottság telefonszámát? . . . 221-37 . . . Köszönöm.

(Lenyomja a villát, azután újra tárcsáz) 221-37. Felvételi bizottság? ... Elnézést a zavarásért, a szerkesztőségéből beszélek, Kuzakov ... Igen, Kuzakov . Egy kérésünk lenne. Felvételizett ma önöknél az első évfolyamra bizonyos Rozskova, Irina Nyikolajevna ... Igen, Rozskova. Angol szakra ... Felvették? Legyen szíves utánanézni ... Igen, sürgős ... Az én telefonom? 520-48 ... Körülbelül húsz perc múlva? Jó, várni fogom a hívást. *(Leteszi a kagylót. Cl a telefon mellett)*

Elsötétülés. A szin kivilágosodik.

Újabb visszaemlékezés.

Zilov lakása. Egyszerre két szobát látunk, közöttük fal, ajtóval. Az egyik szobában

Zilov az asztalnál ül, előtte mérleg, mindenféle dobozok, iöltények, hüvelyek – vadászati előkészületekkel foglalataskodik. Ebben a szobában mindjárt szemünkbe ötlík a vadászpuska, a fakacsák, Zilov nagyméretű fényképe, amely a természet ölen, vadászöltözeten, zsákmányokkal fel-aggatva ábrázolja. A másik szobában, ahol a lakásszentelőt tartották, Galina elutazás-hoz csomagol. Ugyanitt jól látható helyen vadonatúj telefonkészülék.

Galina lassanként végez az úti előkészü-lődéssel, lezárja a bőröndjét, letelepszik és némán üldögl.

Zilov átjön a szobájából

ZILOV Összecsomagoltál? ... Hát, akkor...

Úljünk le egy pillanatra az út előtt. *(Leül)* Táviratoztál?

GALINA Igen ...

ZILOV Kimennek eléd?

GALINA Kijönnek ...

ZILOV Biztos vagy benne, hogy otthon vannak?

GALINA Nálunk? ... Valaki mindig ott-hon van.

ZILOV Pihend ki jól magadat. Vigyenek el gombászni, áfonyát szedni ... A bácsikád vadászember?

GALINA Szerintem nem.

ZILOV Egyáltalán, milyenek arra a vadászati lehetőségek? Nem tudod? GALINA Szerintem nagyon jók : ott az

erdő, a tavak. *(Hirtelen)* Gyere te is. ZILOV Oda? Vadászni?

GALINA Csak tréfáltam. Nem viszlek magammal... Legyen tökéletes a pihenésem.

ZILOV Igazad van, jobb, ha elválnak útjaink ... Aztán nemsokára úgyis találkozunk.

GALINA Jobb, ha elválnak útjaink. ZILOV

Nemsokára kezdődik a vadász-idény, most már nem érdemes új hely-lyel kísérletezni. Egy éve várok, nem kockáztatok az utolsó pillanatban. GALINA Igaz ... Minek kockáztatnál?

Szünet. Galina feláll

Ne kísérj ki az állomásra. Könnyű a bőröndöm ... Fogadok egy taxit.

ZILOV Ahogy gondold ... Mikorra várjalak?

GALINA Várni fogsz rám? Csakugyan? ZILOV

Mit képzelsz? ! No – mikor jössz meg?

GALINA Majd . . . egyszer . . .

ZILOV Majd egyszer? Mit jelentsen ez?

GALINA A, csak tréfáltam. Egy hónap

múlva ... No, búcsúzzunk!

Megcsókolják egymást

Minden jót ... És gondolj rám. Né-ha ... No, üdv.

ZILOV Üdv ... Ha visszajössz, okvetlenül

táviratozz. Hallodd?

GALINA *(a küszöbön)* Jó, okvetlenül.

(Kimegy)

Zilov két másodpercre leül, elgondolkodik, aztán fel-alá járkal a szobában. Ki-néz az ablakon, tovább járkal, majd leül a heverőre, tárcsáz

ZILOV Diákszálló? Legyen szíves a 40-es szobából a telefonhoz hívni Irinát ... Rozskovát, Irina Nyikolajevnát ... Nincs, akit érte küldjön ... Valaki csak van ott. Nagyon fontos ügyben kere-

sem, a főiskoláról. A rektorhelyettes ...
Legyen olyan kedves ... Várok ... (Végigdől
a heverőn)

Szünet

(Elváltotatott hangon) Rozskova elv-
társnó? Irina Nyikolajevna, ugye, jól
mondod?... Itt a rektorhelyettes be-szél...
Van itt egy probléma. Ugye, komszomoltag?
... Nem? ... És mért nem?... Az még nem
magyarázat... Talán vallásos? .. Akkor
miben hisz? ... Hanem, kinek kell tudnia
maga szerint? Talán nekem? Vegye
komolyabban a dolgokat, Rozskova
elvtársnó, sokkal komolyabban. No, jó,
azért felvesszük a főiskolára, ösztöndíjat is
adunk
magának ... felemelt ösztöndíjat ... Igen,
igen, felemelt ösztöndíjat ... De tudja, hogy
kizárólag miért? ... Azért a szép szeméért ...
Azért a szép kék szeméért, ugye, jól
emlékszem? ... (A saját hangján) Szervusz,
boldogságom... (Nevet) Persze, hogy én
vagyok ... Be-dóltél? ... No, ne mérgeledj.
Meglátod, hogy csakugyan így lesz...
Itthonról beszélek ... (Gyakorlatiasan)
Tudod, mit? Ugorj fel hozzám... Most mind-
járt ... Igen ... Egyedül vagyok ... Egyedül,
mint az ujjam... Elutazott ... Egyelőre egy
hónapra... Semmi vita, várlak ... Nagyon
egyszerűen, mutattam neked... A második
ház a megállótól... Az, az, az zöld
erkélyes, ponto-
san ... Ötödik emelet húsz. Igen, húsz...
Várlak ... (Leteszi a kagylót, fel-alá járkál a
szobában, leül az ablak-párkányra)

Megjelenik Galina

Mi történt?... Valamit itt felejtettél? GALINA
Nem, azért jöttem vissza,
hogy... szeretném megmondani neked
az igazat... En végleg elutazom.
ZILOV Végleg?
GALINA Igen.

Rövid szünet

ZILOV Végleg – ezt hogy értsem? Őrsikre,
egyszer és mindenkorra?
GALINA Igen ... Őrökre, egyszer és
mindenkorra.
ZILOV Ezt komolyan mondod?

Rövid szünet

És ezt már régen kifundáltad?
GALINA Igen.
ZILOV Szóval, el tudtál volna szó nélkül
utazni.
GALINA Látod, hogy nem tudtam. ZILOV És
biztos vagy benne, hogy ... GALINA (a
szavába vág) Vár a taxi. Is-
ten veled.
ZILOV Várj csak. Ez nem eljárás. Őrökre itt
akarsz hagyni, és meg sem kérdezed, hogy
mi a véleményem erről.
GALINA Nagyon kérek, hagyd ezt, felesleges
minden további vita. Mire való lenne?
Mindent elmondtunk már egymásnak...
hat év alatt... Nem bírom tovább... Isten
veled.
ZILOV Nem, ez nem megy így! „Őrök-re”,
„egyszer és mindenkorra”, „isten veled” – az
ilyesmit verd ki a fejedből. Egy hónapra
utazol el, és egy nappal se többre.
GALINA Lekések a vonatról.

ZILOV Nem érdekel a vonatod. Add be-
csületszavadat, hogy visszajössz. Másképp
nem eresztelek el... Add becsületszavadat,
és hagyd itt a címet, hallod?

GALINA Miféle címet?

ZILOV Hogyhogy milyet? ... A tiédet. A
bácsikádét, világos.

Rövid szünet

GALINA Nem a bácsikámhoz megyek. ZILOV
Micsoda?... Hát akkor hová? Kihez? A
gyermekkori jó pajtásodhoz?

Rövid szünet

Hozzá? GALINA
Igen.

Rövid szünet

ZILOV (felfortyan) Szóval, így állunk ...
GALINA Hagyd ezt, Minek játszod meg
magad? Olyan mindegy neked, hogy én
hova utazom, kihez. Ne próbáld elhitetni
velem, hogy mindez izgat téged. Téged már
régóta nem izgat semmi. Neked minden
közömbös. Minden a világon. Nincs neked
szíved, az a baj. Egy csópp szív sincs
benned...

ZILOV (megrázza) Neked persze van szíved,
mi, te szemét? ! No? ! Hol van a szíved, hol?
! Azt kérdeztem? ! No, mutasd meg, mutasd
meg, ha van.

GALINA Eressz engem, eressz el ! ...

ZILOV No, persze, sietsz... Alig várod a
pillanatot, hogy felszarvazhass. Hát, azt
már nem, a szentségit. (A másik szoba felé
vonszolja) Nem megy az olyan könnyen. (A
másik szobában le-nyomja egy székre) Itt
maradsz, és cl nem mozdulsz! Te ribanc!
(Kimegy az erkélyre, lekiabál) Hé, főnök...
Főnök úr! ... Hé! Legyen szíves, szóljon a
sofőrnek ! ...

Galina lehorgasztott fejjel ül

Akkor, ha előkerül, mondja meg neki, hogy
jöjjön fel az ötödikre. Legyen olyan kedves ..

Galina hirtelen feláll, és átmegy az első
szobába

És hozza fel azt a bőröndöt is! ... Kö-
szönöm! ...

Zilov megfordul, az ajtóhoz rohan, de addigra
Galina már kulcsra zárta

Nyisd ki! (Kopog) Azonnal nyisd ki!
(Nekiszalad a vállával, nekifeszül az aj-
tónak. Eredménytelenül) Nyisd ki ... – amíg
szépen beszélek! ...

Galina az ajtó előtt a földre roskad, sír. Zilov
egy pillanatig némán áll

Nyisd ki, szépen kérek... Ne dühíts fel,
mert megbánod ...

Galina most már hangosabban zokog. Zilov
egy darabig kopog, aztán abba hagyja a
kopogást. Némán áll

No, jól van, nyisd ki már! Egy ujjal sem
nyúlok hozzád ... De a barátodat azt
megölm, hallod? Nyisd ki! ... Nem mégy
sehová... Ez egyszerűen képtelenség.

Galina feláll, letörli a könnyeit

Ne felejtse el, hogy a feleségem vagy...
Csodálkozom magamon, hogy nem fojtottalak
meg mindjárt, amikor bevallottad. (Egy
darabig hallgat) Ide figyelj ! Szeretnék
őszintén beszélni veled. Régóta nem
beszéltünk egymással őszintén – ez a mi
bajunk ...

Galina csendesen kimegy. Zilov őszintén,
szenvedéllyel beszél

Tudom, hogy én vagyok a hibás. Én
kergettelek ilyen helyzetbe... Agyonki-
noztalak, de esküszöm neked, hogy én is
utálok ezt az életet ... Igazad vad, nekem
minden közömbös, minden a világon. Nem
tudom, mi van velem. Nem tudom...
Csakugyan nem volna szívem?... Semmim
sincs, csak te egyedül. Ma végképp
rádöbbsentem erre, hallod? Mím van nekem,
rajtad kívül? A barátaim? Nincsenek nekem
barátaim. A nők?... Igen, azok voltak, de mi-
nek? Nincs szükségem rájuk, hidd cl
nekem... Mi marad még? Talán a munkám?
Atyaúristen ! Értsd meg vég-re: lehet mindez
őszintén kedvelni? Egyedül vagyok, egy szál
magam, sem-mim sincs az életben rajtad
kívül. Segíts nekem ! Nélküled végem van ! ...
Elköltözünk innen! Előlről kezdünk mindent,
nem vagyunk még olyan öregek...

Megjelenik Irina

Hallod, amit mondok?

Irina megtorpan

Hallod?
IRINA Igen ...
ZILOV Elviszlek magammal vadászni.
Akarod?
IRINA Akarom.
ZILOV Nagyszerű ... Tudod, mi mindent látsz
majd ott? Almodban sem láttál még olyat,
esküszöm neked. Csak ott érezheted
magadat embernek. A csónakon is
magammal viszlek, hallod? Hiszen nem is
láttad még. Átviszlek a másik partra,
akarod?
IRINA Igen ...

Átragad rá Zilov izgatottsága, de mocca-
natlanul áll az ajtó előtt

ZILOV De figyelmeztetek, ott korán kelünk,
még virradat előtt. Meglátod majd, micsoda
ködök vannak ott – úgy suhanunk majd a
vizen, mint egy álomban, azt sem tudjuk,
hogy hová, merre. Es amikor felkel a nap?
Hohó! Olyan, mint a templomban, de még
tisztább, mint a templom. Es éjjel ...
Uramisten! Tudod, milyen csend van ott?
Mintha te magad sem volnál ott. Érted?
Mintha még meg sem született volna.
Semmi sincs. Semmi sem volt. És semmi
sem lesz... Még vadkacsákat se látsz. Sem-
miképp. Persze, nem vagyok valami híres
lövő, de hát, nem az a lényeg ... Sohasem
vinnék magammal egy nőt sem a vadászatra
... Csak téged... És tudod, miért? ... Mert
szeretlek ... Hallod? ... Eressz ki!
IRINA Eresszelek ki? Hát, be vagy zárva?

Zilov nekilődül az ajtónak

Csakugyan.

Irina megfordítja a kulcsot a zárban, Zilov felrántja az ajtót. Szünet. Zilov döbbenet, tanácstalanul áll

Mért nézel így rám?

Rövid szünet

ZILOV A mindenségit! ... Mint egy királynő!
... Es kicsoda ruhád van? Csodás! Hol szerezted?

IRINA Ezt?... De hiszen nem új ... Tegnap is ez volt rajtam, tegnapelőtt is.

ZILOV Lehetetlen... Ma valahogy egészen más vagy... Ilyennek még soha-sem láttalak.

IRINA (*boldogan*) Igazán? ... És ki zárta rád az ajtót?

ZILOV Ki zárta rám? ... Hogy ki zárta rám az ajtót? ... A szomszéd. Felőtt ember létere ilyen hülye viccei vannak.

IRINA Csakugyan úgy szeretsz?

ZILOV Hogyan?

IRINA Hát, ahogy elmondtad.

ZILOV (*megöleli*) Nem hiszed?

IRINA Dehogynem... De hogy jöttél rá, hogy én vagyok? Megismered a lépéseimet?

ZILOV Persze. És vártalak. De ha az igazat akarod tudni, észrevettelek az erkélyről.

IRINA És ez a vadászat, messze van? ZILOV

Hogyan? ... Nagyon messze. Pokoli messze.

IRINA Apa is elvitt magával vadászni ... Mindenképpen elmegyek veled, akár felvesznek a főiskolára, akár nem. És mi-kor?

ZILOV Nem értem.

IRINA Mikor megyünk vadászni?

Zilov hirtelen elneveti magát

Miért nevetesz?

Zilov nevet, nem tud felelni

Mi van veled? ... Mért nevetesz?

ZILOV (*a nevetésén keresztül*) Nem, semmi... Ne törődj vele... Csak úgy... Eszembe jutott valami ... Mindjárt elmúlik... (*Abbahagyja a nevetést*) No, látod, már el is múlt.

IRINA (*riadtan*) Csak nem rajtam nevet-tél?

ZILOV Mit képzelsz? Persze, hogy nem. Csak eszembe jutott valami. Egy vicc. Tegnap hallottam a hivatalban. És hirtelen eszembe jutott. Előfordul.

IRINA Meséld el.

ZILOV Mit?

IRINA Azt a viccet.

ZILOV Á, nem érdemes.

IRINA Meséld csak el.

ZILOV No, jó... A férj hivatalos kiküldetésbe megy... vagy nem is ... a feleség utazik el... A szentségit!

IRINA No, meséld el!

Zilov a fejét rázza: nem

De mért nem?

ZILOV Nem neked való. Csúnya vicc.

Ronda vicc.

IRINA Mikor utazunk el vadászni? ZILOV

Hamarosan. Hamarosan elutazunk.

Elsötétül. A sötétben megszólal a telefon.

Cseng. Kigyullad a fény. Zilov ott ül

a telefont. A telefon cseng. Zilov feleszmél, felkapja a kagylót

ZILOV Igen... Igen... Hogyan? Viszszakérte az iratait? ... Nem vett részt a felvételin – ez biztos? ... Egy pillanat! Mikor kérte vissza az iratait?... Értem... Várjon még egy pillanatra. Egy nagy kérésem lenne. Mondja, ismeri a kislányt? ... Ha véletlenül benézne magukhoz, mondja meg neki, hogy... hát-ha véletlenül benéz... mondja meg, hogy Zilov telefonált ... Zilov. És hogy könyörögve kéri, hogy hívja fel. Igen, könyörögve kéri. Így adja át, szó szerint ... (*Leteszi a kagylót*) Elutazott ...

Függöny

HARMADIK FELVONÁS

Hatodik kép

Zilovék lakása. Az asztalon hatalmas háti-zsák és vadászpuska vitorlavászon tokban. Odakint változatlanul esik.

Zilov telefonál. Ezúttal pulóvert, bő szárú nadrágot visel, mezítláb van, a fején ellenzős sapka. A heverőn léleklemelegítő, a padlón egy pár vadászcizma

ZILOV Nem, nem bírom tovább ... Nézd, Gyima, én rossz vadász vagyok, de jó barát, Isten látja a lelkeket. Én nem csinálnám ezt veled... Nem várok tovább... Egyszerűen képtelen vagyok rá... Isten áldjon, a motorbicikliddel együtt ... En nekivágok, most azonnal... Bizony, egyenest az csöbe. Valahogy majd csak ... Kljucsiig autóbusszal, onnan gyalog... Bizony. Már el-felejtetted, hogy kell gyalogolni? ... No, ugye, hogy nem felejtetted el... Hogyan?... A csónak? ... Ahogy máskor – használd egészséggel... – Az enyém, no és, mi következik ebből? Felesben használjuk, ahogy szoktuk ... Dehogysis sajnálom tőled a csónakot, efelől nyugodt lehetsz... Egy pillanatra, Gyima, egy pillanatra. Szerettem volna kérdezni valamit ... csak éppen kérdezni ... várj... Várj csak... Ja! Nem te verted félre tegnap az állkapcsomat? ... Se-hogy sem tudok visszaemlékezni... Dehogysis gyanúsítgatlak, próbálok kiszámítani, kinek az ökle lehetett... Ha tudnám, akkor nem kérdeztelek volna... Jó, bocsáss meg, ne tulajdoníts jelentőséget az egésznek ... Azért mégis kíváncsi lettem volna ... Jó, még egy-szer kérlek, bocsáss meg – nem kell mindjárt megsértődni... Jó, majd ott találkozunk... Ühüm, majd ott ... Üdv ... (*Leteszi a kagylót. A holmiját készíti. Leül, cizmát húz*)

Kopognak az ajtón

Tessék!

Hang az ajtó mögött: „Távirat”

Zilov feláll, kimegy az előszobába, visszajön,

felbontja a táviratot, fennhangon olvassa

ZILOV „Kedves szeszi ... Szeretnénk ki-

fejezni öszinte részvétünket Viktor Alekszandrovics Zilov, legjobb barátunk

korai elhunytá alkalmából. Ismerősei és barátai...”

Szünet

Ismerősei és barátai ... Az anyátok! ... (*Lassan darabokra tépi a táviratot*) Zene. A gyászmelódia és a pattogó változat furcsa váltakozása. Sötétben fordul a forgó, kigyullad a lény, a zene elhallgat, kezdődik az utolsó visszaemlékezés.

A Nefejejcs kávézó. Két asztal összetolva. Zilov és a pincér. A pincér az asztalt teríti. Zilov az asztalfőn ül. Fekete öltönyt visel, ünnepélyes és izgatott

ZILOV Így jó lesz ... Még két üveg pezsgőt. Hogy a fenébe? Vagy ünnepelünk, vagy nem!

PINCÉR Hányan lesznek?

ZILOV Heten. Hét személy.

PINCÉR Ki az a hét?

ZILOV Aki mindig. A barátaim. Ki lenne más? ... Pedig az igazat megvallva, nem nagyon vágyom látni őket.

PINCÉR Összevesztél velük?

ZILOV Hogy összeveszttem-e?... Vala-hogy úgy... De talán mégsem ... Azt hiszed, olyan könnyű eligazodni az ilyes-min? ...

Például, irt vagunk mi ketten, mi is barátok vagyunk. Aztán, mondjuk, és mégis eladlak veled kopejkáért. Aztán összetalálkozom veled az utcán, és azt mondom neked : öregem, szereztem egy kopejkát, gyere, úgy szeretlek. Igyunk egyet. Te meg eljössz velem, iszol velem.

Aztán megöleljük, megcsókoljuk egymást, pedig jól tudod, honnan van az a kopejkám.

De azért velem jössz, mert torkig vagy már mindennel, és füttyülsz arra, hogy honnan került az a kopejkám ... Aztán másnap megint találkozol velem, és kezdődik minden előről. Így van ez már.

Te meg azt mondd, összeveszttem velük ... Nem.

Egyszerűen csak nem vágyom látni őket.

PINCÉR Akkor meg minek hívtad meg őket?

ZILOV A lelki békességem érdekében.

PINCÉR Nem érteni.

ZILOV Hogy teljesebb legyen az örömöm. Gondold meg, kicsoda különbség: ma még az ő pofájukat kell néznom, de holnap már a vadászatot vagyok.

PINCÉR Fura vagy, öregem...

ZILOV Holnap jó korán kéne indulni. Mondjuk, hatkor, jó, Gyima? ! ... Ha korán reggel elindulunk, estére ott le-hetünk.

PINCÉR Ráérek. Hivatalosan csak holnapután kezdődik a vadászati idény. ZILOV

Erről van szó. Azért kell odaérni holnap. Hát, hogy ne? ! Különben el-szalasztjuk az első reggelt.

PINCÉR Ne izgulj. Ott leszünk idejében. ZILOV A mindenségit ! Nem egész két nap, és már ülünk a csónakban, mi? A csendben, A ködben. Igyál, Gyima... Igyál az első reggelre.

PINCÉR Vitya, kár a szóért, munkában nem iszom.

ZILOV No, de utolsó este! ... Vedd úgy, hogy már szabadságon vagy.

PINCÉR. Mondtam, hogy nem. Még el kell számolnom, le kell adnom a pénzt, különben is, tudod, hogy ez nálam alapszabály.

ZILOV Köpj az alapszabályodra. (*Odanyújtja a pincérnek a poharat*) Csak egy pohárral. Az első reggelre.

PINCÉR Egy féllal sem. Holnap – kérlek alásán, akár száz porciót is.
ZILOV No, jó ... Különben megmondom neked őszintén, utálok már ezt a kocsmát. Most legalább egy hónapig nem látjuk ... Hála istennek ... Nohát akkor, a vadkacsavadászatra. *(Iszik)* Ha nem csal az előérzetem, ezúttal szerencsém lesz.
PINCÉR Az előérzet nem sokat számít. Ha egyszer nem tudsz lőni, az előérzet sem segít. Ezután is ugyanúgy elhibázod, ahogy eddig.
ZILOV De Gyima, hát meddig fogom még elhibázni? Gondolod, hogy most is?
PINCÉR Vitya, századszor magyarázom neked, amíg nem lösz nyugodtabban, mindig el fogod hibázni.
ZILOV Juj, de unom ezt! „Ne idegeskedj!” „Nyugodtan!” Mondd, Gyima. gúnyolódasz velem? Tudom én: jó, szem kell, biztos kéz, olyan, mint a tied . . .
PINCÉR Vitya, nem a szemekkel van a baj, a kezed is jó, értesz te mindent, de mihelyt lövésre kerül a sor – nem megy. Hogy mért nem? Mert a vadászatban az a legfontosabb, hogyan csinálja az ember: nyugodtan-e vagy sem. Idegesen vagy idegeskedés nélkül. Mit csinálsz, ha leszállnak a vízre?
ZILOV *(feláll)* Hogyhogy mit csinállok?
PINCÉR *(a szavába vág)* No látod. Máris felugrálsz. Mire való ez? Hogy kell vadászni? Nyugodtan, higgadtan, akkurátusan, sosem kell sietni.
ZILOV És ha felröppennek? Akkor sem kell sietni?
PINCÉR Hova sietnél? Ha felröppennek – gyorsan lösz, de teljes hidegvérrel... Hogy magyarázzam meg ... Mintha nem is a valóságban látnád őket, hanem képen.
ZILOV De ez nem kép. Ezek mégiscsak élnek!
PINCÉR Csak annak élnek, aki elhibázza őket. Bezzeg aki telibe talál, annak már halottak. Érted?
ZILOV *(hanyagul)* Világos ... Iszom még egy pohárral. Arra, hogy ne legyen ideges. *(Iszik)* Majd meglátod.
PINCÉR *(gunyorosan)* Majd meglátjuk . . . Csak az idő el ne romoljon.
ZILOV Az lehetetlen. Isten őrizz! . . .

Rövid szünet

PINCÉR Vitya, úgy hallom, elment a feleséged. Csakugyan? Azt mondják, egyedül vagy.
ZILOV A kulcs miatt kérdezed? . . . Nem vagyok egyedül. Ott lakik a menyasszonyom.
PINCÉR A menyasszonyod? *(Főlényesen mosolyog)* Nem rossz ...
ZILOV *(hirtelen ingerült lesz)* Min mosolyogsz? Talán lefeküdt veled?
PINCÉR *(meghökken)* Ugyan ... Honnan veszed?
ZILOV Sehonnán. Csak ne mosolyogj, ha nincs min. Olyan menyasszony, amilyen csak kell. Elveszem feleségül. Értetted?
PINCÉR Én ugyan nem ellenzem! . . . *(Elkészült a terítéssel, egy lépést hátrál, még odacsap a szalvétával)* Rendben.
ZILOV Tudod, mit? *(Pénzt vesz elő, oda-adja a pincérnek)* Hozz még két üveggel. Egyszer egy évben igazán kirúghatok a hámból. Ehhez csak van jogom?
PINCÉR Persze, Vitya! Az úr a pokolban is úr.

Megjelenik Vera és Kuzakov, Vera kezében néhány szál őszirózsa

KUZAKOV Üdv, szeszbarátok!
ZILOV Üdv, üdv ...
PINCÉR Üdv.
ZILOV Üljetek le.
VERA *(Zilovról)* Milyen elegáns ma a fiatalember!
KUZAKOV Igazi szépfüű.
VERA Ő az ünnepelt.
KUZAKOV Mint egy herceg.
ZILOV No, jó, ne fecsegetek annyit. Üljetek le.
VERA *(odaadja a virágokat a pincérnek)* Szeszi, légy szíves, tedd vázába. PINCÉR *(gunyorosan)* Parancsára. *(Ki-megy)*
KUZAKOV *(a pincérről kérdezi Verát)* Ismered?
VERA Sajnos.
ZILOV Könnyebb, ha azt soroltatod fel vele, akit nem ismer.
KUZAKOV Nem tetszik nekem a képe.
VERA Nekem se, Kolja. De most mért tegyek úgy, mintha nem ismerném? ZILOV Hagyjátok, nagyszerű fickó. *(Karzakovhoz)* Nyilván féltékeny vagy rá? KUZAKOV *(magához húzza Verát)* Igazad van: féltékeny vagyok.
VERA Mi rossz van abban. *(Könnyedén megöleli Kuzakovot)*
ZILOV Micsoda gyengédség, a teremtésit ... *(Kuzakovhoz, gunyorosan)* Tudod, mit, vedd el feleségül.
KUZAKOV Éppen arra készülök. ZILOV *(meglepetten)* Komolyan? KUZAKOV Van valami kifogásod? ZILOV *(gunyorosan)* Kifogásom? ! ... Ne viccelj. Éppen ellenkezőleg. Áldásom rátok.

Megjelenik Valerija, Szajapin és Kusak

SZAJAPIN Üdv, szeszik!

Mind üdvözlök egymást. A pincér odahozza a virágot, a bort, majd kimegy

ZILOV Tessék, parancsoljatok az asztal-hoz. Foglaljatok helyet. Ide parancsoljon, Vagyim Andrejevics.
KUSAK Igen, köszönöm, akkor talán ide ülök. *(Leül Zilov mellé)* A szabadságos mellé.
ZILOV No, mind együtt is vagyunk. Mindjárt itt lesz a menyasszonyom ... *(Várja a hatást)*
VALERIJA A menyasszonyod?
ZILOV Talán van valami kifogásod?
VALERIJA Mindenesetre nagy újság . . .
VERA Menyasszonyod van?
ZILOV Igen, menyasszonyom. Ha neked lehet vőlegényed, mért ne lehetne ...
VALERIJA *(szavába vág)* No, jó, jó. Ha a menyasszonyod, hát a menyasszonyod. De ha meghívtál bennünket, megvárhattál volna az ivással. Lehetne benned ennyi önmegtartóztatás.
ZILOV Szóval, mindjárt itt lesz a menyasszonyom, és akkor iszogathatunk. Rég, nem iszogattunk együtt, Vagyim Andrejevics.
KUSAK *(szemlátomást kényszerűen érzi magát)* Valóban . . . *(Körülnéz)* De én különben se nagyon szoktam.
ZILOV Azt sose lehet tudni. Szerintem maga zugívó: csak otthon. És éjjel.
VALERIJA Hülyeség! Vagyim Andrejevics itt az egyetlen férfi, akit nem lehet iszákkossággal vádolni.

SZAJAPIN Pajtkáim! Mit látnak szemeim!?
Nézzetek az asztalra.
ZILOV Mi bajod van?
SZAJAPIN Tarisznyarák!
VALERIJA Rák? ... Gyönyörű! Pazar!
KUSAK Valóban, a tarisznyarák 'mostanában nagy ritkaságnak számít.
VERA En nem szeretem.
ZILOV Mert még sohasem kóstoltad. KUSAK Milyen érdekes. Tizenöt évvel ezelőtt roskadoztak tőle a polcok a csemegeboltokban. És akkor bezzeg nem kellett senkinek.
VALERIJA Mert nem tudták, mi az.

Megjelenik Irina. Jókedvű. Világos ruhát visel

IRINA Jó estét.

Mindenki köszönti

ZILOV *(meglehetősen komoran)* Hol voltál?

Ez a hang tüstént elrontja Irina jókedvét. Nem válaszol
No, jó. Gyere ide.

Irina odamegy

(Mindenkihez) Ő az. Kérem, hogy szeressétek és tiszteljétek. Irinának hívják. *(Irinához)* Ismerkedjétek össze. Ez Vagyim Andrejevics.
KUSAK Nagyon örvendek.
ZILOV A főnököm. A nagyvezér. De nagyon liberális.

Irina könnyedén biccent sorra mindenkinek, Zilov nagy ceremóniával bemutatja neki a barátait

Szajapin, szintén jelentős tényező a hivatalban. Harcostárs, és élete párja. Továbbá . . . Kuzakov. Vőlegény, ahogy éppen az imént értesültem róla. *(Veráról)* Ő pedig ... magad is láthatod. Szintén menyasszony – mint értesültem. Vala-mennyien a legjobb barátaim.

IRINA *(szelíden)* Nagyon örülök.
ZILOV Ők is nagyon örülnek. *(Mindenkihez)* Vagy talán nem örültök?

Rövid szünet. Szajapin nem tudja türtőztetni magát, felnyerít

Remélem, mindnyájan örültök? így is gondoltam. Most pedig igyunk. A vadkacsavadászatra.

Rövid szünet. Csak Zilov iszik, a többiek-nek nem tölt

KUZAKOV *(gunyorosan)* No és jól lecsúszott?
ZILOV Remekül.
KUZAKOV Mondd, mért hívtál meg, hogy nézzük, hogyan iszod le magad? ZILOV Dehogy. Azért hívtalak meg, hogy józan embereket lássak.
VALERIJA És soká akarsz így gyönyörködni a józanságunkban?
ZILOV Már kigyönyörködtem magam. Most már ihattok. A vadászatra. De figyelmeztetek, hogy itt ma csakis a vadászatra ihat mindenki. Kizárólag.

Rövid szünet

KUSAK *(óvatosan)* Viktor, én megértem, hogy a vadászat a hobbi, de azért ...

ZILOV *(a szavába vág)* Hogy a fenébe volna a hobbi? A vadászat – az vadászat! *(Felhorkan)* Hobby! Ahelyett, hogy ilyen banalitásokat hordunk össze, inkább igyunk a vadászati idény megnyitására.

VALERIJA *(Zilovhoz)* Te, egészen bediliztél ebbe a vadászatba.

KUSAK Csakugyan, Viktor, nyilván mind-egyikünknek megvan a maga szenvedélye, de azért ne vidd túlzásba, elvégre a vendégeid vagyunk.

ZILOV Hülyeség. A vadászatra fogtok inni, és semmi vita! Különbösen mi a fenének csődültetek ide? *(Ha jócskán ivott is, még tökéletesen birtokában van értelmi képességeinek és memóriájának)*

KUZAKOV Nem értem, mit akarsz? Ki akarsz utálni bennünket?

SZAJAPIN Ugyan! Vitya tréfál. Mint mindig. Nem ismeritek?

ZILOV *(Irinához)* Nézd csak ezt a kompániát. Nézd, milyen komolyak. Nem esznek, nem isznak. Mert egészen másért jöttek ide: hogy kioktassanak – hogyan kell élni.

VERA No, ebből elegendem volt.

ZILOV Máris elegend volt? No, persze! Te nem szoktál hozzá a hosszú beszélgetésekhez.

IRINA *(nagy zavarban, halkán Zilovhoz)*

Hagyd abba. ZILOV Várj! Te nem ismered őket. Ezek olyan rendes emberek, hogy egyenesen szégyellnek egy asztalnál ülni velem. *(Verához)* Nem igaz, Verocska? Valld be, hogy majd meghalsz a szegyéntől. Pláne, menyasszony is vagy. *(Nevet)*

KUZAKOV *(feláll)* Ide figyelj! Amióta ismerlek, mindig incifincit hepcias fickó voltál! De most valami nagyon piszkálja a csőrödöt. Úgy látom, botrányt akarsz.

VERA És mi megvárjuk, amíg botrányt rendez? Talán jobb, ha megyünk.

ZILOV Ugyan már! Hová sietnétek? Hadd gyönyörködjünk még bennetek. Olyan szép pár vagytok. A tévében kellene mutatni titeket. Főképpen a menyasszonyt.

KUZAKOV Még nem untad meg a lefetyelést?!

ZILOV Menyasszony! Ne röhögtessetek! Kérdezétek meg tőle, kivel nem feküdt még le a társaságból?

IRINA Viktor!

Kuzakov feláll, elindul Zilov felé. Szajapin is feláll, és a másik oldalról közeledik Zilovhoz

VERA *(felugrik és kiabál)* Ne nyúljatok hozzá!

Kuzakov és Szajapin megtorpan. Rövid szünet

Csak nem fogtok megverni egy részegét? ... Különbösen is ... igazat beszél.

VALERIJA *(Verához)* Hogy mondhat szívesen? Teljesen elpimaszodott! Azt hiszi, hogy már ott van a mocsárban, a kétszövényével.

KUSAK *(Zilovhoz)* Viktor! Megfelekedzel magadról. Nem vagy az erdőben. Nyilvános helyen vagyunk, és itt családos emberek vannak, fiatal lányok ...

ZILOV No, persze! Családos emberek, házibarát, menyasszony – ezer bocsánat. *(Komoran)* Hagyjátok ezt. Kit akartok szédíteni ezzel? És minek? Az illendő-

ség kedvéért. Köpök az illemetekre. Halljátok? Torkig vagyok az illemszabályotokkal.

IRINA *(megrázza Zilovot)* Viktor! ... KUSAK *(háborog)* No hallo! Én igazán nem vagyok álszent, de ez azért mégis-csak sok. *(Feláll)*

ZILOV *(Kusakhhoz)* No, persze! Eljött a nagyfőnök, hogy szép csendesen, nemesen eltöltse az estét, és erre ekkora disznóságot talál. Vagy nem ezért jött? No, mondja meg őszintén! ... Miért jött ide? Most hallgat, mi? Megmondom én, hogy mért jött. Erre a kislányra fáj a foga, azért méltóztatott idefáradni.

KUSAK Elég legyen, maga huligán!

IRINA Viktor!

Megjelenik a pincér

PINCÉR Vitya, ne lármázz, öregem, itt nem szabad lármázni ...

ZILOV *(kiör. Mindenkihez)* Ne játsszátok itt az eszeteket! Ha lány kell nektek – mondjátok meg!

VALERIJA Micsoda csirkefogó!

ZILOV *(Kusakhhoz)* Kell? Tessék! Válassza akármelyiket! Itt van *(Verára mutat)*, meg ez is *(Valerijára mutat)*. Már úgyis a házibarátjuk, mit feszélyezi ma-gát? Ez az úr *(Szajapinra mutat)* szívesen átengedi a nejét. Ezer örömmel!

IRINA *(megrázza Zilovot)* Elhallgass! Különbösen elmegek.

VALERIJA Csirkefogó! *(Szajapinhoz)* Mit állsz itt, nem hallo, hogy sérteget bennünket?

Szajapin Zilov felé indul, de a pincér meg-állítja

PINCÉR Nyugalom ... Itt tilos az ilyes-mi.

ZILOV *(Kusakhhoz)* No, mire vár! Válasszon!

IRINA *(kétségbeesve)* Elmegyek, hallottad?!

VALERIJA Csirkefogó! *(Kusakhhoz és Szajapinhoz)* Menjünk innen!

Valerija, Kusak és Szajapin a kijárat felé indulnak. Vera és Kuzakov a nyomukban

ZILOV *(kiabál)* Megálljatok!

A távozók megtorpannak, Zilov karon ragadja Irinát, és gyorsan elővezeti őt az asztal mögül

Itt van még ez is! Még egy lány! Vigyétek! Ragadjátok meg!

IRINA *(kiabál)* Viktor!

ZILOV Nagyon tudom ajánlani! Tizen-nyolc éves! Tündéri teremtés! Menyasszony is! No! Mit bámultok? Azt hiszitek, nem mentek vele semmire? Hülyeség! Rém egyszerű az ilyesmi, nekem el-hihetitek.

PINCÉR Nyugalom, nyugalom ... *(Zilovot az asztalhoz szorítja)*

Irina rémülten néz Zilovra

KUZAKOV *(Irinához)* Jöjjön velünk ...

ZILOV Tessék, parancsoljon! Vigye csak, és menjen a pokolba. *(Ordít)* Takarodjatok! Nem hallottátok? Ki innen! VALERIJA *(a küszöbről)* Meghibbant! SZAJAPIN Orvvadász!

Kusak, Vera, Kuzakov, Valerija és Szajapin kimennek. A pincér leülteti Zilovot az

asztalhoz. Irina a terem közepén, dermedten áll

ZILOV *(a távozók után szól)* Nagyszerű! Menjete a fészkes fenébe! Látni se akarlak többé! Rohadt csibészek! ... Szeszik! Hogy dögölnétek meg! *(Vodkát tölt magának, egy hajtásra kiissza. Csak most rúg be igazán. Irinához fordul)* Te is tűnj el, velük együtt.

PINCÉR Ez a kislány igazán nem szolgált rá, hogy bántsd. Én a helyedben másképp beszélnek egy ilyen kedves tereméssel.

ZILOV Te? ! Hát ki vagy te? ... Te lakáj! Te is csak ezt lesed? No, fogd, vidd, ha úgy kell neked. Én köpök rá ... Ez is ugyanolyan szemét, mint a többi. Vagy ha nem, majd az lesz. Még előtte az élet ...

PINCÉR *(Irinához fordulva, szinte bocsánatot kérve nemcsak a maga nevében, hanem Zilov helyett is)* Bepörgött. Nem is tudja, mit beszél.

ZILOV *(Irinához)* Mit bámulsz úgy rám? Mit akarsz tőlem! *(A pincérhez)* Hé, lakáj! Vidd innen. És te is tűnj el. Egyedül akarok maradni. Nem bízom benned, érted?

Irina lassan, mint egy alvajáró, a kijárat felé indul, majd eltűnik. Zilov feje az asztalra hanyatlik. A pincér odamegy Zilovhoz, oldalba taszítja, felemeli a fejét

PINCÉR Ki a lakáj?

ZILOV *(tompán)* Mit akarsz?

PINCÉR Azt kérdeztem, ki a lakáj?

ZILOV Te ... Csakis. Ki volna más?

A pincér körülnéz, aztán Zilov arcába vág. Zilov a székek közé zuhan. A pincér egy perc szünetet se tartva, hozzálát, hogy le-szedje az asztalt ...

Megjelenik Kuzakov és Szajapin

SZAJAPIN Hova lett?

PINCÉR *(mutatja)* Kész. Meg se moccan.

SZAJAPIN A hős!

KUZAKOV *(felemeli Zilovot, Szajapinhoz)*

Segíts!

PINCÉR Jó, hogy visszajöttetek. Nekem semmi kedvem kínlódni vele. *(Kimegy a tálcával)*

Kuzakov és Szajapin leültetik Zilovot egy székre, és eszméletre térítik

KUZAKOV Ébredj, botrányhős!

ZILOV *(tompán)* Mit akarsz?

KUZAKOV Menj haza.

ZILOV Haza? ... Minek? Talán otthon hagytam valamit? Nem akarok hazamenni. Sehova se akarok. Itt maradok,

és pontum!

SZAJAPIN *(Zilov fülébe harsányan)* Éj-szaka van, te madárijesztő. Zár a kávézó! Éjszaka van, érted?!

Éjszaka!

ZILOV Éjszaka? ... *(Hirtelen energikusan)* Hol van éjszaka? Honnan veszed? Éjszaka sötét van. Itt meg? ! *(A nyitott ajtó felé bök, amelyen keresztül a lámpafényről világos utcára látni)* Mi ez? ! ... Ilyen az éjszaka? Olyan világos van, mint nappal! Fenét van éj-szaka! Utálom az egészet ... *(Hirtelen összeoszlík)*

KUZAKOV Holt részeg ... *(Zilovhoz)* Tudsz menni? ...

ZILOV Egyelőre még igen ... De előbb iszunk. Iszunk, aztán elmegyünk ... *(Hirtelen)* Várjatok! Hol a menyasszonyom?

SZAJAPIN Észbe kapott!
ZILOV Hol a menyasszonyom? No, hol?
Visszahozták? Hozták vissza ! Meg-
esküszünk a planetáriumban ...

Látni és hallani, hogy esni kezd odakint

SZAJAPIN Esik.
KUZAKOV Szépen hazavisszük az esőben.
Fogjuk.

Fölemelik Zilovot a székről. Zilov ellenkezik

ZILOV Hová visztek?
SZAJAPIN A planetáriumba. Ott törvényes
házasságra léphetsz.
ZILOV (*megmakacsolja magát*) Nem megyek.
KUZAKOV (*Szajapinhoz*) Várj csak ...
(*Zilovhoz, hangosan*) Ide figyelj, te huligán!
Holnap elutazol vadászni. Élfelejtetted?
ZILOV Vadászni? ... (*Főleszmél*) A min-
denségit! Igazatok van, sietni kell.

*Feláll, kis híján elzuhan. Szajapin és Kuzakov
elkapják*

SZAJAPIN Hullarészeg. Karoljunk bele
kétfelől.
KUZAKOV Tisztára hullá. Attól félek, hogy
vinnünk kell.
SZAJAPIN (*kezét dörszöli*) Hullácska! (*Nevet*)
Óriási ötletem van. (*Nevet*) Holnap
befűtünk neki.
KUZAKOV Hogyan?
SZAJAPIN (*mutatja a hüvelykujjával*) Ilyen
meglepetésem van neki! *Ő ma fűtött be
nekünk, holnap mi fűtünk be ne-ki. A kis
hullának. (Röhög)* Gyerünk!

*Belekarolnak Zilovba, kiviszik. Az eső egy-re
hangosabban zúhog.*
Gyászzene. Egy másodpernyi elsötétülés,
utána, mint az első képben, egymás után
kigyullad a két reflektor. Az első egyenest
Zilovot világítja meg, aki az ajtóban áll, úgy,
ahogy az említett kép elején hagytuk őt. A
második éles fény sugarával kört metsz ki a
szoba közepén, ebben elevenednek meg Zilov
első képből ismert látomásai.
Ezt a jelenetet most elejétől végéig gyász-zene
kíséri. A Zilov képzetében ismét
megelevenedő személyek és beszélgetések
ezúttal híjjával vannak minden tűzsnak és
bohócságnak, vagyis olyan szabályosan
peregnek emlékezetében, mintha a valóságban
játsszódának.
A szobából az éles reflektor fénykörébe be-lép
Kuzakov és Szajapin

SZAJAPIN No, ne hülyéskedj. Az ki van
zárva.
KUZAKOV De tény!
SZAJAPIN Megint marháskodott, ahogy
szokta. Ismered, nem?!
KUZAKOV Nem, ezúttal komoly a dolog.
Mint a vakbélgyulladás.
SZAJAPIN Mibe fogadjunk, hogy csak el-
terjesztette magáról, és közben ott ül a
Nefelegcsben.

Megjelenik Vera, Valerija, majd Kusak

VALERIJA Ehhez szóljatok, tegnap még
vadászni készült, hülyéskedett ... Tegnap!
És mára?!
VERA Ezt nem vártam tőle. A legszeszibb
szeszi volt, akit ismertem.
KUSAK Micsoda tragédia! Ezt nem hit-

tem volna! Bár az utóbbi időben egy kissé
furesán viselkedett... Én aztán igazán nem
vagyok álszent, de meg kell mondanom,
hogy ... khm ... meg gondolatlanul
viselkedett. Az efféle viselkedés nem vezet
jóra.

*Mind eltűnik. Megjelenik Galina, a nyomában
Irina*

GALINA Nem, nem, egyszerűen nem tudom
elhinni... De hát mért tette ezt? IRINA Miért?
GALINA (*Irinához*) Szeretted téged?
IRINA Nem tudom.
GALINA Hat évig éltünk együtt, de az is
kevés volt hozzá, hogy megértssem őt.
(*Irinához*) Mi ketten jó barátok leszünk. jó?
IRINA Jó ...

Megölelik egymást, mindketten sírnak

GALINA Elutazom innen . . . örökre . . . Írsz
majd nekem?
IRINA (*a könnyein keresztül*) Igen . . .

Galina eltűnik. Megjelenik Kusak és a pincér

KUSAK (*Irinához*) Örvendek ... Nagyon
örvendek...
PINCÉR Kislány, ilyen állapotban nem
maradhat magára.
KUSAK No, de... Persze, persze... De hát
mégis ...
PINCÉR Hatkor várjuk a Nefelegcsben.
Rendben van?
IRINA (*a könnyein keresztül*) Jó

Mind eltűnnek. Megjelenik Kuzakov

KUZAKOV A fene érti... Ha az ember
alaposabban belegondol, az élet végül is el
van tolvá ... (*Eltűnik*)

*Gyászmenetben vonulnak el sorra, egymás
után: Galina, Kuzakov, Szajapin, Valerija,
Kusak, Irina, a pincér. Utolsónak a fiú, aki a
koszorút viszi.*
Mindkét reflektor hirtelen kialszik, a zene
megszakad. Az egész színpadon két-három
másodpercig sötétség. A szín kivilágosodik.
Zilov egyedül van a szobájában. Az ablak előtt
áll, sokáig, mozdulatlanul. Odakint esik. Be
akarja csukni az ablakot, de aztán hirtelen
elhatározással kitérja és kihajol rajta

ZILOV (*kiabál*) Vityka ! . . . Hova mégy? ...
Mi van a leckéddelel? ... Minden kész?
Derék fickó vagy... Micsoda? Ne izgulj,
minden a legnagyobb rendben ... No, eredj
... Isten áldjon, Vityka ... Isten áldjon.

*Becsukja az ablakot. Leveszi a sapkáját, a
padlóra hajítja. Odamegy a telefonhoz, tárcsáz*

Gyima? ... Te, én nem utazom. Nem, csak
azért szólok, hogy tudd: egyáltalában nem
utazom ... Meggondoltam ... Igen, igen,
meggondoltam magamat. Más terveim
vannak. Igen, máshová . . . Eredj már!
Hogy vehetném én fel a versenyt tevéled?
... Te, mit csinálsz most? Szeretnélek
meghívni ... Halotti torra ... Az egyémre...
A kislány? Ráuntam. Vagy ő unt meg.
Egyik a kettő közül . . . No, *száz* szóznak is
egy a vége : meg vagy

híva, halotti torra ... Mint szomszéd a
szomszédhoz ... Meddig tart az? Csak
átszaladsz az utcán ... Ital? Persze, lesz.
Hogy a fenébe ne? ... Átjössz? ... Akkor
megegyeztünk.

*Leteszi a kagylót, aztán megint felveszi,
tárcsáz*

Szajapint kérem ... Üdv. Zilov . Hm, élek
... Köszönöm, megkaptam. Nagyon muris
volt ... Kuzakov is ott van? Nagyszerű ...
Isteni pofák vagytok. Majd meghalok a
röhögéstől... Persze ... Minden a
legnagyobb rendben, fiúk... Tudjátok mit?
Gyertek el halotti torra ... Persze... Most
már csináljuk végig. Azért mondom:
gyertek el tortáulni... Hogyhogya mit? ...
Isztok, esztek, ahogy illik ... Most mindjárt
... Jöttök? ... Nagyszerű.

*Leteszi a kagylót. Leül az asztalhoz. Pa-pírt,
tollat, vesz elő, ír valamit.*

*Feláll, fogja a puskát, kiveszi a tokjából,
megrézi, rendben van-e, odatámasztja az
asztalhoz. Kinyitja a hátizsákot, kiveszi belőle
a tölténytáskát, kivesz belőle egy töltényt,
megtölti a puskát – mindezt elég sietősen.*
*Leül a székre, a puskát a padlóra állítja,
mellével rádől az asztalra. Előbb egyik ke-
zével, aztán a másikkal kipróbálja, hogyan
tudná elhúzni a ravaszt.*

*Székét húz az asztalhoz, leül, a puska cső-vére
dől, mellének támasztja, a puska agyát pedig
az asztalnak. Félreteszi a puskát, jobb lábáról
lehúzza a csizmát, leveti a zokniját, aztán a
puskát megint a melle és az asztal közé helyezi.
Nagylábujjával ki-tapogatja a ravaszt ...
Megszólal a telefon. Zilov mozdulatlanul ül, a
telefon hosszan, kitarotán cseng. Zilov feláll és
gyorsan odamegy a telefonhoz. Felemeli a
kagylót – most egyik kezében a kagyló, a
másikkban a puska*

ZILOV Igen ... tessék, én vagyok ...
Hallgatom ! (*Rendkívül izgatottan*) Ki
beszél? Ide figyeljen, most semmi kedvem
tréfálni ...

*Az ajtóban megjelenik Kuzakov és Szajapin.
Kopogtatás nélkül lépnek be. A puskával
álldogáló, fél csizmában talált Zilov látványa
és a telefonbeszélgetés tónusa megdöbentti
őket, megtorpannak az ajtóban, nem árulják el
jelenlétüket. Zilov háttal áll nekik*

Ki az? ... Ki beszél ott? ! Feleljen!

*Egy pillanatig szemé elé emeli a telefon-
kagylót, aztán megint a füléhez tartja, majd
lassan leengedi a kagylót tartó kezét. A
puskával és a kagylóval egy darabig még ott
áll a telefon mellett.*

*Oda se néz, lecsapja a kagylót a telefon mellé,
visszamegy az asztalhoz, megint be-állítja a
megfelelő távolságra az imént hátralökött
székét, de mihelyt elhelyezkedik rajta, Kuzakov
hátulról ráveti magát, és ki-csavarja kezéből a
puskát. Zilov felugrik*

Rövid szünet Add ide!

Kuzakovra veti magát, dulakodnak

SZAJAPIN Vitya . . . Vitya . . . Mi van ve-
led?

Ketten egyesült erővel legyűrük .Zilovot és leültetik a heverőre

KUZAKOV *(a puskát fogva)* Dilinós. Szép kis játékok találtál magadnak. ZILOV *(zihálva)* Pimaszok ... SZAJAPIN Még mi vagyunk pimaszok! ZILOV Berontani kopogtatás nélkül? A hétszentségeket!

SZAJAPIN Ez meg van veszve. *(Felveszi az asztalról, az imént írott levelet, fennhangon olvassa)* „Kérem, hogy halálomért senkit se okoljanak” ... Vitya, öregem! Mit jelentesen ez? Teljesen meg-örültél?

KUZAKOV *(lehajtja a fegyver csövét, kiveszi a töltényt, megnézi)* Te csakugyan bediliztél!

SZAJAPIN *(elveszi a töltényt, zsebre vágja, Zilovhoz)* Az ilyesmiért ... *(Kuzakovhoz)* És ha gyalog jöttünk volna, mi? Akkor mi lett volna, ha? Akkor mi van? *(Zilovhoz)* Lehet, hogy már ...

ZILOV Korán értetek ide. Menjetek.

KUZAKOV Nem megyünk sehova.

SZAJAPIN *(leül)* Egy kicsit elüldögélünk nálad. Kifújjuk magunkat, elszívunk egy cigarettát. Igaz, Kolja? ... Szép dolog, mondhatom. *(Kuzakovhoz)* Es te még azt mondtad, hogy jöjjünk gyalog. Én meg láttam, hogy jön egy taxi, mondom, üljünk be, mintha megéreztem volna.

KUZAKOV *(Zilovhoz)* Térj észre, pajtás, szedd össze magad ... Húzd fel a csizmádat. Kezdetnek.

Szünet

ZILOV Menjetek.

KUZAKOV Nem megyünk sehova se, ne is álmodj róla.

ZILOV Ahogy gondoltjátok. Én ráérek.

KUZAKOV Mi bajod van? Nem kedves az életed?

ZILOV Kár a szóért. Ezt most már végigcsinálom. Ne is próbáljátok engem lebeszélni.

Közben a szobában derengeni kezd a fény, és az égnek az ablak mögött látszó sávján az égi kékség ritkás fényei csillannak. Kuzakov odamegy a telefonhoz, felemeli a kagylót, tárcsáz

KUZAKOV Iparcikkáruház? Lesz szíves Vera? a telefonhoz. Vera? ... Ne várj rám, egy kis dologom akadt ... Valami váratlan ... Mikor? Nem tudom pontosan. Menj haza, jó? ... Minden jót ... *(Leteszi a kagylót)*

SZAJAPIN Vitya, talán a koszorú miatt vagy így letörve? Hm ... Vitya? ! ... Megsértődöttél? ZILOV Mi a nyavalyának kellett nektek taxiba ülni? Ki kért rá? Nem tudtok gyalog elmászni négyutcányit?

KUZAKOV De hát mi történt, mi bajod van? ... Mi nem tetszik? Mi hiányzik neked? Fiatal vagy, egészséges, van munkád, lakásod, szeretnek a nők. Él és örülj az életnek. Mit akarsz még?

ZILOV Azt, hogy menjetek a fenébe.

SZAJAPIN Vitya, tudod egyáltalán, mit beszélsz? A barátaid vagyunk, hogy mehetnének el? Nem hagyhatunk itt ilyen állapotban ! Mit képzelsz?

ZILOV Ezt a dolgot végigcsinálom. És senki, értettétek, az ördög vigyen el benneteket, a világon egy teremtet lélek meg nem tud akadályozni ebben. Világos? ... Ennyit erről.

Szünet

SZAJAPIN Fiúk, mért hallgattok? Beszéljünk már valamiről, jó?

Rövid szünet

(Naivan) Vitya, nem veszed észre, hogy szétszáradsz a parkettád? Meg kell javíttatni. *(Feláll, odamegy a konyha válaszfalához, megkopogtatja)* Furnír ... Levakolt furnír. Kontár munka ... Micsoda házakat építenek ! *(Odamegy a másik válaszfalhoz)*

Zilov egyre növekvő kíváncsisággal figyel, hogy mit csinál

És ez? *(Megkopogtatja)* Ugyanúgy . *Szünet*

ZILOV Na! Mért hagyta abba? Rajta, pajtás, folytasd. Menj végig minden helyiségen, mérd ki, hogy mit hova fogsz majd állítani.

SZAJAPIN Vitya ! Mit képzelsz? Csak nem képzeled, hogy a lakásodra pályázom .

ZILOV Pályázol? Nem, öregem, nem pályázol te semmire, egyenesen a kulcsokért jöttél. Tessék, itt vannak. *(Kiveszi a zsebéből a kulcsokat, odadobja Szajapinnak)* Nesze. Fogd, ne zavartasd ma-, gad.

SZAJAPIN Öregem, te megbolondultál.

KUZAKOV Eredj már, félreértetted őt.

SZAJAPIN Kinek nézel te minket?!

ZILOV. Hagyjátok cl, fiúk, ne érzelmeskedjünk, mire való az? Valljátok be, hogy mind a kettőtöknek jól jön ez így. Talán nem? ... Hát akkor? ... Mi a nyavalyára vártok még? Adjátok ide azt a puskát és menjetek. Mielőtt még meggondolom magamat.

KUZAKOV Térj észre! Mit hadoválsz itt? Kinek van rá szüksége, hogy meghalj, mi? Gondold csak végig? Néki? Nekem? ... Vagy nekéd? ... Ha nem tetszik az életed, állj tessék: élj másképpen, ki akadályoz meg benne . . . Ne magadról ítélj, ne gondoldj mindenféle gyalázatosságot az emberekről.

ZILOV Jó, elég! *(Szajapinhoz)* Tolja, rúgd már ki ezt a prófétát a lakásodból. SZAJAPIN Én igenis osztozom a véleményemben.

KUZAKOV Ami pedig a koszorút illeti, kész vagyok bocsánatot kérni érte. ZILOV Hallgass ! Nem hiszek neked. KUZAKOV Nem vettem részt a dologban, de tudtam a koszorúról, és ha most itt a koszorú, hát én is bűnös vagyok. ZILOV Nem hiszek neked. Nem hiszek. Érted? Menj innen.

KUZAKOV Nem megyek. Nem megyek cl innen, amíg ezt az egész hülyeséget ezzel az öngyilkossággal ki nem vered a fejedből.

Megjelenik a pincér

PINCÉR Üdv ... Mi ez a zsbivásár?

SZAJAPIN Jó, hogy jössz. Nézd meg ezt az alakot, és hallgasd meg, hogy mire képes.

PINCÉR Mi lesz azzal a torral?

ZILOV Nem volt időm rendesen felkészülni rá.

PINCÉR És a pia?

ZILOV Meg aztán, nem is én vagyok már itt a házigazda.

SZAJAPIN *(mutatóujja a halántékánál - mutatja a pincérnek, hogy Zilov meghibbant)* Nem látod? Ezt nézd meg. *(Oda-adja a pincérnek Zilov levelét)* Szólj hozzá néhány szót.

PINCÉR *(olvassa)* „Kérem, hogy halálomért senkit se okoljanak ...”

SZAJAPIN Egyszer már megkísérelte. A szemünk láttára.

PINCÉR Csakugyan?

KUZAKOV Ha mondjuk.

SZAJAPIN Itt van. *(Odanyújtja a pincérnek a töltényt)* A puskájából vettük ki.

PINCÉR *(megnézi a töltényt)* Sörét ... Különbösen az ilyen gyutacs nagyon megbízhatatlan. Cseréld ki normálra, az hibátlanul működik.

ZILOV Köszönöm a jó tanácsot.

PINCÉR *(letelepszik)* Okvetlenül cseréld ki. Elállt az eső. *(Kezébe veszi a puskát)* Egy óra múlva *(lehajtja a puská csövét)* akár *(két mozdulattal - játszi könnyedséggel - megtölti a fegyvert)* el is indulhatunk. Érted? Vess véget ennek a zsbivásárnak. Egy óra múlva visszajövök érted.

ZILOV Nem megyek sehova. Megmondtam már. *(Kuzakovhoz és Szajapinhoz)* Ne féljetek semmitől, a ti ügyetek biztos.

SZAJAPIN Vitya ! Elég volt a hülyéskedésből. Készülj a vadászatra.

KUZAKOV Húzd fel a csizmádat. *(Kezébe veszi a hátizsákot)* Vedd fel a háti-zsákot. *(Szajapinhoz és a pincérhez)* Kísérjük le az utcára.

Kuzakov és Szajapin közelednek Zilovhoz

ZILOV Hagyjatok! Ne nyúljatok hozzám.

PINCÉR Ne húzd az időt. Játszani akarsz a hülyét vagy jössz vadászni?

ZILOV Nem megyek sehová.

PINCÉR Mit mondjak erre? Hülye vagy. Erre nem lehet mást mondani. *(Feláll)* SZAJAPIN Mi az, elmegy?

PINCÉR Mi mást tehetnék? Semmit. Nekem is készülnöm kell.

ZILOV Nagyon helyes, Gyima. Förtelmes fickó vagy, de te jobban tetszel nekem.

Legalább nem alakoskodsz, mint ezek . Add a kezed . .

A pincér és Zilov kezét szorítanak egymással

Add át üdvözetemet

PINCÉR Viszlát, Vitya.. Sajnálom, hogy nem jössz velem. A legrosszabbkor tör-tél le ... Ha jobb hangulatban leszel - gyere utánam ...

ZILOV Jól van, Gyima, isten veled.

PINCÉR No, várj, és hol a csónakod?

ZILOV A sánta öregnél.

PINCÉR A fészkerben?

ZILOV Ott, a fészkerben.

PINCÉR Ezek szerint ...

ZILOV *(rekedten)* Elveheted.

PINCÉR Köszönöm, Vitya. Ha esetleg ...

ZILOV *(megremeg a hangja)* Vedd úgy, hogy a tied ... vedd el ... Mindent cl-vehettek ...

SZAJAPIN Vitya, miket beszélsz? ... ZILOV Már úgyis mindent felosztottatok. Örültök, hogy meghalok, mi? Boldogok vagytok !

KUZAKOV Hazudsz!

ZILOV *(hirtelen vad dühvel)* Még élek, de máris itt vagytok? Jöttetek a dög-szagra? Nem elég, amitek van? Kevés a helyetek a nap alatt? ... Hullarablók! *(Rájuk veti magát)*

Dulakodás

KUZAKOV Hazudsz... Hazudsz... Hazudsz...

PINCÉR Nyugalom... Uralkodj magadon! ... Nem tudsz uralkodni magadon?

ZILOV *(hirtelen felhagy az ellenállással)* De tudok ... *(Nyugodtan)* Én tudok ... De most aztán semmit nem kaptok tőlem... Semmit ... *(Váratlanul kitépi Szajapin kezéből a puskát, és egy lépést hátrál)* Kifelé!

Rövid szünet

PINCÉR *(meglepetten)* Ez komoly?

ZILOV *(nyugodtan)* Menjetek.

PINCÉR Ne vacakolj, öregem ...

ZILOV Takarodjatok!

Szajapin az ajtó felé hátrál. Kuzakov a helyén marad, ott áll Zilov előtt. Mögötte, közelebb az ajtóhoz, a pincér

(Kuzakovhoz) Menj!

KUZAKOV Nem megyek. Megmondtam, hogy nem megyek innen, amíg ...

ZILOV Menj, mert lövök. *(A kétcsövű fegyvert Kuzakovra fogja)*

KUZAKOV Lőj.

PINCÉR Töltve van.

ZILOV Nagyszerű.

Szajapin eltűnik

PINCÉR Eredj. *(Megragadja Kuzakovot, kituszkolja az ajtón)* Így jobb lesz ...

Most pedig eresz le azt a puskát.

ZILOV Te is takarodj.

Egy pillanatig farkasszemet néznek, a pincér az ajtóhoz hátrál

Gyorsan.

A pincér visszatartja az ajtóban felbukkanó Kuzakovot, és vele együtt eltűnik. Zilov egy ideig mozdulatlanul áll. Aztán lassan leereszti a puskát tartó jobb kezét. A puskával a kezében, fel-alá jár a szobában. Odamegy a heverőhöz és hanyatt rádobja magát.

Összerázkódik. Aztán me-gint. Aztán egyre gyakrabban. Nem lehet tudni, sír-e vagy nevet, de a teste sokáig

rángatózik így – vad sírásnál vagy nevetésnél szokott ez lenni. Egy negyed perc te-lik el így. Aztán mozdulatlanul fekszik. Közben odakint elállt az eső, az ég csíkja kéken néz be, és a szomszéd ház teteje csillog az esti nap bágyadt derengésében. Megszólal a telefon. Zilov mozdulatlanul hever. A telefon hosszan cseng. Zilov mozdulatlanul hever. A telefon el-

hallgat. A telefon újra megszólal. Zilov nem moccan. A telefon elhallgat.

Zilov / eláll, most az arcát látjuk, nyugodt: az arcáról se olvashatjuk le, nevetett-e vagy sírt. Zilov felveszi a kagylót, tárcsáz. Nyugodt, gyakorlatias, egy kissé már-már emelkedett hangon beszél

Gyima? ... Zilov . Igen... Bocsáss meg, öregem, fejembe szállt a vér ... Minden rendben van... Teljesen nyugodt vagyok... El akarok menni vadászni... Értem jössz? ... Nagyszerű ... Készen vagyok ... Máris indulok

Függöny

BENEDEK ANDRÁS

A színház halála

KOMÉDIA

„Amit a dráma három exponensével mondatok cí, mind olyan dolgok, amelyeket ők csakugyan el is mondtak volna, ha tudatában lettek volna annak, hogy igazán mit is cselekszenek.”

Shaw: Szent Johanna. Előszó

(Fordította Hevesi Sándor)

A színhely első pillantásra lomtárnak látszik: bútorok, ruhák, furcsa tárgyak összevisszasága. Valójában egyes rendeltetésű helyiség: színházi bútor-, jelmez- és kelléktár, amely előadás alatt öltözőül is szolgál, most pedig afféle igazgatói irodának. A játék négy szereplője fiatalember, 23 és 33 között

DICK (színész; trónszerű székben egy színdarabot olvas, egyre türelmetlenebbül és egyre dühösebben. Végül nem bír magával. Főlpattan, a kéziratot leköpi, földhöz vágja, rátapos. Eltorzult arccal üvölt) Szar! Szar! Szar!

BILL (ügyelő; bekukkant) Szóltál?

DICK Bill! Tudod, mi ez?

BILL Azt hiszem, az új darabunk.

DICK Nem új és nem darab. Ez egy mocsok.

BILL De dirikém!

DICK Az apám a direktor, nem én. Én sóprögetőnek se vettelek volna föl, nemhogy ügyelőnek. Egy ilyen kétbalkezes hülyét!

Az a tör, amit tegnap a kezembe adtál, büzlött a hagymaszagtól. BILL Te ettél vele.

DICK Hát mivel egyek? A tíz körmőmmel? De az ügyelőnek nemcsak az a dolga, hogy végszóra berugdossa a színészt a színpadra, hanem megnézi, hogy nem lóg-e ki a fenéke a nadrágból.

BILL Megnéztem. Nem lógott ki.

DICK A törrel beszélek, te ökör. Amikor kihúztam a hüvelyéből, előntötte a szememet a könny. Így képzelsz te egy hőst?

BILL Pontosan így. Az igazi hős is ember és a végzetes dőfés előtt megdobban a szíve, kicsordul a könny. Ilyen megrendítő játékot még sohasem láttam. Nemcsak te könnyeztél, hanem én is. És velünk együtt az egész földszint.

DICK (önleégülten) Éreztem, hogy megfogtam őket. Gondolod, hogy tartsam meg ezt a kis játékot?

BILL Föltétlenül.

DICK Sajnos, az ilyen finomságokat kevesen veszik észre.

BILL Az öreged észrevette. Rám hunyorított és azt mondta: nagy színész lesz ebből a Dickből. Ha úgy gondolod, legközelebb adhatok egy zsebkendőt is.

DICK Marha! (Zokogást mímél, aztán beletrombitál egy zseb-kendőbe) Így?

BILL (hahotázik)

DICK Legföljebb így! (Kis, csukló lélegzet, s aztán mintha ujjával egy könnyecseptet törölne ki a szemé sarkából) Átézés! Át-lényegülés!

BILL Ez az igazi.

DICK Köszönöm, de nem téled fogom tanulni a mesterségemet. Bár az írónak tudnál bölcse tanácsokat adni. Például azt, hogy tegyék le a tollat.

BILL Nem olyan rossz darab ez.

DICK Először is ez nem egy darab, hanem kettő. Tébo, hogy egy művet két ember írjon, ráadásul két analfabéta.

BILL Mindketten elvégezték az egyetemet.

DICK Füttyölök a végzettségükre. A színpadhoz értsenek! BILL

Mindketten sikeres színpadi szerzők.

DICK Ebből a közös förmedvényből csak az derül ki, hogy mind a kettő ütődött. Ide figyelj, Bill, neked józan, paraszti eszed van, még nem rontotta meg ez az átkozott színház. Az egyik történet Szent Johannáról szól, a másik Henrik király és Margit házasságáról. Hogy tartozik össze ez a kettő?

BILL Hát ...

DICK Sehogy. Mint a köpöcsésze meg a lócitrom.

BILL Az egyik egy katasztrófa kezdete: Anglia kiszorul a kontinensről. A másik a katasztrófa beteljesülése: befészkelődik egy idegen nő és belül is szétesik az ország.

DICK Ez olyan elméleti hözöngés. Ilyen szöveget én is ki tudok találni huszonhatot, ha pofázni kell a cenzúra előtt. De én ezt nem terjesztem föl, mert ezt a sok üres locsogást nem lehet eljátszani.

BILL És ha ügyesen össze lenne szöve a két szál?

DICK Ez nem két szál, hanem két tehénlepény, amit semmiféle cérna nem tart össze.

BILL Johanna történetében sok lehetőség van.

DICK (gúnyosan) A szent, akiről kiderül, hogy boszorkány, a szűz, aki ringyónak bizonyul! Sajnos, én már kinőttem a szűz-lányszerepekből. (Néhány mozdulattal eljártssza)

BILL Én mást gondoltam.

DICK Henrik királyt? Édes öregem! Azt még a sarki fűszeres is tudja, hogy a sokat emlegetett Szent Henrik király agya-lágyult hülye volt. Ezt? Én? (Eljártssza)

BILL Ebben a történetben York hercege a legérdekesebb. DICK

York hercege? A vén róka? III. Richard apja?

BILL Johanna korában még fiatalember volt.

DICK Hm. Nem is lenne rossz. Kár, hogy nem szerepel a darabban.

BILL De szerepel.

DICK Ha az neked szerep, én megeszem a fejemet vöröshagymával. Te, Bill! Honnét szeded, hogy egyáltalán benne van York hercege?

BILL Mert olvastam a darabot.

DICK Nahát! Tudtommal te parkőr vagy és háziszolga. Minek olvas az ilyen ember? Én bizony szívem szerint egy darabot sem olvasnék. Egyik nagyobb hülyeség, mint a másik. Az írók nem értenek a színházhoz.

BILL Csak voltam parkőr és háziszolga. Előléptem. Újban kel-lékes vagyok, ügyelő, sőt sűgő.

DICK Igen, igen. Derék, sokoldalú fickó vagy. Kár, hogy írni nem tudsz.

BOB (író; belép) Nem hallottam semmit! (Körülnéz) Ki ez? Azt hittem, George van itt, neki mondod, hogy nem tud írni.

DICK Én? Ilyet? Rólatok? Bob, drága mesterem! Köszönöm nektek ezt a nagyszerű ajándékot. Nemcsak a magam és az eész színház, hanem a hazai drámairodalom nevében! (Nyakába borul)

BOB (öntelten) Hát igen. A színházi válság megoldásának egyetlen lehetősége, hogy az írók, költők is bevonuljanak Thália szentélyébe. Ideig-óráig elboldogulhattok bohócmutatványokkal, de a mai közönség ennél többet óhajt: költészetet, irodalmat.

DICK Sajnos, Bob, a költők java része nem szentélynek tekinti a színházat, hanem valami alantas intézménynek.

BOB Afféle nyilvánosháznak. Pedig ott kéretlenül előttem állna már egy korsó sör, míg itt száraz torokkal, kiszáradt agyvelővel fecsegünk.

DICK Bill! Sört a mesternek! (Bili kimegy)

BOB No, nem azért mondtam, hisz nem is rólatok beszéltem. De a többi színház! Most meg ez az olasz vendégjáték! Szégyenletes! Értelmetlenül ugrabugrálnak, bohóckodnak, sőt nem áttallanak a női szerepekben közönséges szajhákát a színpadra állítani.

DICK Viszont sikerük volt.

BOB Ami idegen, különös, furcsa, az nálunk mindig szenzáció-számba megy. Arcpirító! Felháborító!

DICK Szeretem az ilyen lobogó indulatot. Bár ilyen felháborodást tudnátok kelteni a nézőtéren! Nyert ügyünk lenne.

BOB Mármit George?

DICK És te is, Néha nem árt a nagy igazságokat kereken kimondani. Például, amit te költői formában fejeztél ki, hogy mily végzetesé vált, mikor egy francia ribanc, került az angol trónra.

BOB No nem, semmi ilyesmit nem akartam mondani. Ez későbbi történet és különben is közismert. Engem más foglalkoztatott. Az emberi lélek mélysége, bonyolult szépsége. Egy nemesebb, általánosabb érzés: milyen a szerelem első látásra.

DICK Ám legyen mély és bonyolult, de akkor tessék megmutatni. Végére ez a föld nélküli, címzetes királynagy nemcsak szerencsétlenül járt, szánni való hadifogoly, hanem egy velejéig romlott, gonosz és kacér teremtés.

BOB (rosszkedvűen) Jobb, ha a mester tanítja a diákokat, mint megfordítva. A színház játssza el, amit a költő megírt és ne spekuláljon.

DICK A költő írja meg azt, amit a színház el tud játszani.

BOB Tehát a királynagy vetkőzések pucérra a néző előtt? Vagy már a megismerkedés pillanatában adja oda magát annak a férfinak, aki majd néhány év múlva csakugyan a szeretője lesz? Ennek biztosan nagy sikere lenne, de én nem kérek belőle. Nem adom el magam egy kis színpadi hatásért. Lehet, hogy az olaszok így csinálnák, én szemérmesebb vagyok.

DICK Mert még sose láttál meztelen nőt a feleségeden kívül.
BOB Csak más nőket láttam meztelenül. Szajhákát. A feleséggel sőtétben szoktunk ágyba bújni. Megnyugtlatk, számos szajhát ismerek. Viszont az irodalomnak nem az a feladata, hogy válogatás nélkül minden mocskot a közönség arcába lötytintsen.
DICK De ha te egy mocskos szerelem megírására vállalkoztál, miért akarod megszépíteni? Hadd tudja meg a közönség, hogy a szép szavakból, költői hasonlatokból végül valódi, testi kapcsolat szövődik.
BOB Testi kapcsolat? Pfu! Téged megfertőztek az olaszok. Valaki egyszer fölhalál egy sémát, s a többi megy utána, mint a birka. Te szíved szerint fölszarvazott Pantalónét csinálnál Szent Henrik királyból. Tökkelütött hülyét.
DICK Nem olyan volt a valóságban?
BOB A költőnek az a dolga, hogy eszményképeket állítson a néző elé. Henrik lehet költői lelkületű álmodozó és filozófus, aki az uralkodásra sajnos alkalmatlan, de semmi esetre sem komikus, hanem tragikus figura.
DICK Mi az, hogy tragikus vagy komikus? Ezek nem sémák? És mi az, hogy figura? Nem lehetne egészen egyszerűen csak ember?
BOB Ilyen útszéli érvekkel nem vitatkozom.
DICK Ám jó, legyen figura. Tragikus figura. De akkor legalább mellé állíthatnál egy komikus figurát, mondjuk egy udvari bolondot. Végére a mi közönségünk is szeret nevetni. Mindig a komikus figuráknak van a legnagyobb sikerük.
BOB Én? Ebbe a darabba? Bolondot? Soha! A tragédia és a komédia két külön világ, minden iskolás gyerek tudja. Ha olvastad volna Arisztotelészt, te is tudnád.
DICK Nem olvastam. Viszont nem tudom, hogy ez a furcsa nevű úriember meg a többi nagyokos kiáll-e nap mint nap a közönség elé. Abból él-e, hogy megtapsolják vagy kifütyülik? Sőt, hogy a közönség egyáltalán bejön-e a színházba. Szerintem ez az apróság nem érdekli ezeket a nagyképű, állítólagos színházbarátokat, akik folyton a színház közeli halálát jósolják és megrendítő hasonlatokat gyűjtögetnek a gyászbeszédhez. Fütyülök a véleményükre.
BOB (méltóságteljesen) És amint látom, az enyémre is. Mert nemcsak földhöz vágatd a kéziratomat (főlemeli), hanem a láb-nyomodból ítélve rá is tapostál. Sebaj! Van még más színház Londonban.
DICK (zavartalanul) Örülök, hogy a lábnyomot is fölfedezted, ártatlanságom bizonyítékát. Ősi színházi babona ugyanis, hogy ha az ember elejti a szerepét, rá kell lépni, másként az elő-adáson belesül.
BOB (mohón) Kíváncsi lennék, melyik az a szerep, amelyikbe nem szeretnél belesülni.
GEORGE (író: belép) Nyilván az ifjú Talbot.
DICK Talbot! Nemzeti hűsünk! A franciák réme! Érdekes, hogy ez a szerep elkerülte a figyelmemet. Pedig nem rossz ötlet. (Kipróbál néhány hősi pózt) Mi a véleményetek?
BOB (fanyarul) Oriási lenné. Csak egy a bibi. Johanna korában a hős Talbot hatvanéves hadastyán volt és otthagya fogát a csatasíkon.
GEORGE Két Talbot szerepel a darabban, apa és fia. Egy öreg és egy ifjú hős, akik egymással vetélkedve vállalják a dicső halált. Párl jelenetüket felolvastam tegnap néhány költő barátomnak és dicsekvés nélkül mondhatom, hogy elolvadtak a gyönyörűségtől.
DICK Mibe kerül a barátoknak egy kis elolvadás? Nekik nem kell előadniuk a darabot.
GEORGE Te is odaszélsz a gyönyörűségtől. Szabad a kéziratot? DICK (közbelép, elveszi) Isten őrizz, George. Ha egy darabot fölolvassak, menthetetlenül elalszom.
GEORGE Csak egyetlen jelenetről van szó.
DICK Egyetlen jelenet az egész szerep?
BOB (gúnyosan) Föllép, megbotlik, kitöri a nyakát.
GEORGE Dehogy! Hősiesen megvív a Szűzzel, a Dauphinnel, a Fattyúval, míg végül lebírija a túlerő. Mit tegyek, ha így történt?
DICK Másvalakiról írsz - darabot.
GEORGE Az öreged olyan darabot rendelt, amelyben ő méltó búcsút vehet a színpadtól, téged pedig a közönség jóindulatába ajánlhat. Ennél pompásabb csemegét bajosan lehet találni. Hős apa, hős fiával. A közönség szét fogja szedni a színházat.
BOB (gúnyosan) Ha a tulajdonost és a szépreményű örökösöt egy-szerre ragadja el a zord halál, mit tehet a bánatos rokonság? Szétszedi a téglákat és gerendákat, s ki-ki hazaviszi a maga részét. Úgyis olyan drága manapság minden építkezési anyag.

GEORGE (csípősen) Nagyon szellemes vagy, Bob. Kivéve, mikor drámát írsz.
BOB Kapásból felsorolhatok negyven olyan történetet, ahol az atya kileheli ugyan hősi lelkét, de fia még hősiesebben tovább viszi a lobogót. Ugyanis a hősök nagy részének volt valaki nemzõ apukája, beleszámítva a fattyúkat és az istenek leszármazottait.
GEORGE Hagyjuk az isteneket. A mai közönséget nem a klaszszikus mitológia érdekli, hanem saját múltunk.
BILL (belép három korsó sörrel) És még inkább a jelenünk. GEORGE A jelen komédiába való. Mi tragédiára szerződöttünk. DICK A tragédia és a komédia ügyét az imént már bőven megbeszéltük Bobbal. Engem nemigen érdekelnek ezek a filozófiai skatulyák. A címke közömbös, csak a doboz tartalma a fontos: izgalmas, lenyűgöző, jó darab legyen benne.
BOB Sajnos Dick nem ismeri Arisztotelészt. Ennél is nagyobb baj, valóságos színházi rákfene, hogy nem is kíváncsi rá. Semmire, amit nagy elmék évszázadok alatt megállapítottak a drámáról. Így aztán nem csoda, ha válságba kerül a színház.
GEORGE Teóriákkal valóban nem lehet kikecmeregni a kátyúból. Elég megnézni, mivel arat sikert a többi színház. Röhögtetéssel? Az már kiment a divatból. Brutális korban élünk barátaim: az embereket lelövök, leszúrnák, lefejezik, fölakasztják, túsul fogják, megcsontkítják. A közönség az olyan darabokat élvezzi, ahol patazkik a vér.
DICK (gúnyosan) Minden szereplő elpusztul, csak a sűgő marad életben.
BILL Vagyis én. Végül majd nekem kell új színházat csinálnom.
GEORGE (ügyet se vet rá) Miért oly divatosak a háborús krónikák? Mert ott magától értetődő mindenféle borzalom.
BOB Nem ezért játszunk hazafias darabokat, hanem hogy felmutassuk a hősi múlt költői szépségeit. Nevelni kell a népet. Egyébként a felsőbbség is ezt várja tőlünk.
GEORGE Blablابل. A felsőbbség ezt várja, s ha véletlenül jól csináljuk, nagyot üt a fejünkre. A közönség pedig főként a hullákra kíváncsi és csak szívességéből hallgatja meg a szép szövegeket, nézi végig a hősi párviadalokat.
BOB De akkor Johannát is a néző szemé láttára kellene kivégezni.
GEORGE Boldogan átfrom a befejezést, ha Dick vállalja a máglyagyűjtást.
DICK Drága mulatság lenne.
GEORGE Sejtettem, hogy ilyen anyagiasak vagytok. Pedig látványosság nélkül kutya fület sem ér a színház.
BILL Tűzveszélyes, leéghet az épület.
BOB Mi lenne, ha egyszerűen leszúrnák a nőt?
GEORGE Egy ringyó, egy boszorkány nem érdemel ilyen szép, hősi halált.
DICK Mondd, George, te elhiszed, hogy ringyó volt és boszorkány?
GEORGE Aki a nyilvánosság előtt kételkedni mer a szent könyvek igazságában, azt becsukják.
BOB Magunk között azért elárulhatnád.
GEORGE Nekem bőven elég annyi, hogy mit kívánatos mondani, mert ezt díjazza a felsőbbség, és hogy ebből mit hisz el a jónép, mert másként otthagya a produkciót. Mindenki előtt világos, hogy a mi hadseregünk a legelső a világon, _emberi erővel legyőzhetetlen. Tehát, ha mégis legyőzték, az csak őrdögi praktika és boszorkányság műve lehet.
BOB Őrdögi logika, de kifogástalan logika. A mi szándékaink jók, nemesek. Ezt csak egy valaki tagadhatja, az ősellenség, a sátán. Tehát minden gonosz földi ellenség az ő szövetségese. Meggyőztél, George.
GEORGE De menjünk tovább. A színpadon rendkívül hatásos és épp ezért divatos a sok szellem, boszorkány. Általában véve mindenféle képtelenség, mindenféle abszurditás. Igazam van? BILL Igaz, hogy divatos, csak többnyire nem lehet megérteni. GEORGE (atyailag) Megette a fene az értelmes darabokat, kisfiam. Kegyetlenség és abszurditás! Ezt kell a modern színház zászlajára írni.
BOB Inkább így, hogy értelmetlen kegyetlenség? Vagy így, hogy kegyetlen értelmetlenség?
GEORGE Ezzel kár kakecolni. Ez a jövő útja. Aki ezt nem veszi tudomásul, pusztuljon.
DICK Csak azt sűgd meg: te magad érted azokat a bizonyos abszurdításokat?
GEORGE Ami igazán mély, azt úgy sem lehet egyszeri hallásra megérteni. Tehát érthetetlen darabot kell írni, s mindenki el-ámul majd, hogy milyen mély. Különben is a művész nem az értelmével alkot, hanem az ösztöneivel.
BOB Azt már nem! Minden művész a szellemével alkot — ha

van benne egy csipetnyi szellem. S a közönség is szellemi élvezetet vár a színházról.

GEORGE (*gúnyosan*) Főként az a sok kocsmatöltelék, aki jó-formán még olvasni sem tud.

BOB Azt viszont tudja, hogy színészeket lát, nem valóságos személyeket. S ha nem sejtene, prológban, epilógban fel szoktuk hívni a figyelmét, hogy két órán át tekintse barátjának vagy ellenségének azt a sok idegent, akit lát. Utóbb pedig tünődjék el azon, hogy sorsuk mit példáz.

GEORGE Divatjamúlt, ócska didaktika.

BOB Ellenkezőleg, örök igazság. És ha a színház lemond az örök igazságok szolgálatáról, elpusztul.

GEORGE Erről azért Dicket is megkérdezném. Úgy is mint a színház ifjú csillagát, úgy is mint társtulajdonost. Mit tennél te egy olyan darabban, amely értelmesen bemutatja a póre igazságot? Például azt, hogy a mi honfitársaink múltban és jelenben ugyanolyan hitvány, rongy alakok voltak, s azok ma is, mint amilyen Ádám apánk óta mindig is volt az emberiség? Nos? Mit tennél egy ilyen szókimondó és bölcs irománnyal?

DICK Azt hiszem, tűzbe dobnam.

GEORGE Köszönöm, így viselkedik egy igazi barát. Viszont száz olvasó közül kilencvenkilenc besurranna illetékes helyre, hóna alatt a kézírtással és addig csurgatná a krokodilkönnyeket, míg a szegény szerzőnek, vagyis nekem főbenjáró pört nem akasztanak a nyakamba. Hiszen tagadom a legszentebb elveket, sőt összeesküvést szítok és szervezek a főnálló rend ellen.

BOB Sajnos, ez így igaz. Hatalomvágy és képmutatás, igenis a machiavellizmus, a közéleti színészkedés – ez a mi korunk legfőbb rákfénéje.

BILL Akkor talán a színháznak is a közéleti színészkedés ellen kellene harcolnia.

GEORGE De hogyan, fickó? Nem mondanád meg?

BOB Nagy hálára köteleznél nemcsak minket, hanem az egész irodalmi életet.

BILL Talán egy hajszállal több bátorságra lenne szükség ... és talán-talán egy picivel több tehetségre.

GEORGE (*főlháborodva*) Micsoda? A tehetségünket kifogásolod? BOB Ez a színházra vonatkozik vagy az írókra?

DICK Uraim, drága barátaim! Máskor váltsátok meg a világot. Inkább a darabról beszéljünk, mert a színháznak holnap próbálnia kell.

GEORGE Felőlem akár ma is elkezdhetitek.

BOB Legföljebb ez a kotnyeles tökfilkó még beleír egy udvari bolondot. Esetleg egy machiavellista bolondot, aki két bukfenc között keserű igazságokat mond. Aztán ha valaki beugrik neki, hátba döfi vagy följelenti.

BILL Ez sokkal jobban illenék valamelyik főúri szereplőhöz. Például York herceghez.

BOB (*felpattan*) Ez a büz! Én megfulladok ebben a büzben. Valóságos trágyadomb van a kapuban. Nem tudtok egy söprögetőt felfogadni, aki előadás után eltakarítaná a nagyérdemű közönség hagyatékát?

DICK Bill mindjárt lemegy és rendet csinál.

BOB Akkor már csak azt nem értem, hogy ha neki ez a dolga, miért pofázik bele az irodalomba és miért nem foglalkozik inkább a lógombócokkal.

GEORGE Nyilván úgy képzelem, hogy a drámairodalom is egy nagy trágyadomb, amit egy seprűvel tisztába lehet tenni.

DICK Jaj, istenem! Hát nem ti fecsegtek folyton rákfénéről meg válságról ahelyett, hogy elvégeznétek az utolsó simitásokat a darabon?

GEORGE Például mit?

BOB Hallgassuk meg a nép egyszerű gyermekét. Biztosan akad valami talpraesett észrevétele, amire a magunkfajta egyetemi végzettségű, de tehetségtelen írók képtelenek rájönni.

GEORGE Nos, halljuk! Mi a bajok gyökere?

BILL A torzsalkodás.

BOB Már mint az irodalomban?

GEORGE Avagy az irodalom és a színház között?

BILL A világban. Két párt vereszkik a hatalomért, s mivel ők egymást fojtogatják, a hadsereg vereséget szenved és a trónra telepszik egy idegen.

BOB Bravó, zseniális – közhely. Angliát a piros rózsza és a fehér rózsza jegyében folyó főúri viszály tette tönkre. Erről szóljon a darab?

DICK Ez bizony nem lenne rossz.

GEORGE Öregem, ha ezt a bonyolult családi gubancot valaki elkezdene kibogozni, a közönség elszaladna.

BOB Nagy Sándor kellene hozzá, hogy átvágja a csomót egyetlen kardcsapással. Na, dehát ezeknek úgyis hiába mond az ember klasszikus példákat.

BILL Amikor a két párt összezördül, York kitűz egy fehér rózsát, ellenfele .egy vöröset, s a többi úr az egyik vagy a másik mögé áll.

DICK (*lelkesen*) És mindvégig hordják a két pártjelvényt. Te, Bill! Tudod, hogy ez nem rossz?

BOB Pfüj.

GEORGE Mi az ördögöt akarsz ezzel a Yorkkal?

BILL Azt szeretném, ha York láttára a nézőnek ökölbe szorulna a keze, mert eszébe jutnának a most is hatalmas levő urak. Azok, akik fennszóval mindig a haza és a nép ügyeit hirdetik, de valójában csak a maguk hasznát lesik. Akik mindenre meglehetősen nyájassággal mosolyognak, de csak azt lesik, hogyan lehet behálózni, kifosztani, legyilkolni a másikat. Ezek a kígyóemberek, akik csak csúszómászókat túrnak meg maguk mellett, s akiktől utálattal és szorongással telik meg a jóra való, becsületes emberek élete. Azt szeretném, ha a néző rájönne, hogy ezt a fajta el lehet toposni, hiszen ők is sebezhetőek, el-veszejtethetőek. Ezt hirdetné, erre tanítana egy istenáldotta fiatal színész, Richard Burbage félelmetes és lenyűgöző alakítása. (*Kis szünet*) Nna! Eltakarítom a trágyadombot. (*Kimegy*)

GEORGE Hallatlan! Micsoda pöffeszkedő hang!

BOB Ez a színház rákfénéje! Ez a fegyelmetlenség! Hogy egy ilyen senki, egy ilyen minden lében kanál kotnyeles fickó bele-pofázzhat a legszentebb dolgokba.

GEORGE Kioztatja magát a halhatatlan Robert Greene-t. (*Bókol*) BOB (*viszonozza*) És a nem kevésbé kiváló George Peele-t. GEORGE Két olyan költőt és drámaíró, akikről egész korszakot fognak elnevezni.

BOB Egy söprögető! Egy Bill! Vagy nem így hívják?

DICK De így. William Shakespeare.

Függöny

Felelős kiadó : Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Egyetemi Nyomda – 79.4597 Budapest, 1979
Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató